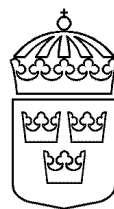

Riksdagens protokoll

2002/03:119

Tisdagen den 10 juni

Protokoll
2002/03:119

Kl. 10.00 – 16.27
18.00 – 18.56

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 2 och 3 juni.

2 § Meddelande om motionstid

Tredje vice talmannen meddelade att motionstiden för prop. 2002/03:122 Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling hade ändrats från den 10 juni till *den 19 september*, att motionstiden för prop. 2002/03:131 Svår akut respiratorisk sjukdom (SARS) hade gått ut *den 2 juni* (propositionen felstämplad) samt att motionstiden för prop. 2002/03:142 Vissa ägarfrågor m.m. rörande AB Svensk Exportkredit hade gått ut *den 6 juni* (propositionen felstämplad). Meddelandet hade delats ut till kammarens ledamöter.

3 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motion
2002/03:Fi29 till finansutskottet

4 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Näringsutskottets betänkande 2002/03:NU11
Finansutskottets betänkanden 2002/03:FiU19, FiU21 och FiU22
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2002/03:MJU15

Föredrogs

sammansatta konstitutions- och utrikesutskottets betänkande 2002/03: KUU2

EU:s yttre förbindelser i ett framtida konstitutionellt fördrag.

Anf. 1 BIRGITTA AHLQVIST (s):

Fru talman! Det betänkande som vi nu ska debattera, KUU2, behandlar EU:s yttre förbindelser. Ett tidigare behandlat betänkande, KUU1, behandlade EU:s framtidsfrågor i stort. Ett tredje planeras också angående EU:s rättsliga arbete. Alla dessa frågor har tidigare diskuterats i det europeiska konventet.

Det sammansatta utskottet har dessutom arrangerat en offentlig utfrågning om EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. En utskrift från denna utfrågning bifogas betänkandet. Dessutom har en intern utfrågning genomförts.

KUU2 fokuserar på beslutsformen inom EU:s utrikesrelationer. Men formen kan naturligtvis inte helt skiljas från innehållet i politiken. Det finns uppenbara gränser för hur långt EU:s medlemsstater kan samordna utrikespolitiska frågor gentemot omvärlden. Men utskottet anser att EU:s utrikesrelationer skulle vinna avsevärt på en ökad politisk samordning och samverkan.

Det kan finnas flera dimensioner där ökad samverkan är önskvärd, till exempel mellan olika politikområden, mellan medlemsstater, mellan EU:s institutioner och mellan inre och yttre agerande. Dessa olika aspekter av ökad politisk samordning och samverkan diskuteras i betänkandet mer ingående under rubrikerna En ny målformulering för utrikespolitiken, Den institutionella strukturen, Röstreglerna samt Säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete.

En av de mest omdiskuterade delarna finns inom avsnittet Den institutionella strukturen. Den rör frågan om en sammanslagning av funktionerna EU:s höge representant för utrikes- och säkerhetspolitik knuten till ministerrådet och kommissionens ansvarige ledamot för utrikesfrågor. I debatten har det kommit att betecknas som ”dubbelhattning”, eftersom det bygger på att en och samma person ska kunna uppträda i två olika funktioner men med olika huvudmän, det vill säga två olika hattar. Utskottet vill inte stänga dörren för reformer på det här området men ser problem med ”dubbelhattning” som bör undvikas eller motverkas.

I betänkandet behandlas en motion från Centerpartiet angående ökade krav på lojalitet mellan EU:s medlemsstater, och motionen föreslås anses besvarad. Fem motivreservationer har fogats till betänkandet.

Anf. 2 GÖRAN LENNMARKER (m):

Fru talman! Det här är ett viktigt ärende därför att det handlar om möjligheten för Sverige och Europa att ha en betydligt starkare utrikes- och säkerhetspolitik. I dag är EU utrikespolitiskt starkt. Utvidgningen har betydtt oerhört mycket för stabilitet och utveckling i Central- och Östeuropa. EU:s erbjudande till länderna söder om Medelhavet, den så kallade Medapolitiken, är också viktigt, även om de på andra sidan kanske inte förmår ta emot det fullt så mycket.

När detta är sagt finns det likväl flera problem med EU:s utrikespolitik att ta upp. Det ena är att den är för passiv. Vi diskuterar i dag frågan om insatser i Kongo. EU:s sändebud i området Adjello har varnat under åtta nio år för detta. Det har inte kommit något initiativ från Europa under den tiden. Det borde ha gjorts mycket mer.

EU är ibland inkonsekvent. Vi ger bistånd till ett u-land. Samtidigt har vi tullar och jordbrukssubventioner som försvårar för just detta u-land att exportera till oss. Vi har för små resurser när det gäller krishantering, alldeles för små resurser för att klara av till exempel Balkan. Vi bör göra det tillsammans med Nato och FN – i Afghanistan, i Afrika och på andra håll.

Dessutom har vi ibland ett för litet perspektiv när vi agerar styckevis och delat. Europa borde till exempel kunna ha en betydligt större vision av utveckling i Afrika, med de erfarenheter Europa självt har gjort. Det handlar om en gemensam marknad, att bygga strukturer för demokrati och mänskliga rättigheter och att bygga en säkerhetsordning. Inget av detta har vi gjort, därför att vi har varit uppdelade i små länder. Vi är alla små länder i det här perspektivet som sysslar var och en med sitt. Vi binder inte ihop och vi har för litet perspektiv.

Nu finns det en möjlighet att gå vidare. Det intressanta i det europeiska konventet, där jag själv deltar, är att värderingsgrunden blir tydligare, inte minst därför att vi får en rad nya demokratier som medlemmar i EU. Det talas ibland om det nya och det gamla Europa. Jag tror att vi är ungefär lika gamla alla i Europa. Däremot har vi nya demokratier – länder som har erfarenhet av att leva under förtryck och diktatur. Det är naturligt att de som företräder de länderna får en starkare betoning på just friheten och frihetens värde. Det har jag upplevt mycket starkt i konventet. Jag tror att det är en mycket god grund för EU:s fortsatta och framtida utrikespolitik, att ha den här värderingen.

Den andra iakttagelsen som kan noteras är att Frankrike och Tyskland, som i mycket har varit EU:s drivkraft, har hamnat i minoritet för första gången. Det är en intressant iakttagelse vårterminen år 2003. Det finns en mycket stark underton i hela konventet, inte bara en underton för övrigt utan uttryckt, att den europeiska säkerheten ska byggas tillsammans med USA, inte mot USA eller som en alternativ kraft. Vi ska göra det tillsammans. Också Natos grundläggande roll för den europeiska säkerheten betonas av praktiskt taget alla. När konventet hade debatt om detta betonades den transatlantiska länken i stort sett i alla inlägg. Även den franske utrikesministern gjorde det.

Detta är läget. Nu finns det förslag om hur EU:s utrikespolitik ska bli. Konventets förslag är bra. Det kan i vissa avseenden bli bättre. Det första som jag vill poängtera är de tydliga värderingarna. För första gången ska EU få tydliga värderingar för sin utrikespolitik. De har förut varit implicita och delvis också uttalade. Mycket handlar om det som är allmängods och självklarheter. Det behöver jag inte upprepa här. Det gäller FN:s värderingar, mänskliga rättigheter och demokrati, rättsstat och allt sådant som alla partier står för.

Det jag själv är särskilt nöjd med är att vi har en värdering som innebär att vi ska avveckla alla handelshinder. Jag känner där ett visst mått av stolthet eftersom jag kanske varit den i konventet som tjatat mest om att det ska bli ett mål för EU att ta bort handelshinder mot omvärlden. Vi ska

inte ha en fästning Europa utan det ska vara öppet mot andra kontinenter – Afrika, Asien, Amerika.

I det sammanhanget kan vi få nya beslutsordningar vad gäller jordbrukssubventioner och tjänstehandel. Det har inte riktigt med det här att göra men påverkar ändå det hela. Det innebär på båda de områdena att vi med ett gemensamt svenskt perspektiv kan hälsa att EU kan komma att utvecklas i en mycket bättre riktning, öppna tjänstehandeln och få en beslutsordning som gör det möjligt att få ned jordbrukssubventionerna.

Det andra, fru talman, och det är kanske det allra viktigaste, är att ha ett gemensamt perspektiv. Det räcker inte att samordna 15 och i framtiden 25–30 medlemsländer och komma fram till en minsta gemensam nämnare, utan utrikespolitiken måste starta i det gemensamma perspektivet.

Det måste finnas ett kraftcentrum som startar i hela kontinentens syn. Först då kan vi få en riktigt kraftfull politik – inte bara en samordning – och det kraftcentrumet måste ligga på ett ställe. Vi kan inte ha konkurrerande centrum för detta. Centrumet måste ligga i kommissionen som ju bär ansvar också för alla övriga delar såsom handel, biståndsfrågor och finansiella frågor, alltså allt det som tillsammans utgör EU:s utrikesagerande. Det handlar ju inte bara om den så kallade höga utrikespolitiken, när man gör uttalanden och sådant, utan vi måste arbeta med hela instrumentet.

Den tredje punkten är att hålla ihop det hela genom en utrikesminister. De två områden som i dag är uppdelade mellan kommissionen och ministerrådet måste bindas samman av en person, någon som vi lite slarvigt skulle kunna säga är en Chris Patten, som i sig innehåller Javier Solana. Det kallas dubbelhattning, men vi ska inte gå in på den tekniken nu. Jag tror dock att det är oerhört viktigt att göra detta, annars riskerar vi att även fortsättningsvis få en dubbelhet i EU:s agerande, där vi får två skilda vägar att agera i utrikespolitiken.

Det som kommissionen gör är i dag oftast starkt och kraftfullt, medan det som görs i ministerrådet oftast är svagt och obefintligt. Det beror inte på Javier Solana, som är en utmärkt person, utan på att ministerrådet institutionellt inte är kraftfullt.

Här finns emellertid ett bekymmer. Om man gör så som många vill, alltså har en särskild vald ordförande i Europeiska rådet, finns risk för att man likväl permanentar klyftan inom utrikespolitiken, där ordföranden i det europeiska rådet kommer att bli något slags överrock för utrikesministern i de delar som just är den klassiska utrikespolitiken. Och likafullt kommer kommissionen att bära ansvaret för de mer substantiella delarna.

Den fjärde punkten gäller beslutsordningarna. Här menar vi bestämt att det ska vara majoritetsbeslut. Ett EU med 30–35 länder, vilket det kommer att bli när det konstitutionella fördraget träder i kraft, måste ha en majoritetsbeslutsordning på utrikespolitiken. Annars blir det mycket svårt att komma någon vart.

Det finns dock tre väsentliga undantag från detta. Man får inte gå emot ett lands vitala nationella intressen; man kan ju inte köra över ett land i någon fråga som är vital för just det landet. Man har möjlighet till konstruktivt avståndstagande i känsliga situationer. Och slutligen har vi den princip som är mycket viktig när det gäller militära insatser, nämligen att det ska vara en koalition av frivilliga. Det innebär att om svensk

trupp ska delta måste beslut om det fattas i denna riksdag. EU kan icke kommendera svensk trupp.

Den femte punkten, fru talman, gäller kapaciteten på krishanteringsområdet. Här finns förslag om att med hjälp av inköpsorganisationen göra den militära apparaten mera kostnadseffektiv, dels för att få rationella beslut om och hantering av krigsmateriel, dels kunna motverka slöseri och – faktiskt – korruption. Korruptionen är i många länder ett bekymmer vid upphandling av militär materiel.

Det finns också förslag om att man måste se till att medlemsländerna har kapacitet. Men det beslutet ligger inte i EU utan i Sveriges riksdag. Det är vi här som måste se till att Sverige kan ge sitt bidrag. Vi kan inte längre tala väl om hur viktigt det är att klara internationella kriser om vi inte samtidigt ser till att leverera. Det, fru talman, tror jag är det allra viktigaste.

Sammantaget innebär detta att konventets förslag är mycket bra. Det kan putsas på några områden. Det vore bra om särskilt frågan om ordförande i Europeiska rådet försvann – för övrigt i enlighet med vad majoriteten i riksdagen tycker.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 3 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! I helgen röstade Polen både för medlemskap i Europeiska unionen och för att gå med i eurosamarbetet. Det visar att Polen, liksom de andra länderna, har gjort en grundläggande erfarenhet baserad på deras tidigare liv under förtryck, nämligen att det som Europa behöver är mer samarbete, inte mindre.

Men det är också en varning. När vi tittar på utrikes- och säkerhetspolitiken i Europa drar vi slutsatser från trender i det förgångna när dessa länder inte var med och formade utrikespolitiken i Europeiska unionen. Vi vet ju inte vad den i framtiden faktiskt kommer att bli. I den meningen är vi i ett formativt skede.

Folkpartiet har en grundläggande och mycket positiv inställning till Europatanken, liksom till gemensamt europeiskt beslutsfattande och agerande på olika områden. Inom utrikes- och säkerhetspolitiken har vi det också men med vissa reservationer, som bland annat månar om länken över Atlanten till USA.

Om jag delar upp politikens form och innehåll är det ett resultat av vår positiva grundhållning. Därför instämmer vi i det som Göran Lennmarker sade, det vill säga vi är för en majoritetsomröstning när det gäller utrikespolitiken som grundregel. Det finns dock vissa undantag, nämligen vetorätt i frågor som rör nationell integritet och oberoende – det som kallas vitala intressen – möjlighet till konstruktivt avstående, och möjlighet till frivilliga koalitioner.

Vi är också för så kallad dubbelhattning inom utrikes- och säkerhetspolitiken just för att vi vill ha en starkare samordning av EU:s yttre förbindelser på olika sätt och på olika plan. Dagens ordning med olika företrädare utåt i kommissionen och i rådet har inte alls fungerat väl. Det står i majoritetstexten att detta har fungerat väl, men det är ju uppenbart oriktigt, framför allt mot bakgrund av det som skett det senaste året i Irakfrågan. De har under det här vitala halvåret inte förmått minska eller hantera splittringen i denna fråga.

Jag vill gärna ge en eloge till Göran Lennmarker för hans insatser när det gäller att lyfta fram frihandel och handelspolitik. Jag tycker också att detta är viktigt. Vad vi ser i fråga om EU:s yttre politik är att man har handelspolitik, jordbrukspolitik och biståndspolitik, men åtgärderna på dessa politikområden motverkar, och delvis upphäver, varandra. På till exempel biståndspolitikens område ger vi ofta stöd till ökad export, men samtidigt får denna ökade export inte komma in i Europa. Det är en uppenbar inre motsättning som vi måste bli av med.

Jag går så över till politikens innehåll. För att inte alltför mycket upprepa vad Göran Lennmarker sade vill jag bara säga att Folkpartiet anser att Sverige utan dröjsmål ska gå med i Nato. Det känns alltmer udda och konstigt att vi står utanför. Ryssland har en närmare relation till Nato än vi. De sitter med vid Natos bord, medan vi sitter utanför. Vi får också allt färre kamrater i Partnerskap för fred, och de kamrater vi har är alltmer udda och kaukasiska till sin karaktär. Det är en absurd tingens ordning att vi nu befinner oss i det sällskapet.

I helgen kom en intressant forskningsrapport, som publicerades i Dagens Nyheter, om Natoopinionen. Motståndarna till Nato minskar från 49 % till 41 %, och antalet osäkra ökar i motsvarande mån. Det är ett tecken på att det rör sig i folkopinionen. Det intressanta när man läser betänkandetexten, majoritetstexten, är att samma förskjutning vid ett noggrant studium kan avläsas där.

Det finns, fru talman, tre alternativ för Sverige. Det är alliansfrihet, att vi ska delta i ett EU-försvaret eller i ett Natobaserat försvaret. Här finns som bekant en överlappning beträffande krishantering, men jag ska inte gå in på det i det här sammanhanget. Jag kan inte se att det är särskilt kontroversiellt i Sveriges riksdag.

Om vi då ser på hur partierna grupperar sig med avseende på de tre alternativen kan vi se att Folkpartiet är för Natomedlemskap i teori och praktik och så snart som möjligt. Socialdemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna hamnar i en grupp där alla tre betonar vikten av den transatlantiska länken och avvisar alla tankar på ett EU-försvaret med säkerhetsgarantier. EU-samarbetet får inte ha "sin politiska udd riktad mot den transatlantiska dimensionen i andra delar av den europeiska försvars- och säkerhetsarkitekturen", skriver dessa partier.

I en tredje särskild grupp har vi Centerpartiet, som i motion UU10 krävt att Sverige ska gå in i något slags allians med övriga EU-länder för att på så sätt skapa ett i säkerhets- och utrikespolitik starkare EU som ska fungera som en motvikt till USA.

För att nå detta mål ville Centern i motionen bland annat avskaffa ve-torätten i EU på detta politikområdet och kunna framtvunga ett gemensamt EU-agerande. Centerpartiet skriver: Konsensusprincipen i EU bör därför ses över syftande till att finna former för gemensamma beslut där ett agerande inom utrikes- och säkerhetspolitiken inte kan hindras av ett eller ett fåtal medlemsstater.

Jag har i annat sammanhang, närmare bestämt Dagens Nyheter, tolkat motionen som en omsvängning i Centerns utrikes- och säkerhetspolitik bort från traditionell alliansfrihet och till en tydligt franskinspirerad dröm om ett EU-försvaret med antiamerikanism som drivkraft och en front mot USA.

Det intressanta att notera här i dag är att Centern inte följer upp denna del av sin motion i reservation 4, trots att man till och med hade partiledaren som första namn på motionen. Borta är talet om motvikt till USA. I stället ställer sig Centern bakom majoritetstexten som tar avstånd från en politisk udd mot den transatlantiska länken.

Jag tycker att det är mycket välkommet att Centern så snabbt gav upp tankarna på motvikt till USA och ett eventuellt deltagande i ett EU-försvar för Sveriges del. Kvar är uppgivandet av konsensusprincipen, som egentligen är grundbulten för skyddet av alliansfriheten ur alliansfrihetsvännernas perspektiv.

Möjligheten finns sålunda för Centern, såvitt jag begriper, att Sverige ska kunna acceptera att underkasta sig andras beslut om svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Min fråga till Centerns representant är om det förhåller sig på det sättet.

Är Centern anhängare av att Sverige bör ingå i ett EU-försvar på sikt eller inte? Är det för Centern på sikt ett bättre alternativ än dagens svenska politik? Jag kan i och för sig ha en viss respekt för den hållningen att det kanske är bättre att vara med i ett EU-försvar än att bita sig fast vid dagens fullständigt illusoriska alliansfrihet.

Den sista punkten var det sätt på vilket vårt försvar förändras. Försvaret har genom sin utformning, materielanskaffning, system för stridsledning och så vidare i praktiken halvt om halvt gått med i Natostrukturen. Jag går inte in på det, eftersom jag inte uppfattar det som kontroversiellt.

Min slutsats efter att ha gått igenom texterna och reservationerna är att det för Sveriges del, eller för majoriteten i Sveriges riksdag, bara finns två alternativ, antingen alliansfrihet eller ett Natobaserat försvar. Ett EU-försvar är inte ett alternativ för majoriteten i Sverige riksdag.

Skulle majoriteten överge alliansfriheten är den atlantiska länken och Nato alternativet för Sverige och inte något EU-försvar. Detta är en viktig slutsats. Det är en klassisk stridsfråga inom Europeiska unionen och västeuropeisk säkerhetspolitik. Ska man ha eller ska man inte ha ett EU-försvar?

I den diskussionen landar Sverige väldigt tydligt på samma negativa linje som Danmark, Nederländerna och Storbritannien. Det gäller inte bara Sverige och majoriteten i Sveriges riksdag. Det är också enligt forskarrapporten väl avspeglat i den svenska folkopinionen, där man har sett den förskjutning som jag nyss nämnde.

Skillnaden inom Sverige finns i nästa steg. Den är mellan partier som nöjer sig med att bara säga nej till ett EU-försvar och dem som i likhet med Folkpartiet både säger nej till EU-försvar och ja till ett Natobaserat försvar och anser att Sverige snarast bör gå med i Nato.

Sedan kan man gå vidare. Regeringen talar inte så mycket om att man i grunden har den positiva atlantiska länken. Jag vill inte gå in i diskussionen om alternativ och pådyvla regeringen det. Men regeringen står inte för den grundläggande hållningen som ändå kommer fram i texten i sitt agerande utåt. Det är den positiva synen till en länk över Atlanten.

Anna Lindh och Göran Persson åker på möten och talar alltid om att dessa frågor är frågor som Natoländerna själva får avgöra. Om andra länder vill gå in i försvarssamarbete ska vi inte hindra dem, säger Göran Persson. Det är helt okej. Jag tycker naturligtvis att relationerna inom Nato i första hand är en fråga för Natoländerna, säger Anna Lindh.

Samtidigt tycker regeringen att om det är någonting som är bra är det den atlantiska länken och inte EU-försvar. Jag tycker inte att regeringen riktigt står upp för den hållningen.

Fru talman! Sammanfattningsvis är betänkandet och reservationerna intressanta utifrån den utgångspunkten att vi väldigt tydligt kan se en majoritet i Sveriges riksdag och en majoritet i folkopinionen som är emot EU-försvar och som om någon förändring ska ske anser att det ska gå mot ett Natobaserat försvar.

Anf. 4 GÖRAN LENNMARKER (m) replik:

Fru talman! Det är mest för att klargöra det som Carl B Hamilton redovisade som jag begär ordet. Det gäller Moderata samlingspartiets inställning i just Natofrågan.

Vi menar att Sverige är militärt alliansfritt. Det är en korrekt beskrivning av Sverige. Däremot har vi inte något mål med denna militära alliansfrihet. Det finns inget neutralitetsmål. Sverige kan inte stå likgiltigt om nordiska länder eller EU-länderna angrips. Vi har i den meningen inte något syfte med alliansfriheten.

Vi menar att det naturliga då är att gå in i Nato. Det är den säkerhetsordning som är och i allt högre utsträckning blir den dominerande i Europa. Vi kan möjligtvis se framför oss det mest fantastiska att alla Europas länder finns i samma säkerhetsordning. Det har aldrig hänt förut i Europas historia. Det kanske är en möjlighet. Vi får se hur Ryssland ställer sig till Natomedlemskap.

Vi har tidigare varit lite försiktiga med tidpunkten. Vi har framför allt menat att Baltikum och Polen skulle in i Nato. Nu är de länderna på väg in. Vi tycker att det vore naturligt att Sverige och Finland också gick in. Vi skulle då få hela Norden och Baltikum och praktiskt taget hela Östersjön i samma säkerhetsordning. Det vore bra.

Anf. 5 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Göran Lennmarker säger att det naturliga är att Sverige går med. Jag instämmer naturligtvis i det. Men frågan är varför Moderaterna inte tar det steget. För alla som inte tillhör den moderata kärntruppen måste detta framstå som alltmer obegripligt.

Vad väntar Moderaterna på? Tidigare sade du att ni väntade på Baltikum. Men Baltikum är de facto med. För mig och jag tror för väldigt många andra också är det helt obegripligt varför Moderaterna inte tar samma steg som Folkpartiet har tagit och säger: Vi tycker att Sverige ska gå med i Nato, och ju förr dess bättre.

Anf. 6 GÖRAN LENNMARKER (m) replik:

Fru talman! Det är rätt att vi tidigare framför allt med hänsyn till Baltikum varit försiktiga med att förespråka Sveriges medlemskap. I en tid där det var osäkert om Baltikum skulle komma med var det angeläget att vi inte fick en särlösning för de västeuropeiska länderna.

Nu är den frågan förbi, precis som Carl B Hamilton säger. Vår strävan ska ses mot bakgrund av den säkerhetspolitiska doktrin som vi mycket aktivt drev fram. Den pekar på det alldeles centrala. Vi måste bygga vår säkerhet i samverkan.

Vilka bygger vi och samverkar med? Jo, naturligtvis i första hand våra grannländer och Europa i vidare mening i andra hand. Då finns det inget annat alternativ än just Natosamverkan. Men vi menar att vi måste göra det tillsammans. Vi måste ha en bred majoritet i Sveriges riksdag för att nå dithän.

Det var därför vi jobbade så intensivt för att få denna säkerhetspolitiska doktrin. Vi tycker att det är en bra bas för just detta.

Anf. 7 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Finns det ett svar på frågan vad ni väntar på? Om ni vill att Sverige ska gå med är det väl bättre att ni försöker att driva den frågan i Sveriges riksdag och bilda opinion för den ståndpunkten. Att tuga kan inte vara särskilt effektivt om ni i grunden tycker att Sverige ska gå med i Nato. Vad är det Moderata samlingspartiet väntar på, Göran Lennmarker?

Anf. 8 LARS OHLY (v):

Fru talman! Utvecklingen av utrikes- och säkerhetspolitiken sedan Sveriges medlemskap i den europeiska unionen 1995 har varit ganska dramatisk och samtidigt inte särskilt allmänt diskuterad.

Vi har sett en mycket stark och omfattande utveckling av ett samarbete kring krigsmaterielproduktion och krigsmaterielexport. Vi ser ett ännu så länge relativt begränsat men ändå försvarssamarbete.

Vi har sett framväxten av en snabbinsatsstyrka i EU:s namn som enligt beslut ska kunna användas i enlighet med FN-stadgan, dock icke med restriktionen att beslut i FN:s säkerhetsråd krävs.

Vi har sett kampen mot terrorismen. Det har lett till att man har börjat diskutera någon sorts solidaritetsklausul, det vill säga att man gemensamt skulle göra ett åtagande för att kunna besvara terroristiska hot.

Detta leder till att vi har en annan union i dag än vi hade när Sverige blev medlem. Vi har en union som allt tydligare visar drag av en superstat.

Vi har en union med en gemensam yttre gräns som försvaras inte bara mot militära angrepp i form av terroristiska hot utan också mot asylsökande flyktingar. Det visar tydligt att de krafter inom den europeiska unionen som vill bygga en stark europeisk federation är på framgång. Detta har skett i relativ tysthet. När vi har försökt diskutera detta och försökt att göra en analys av vad konsekvenserna av den här utvecklingen blir så har regeringen i stort sett sagt att ingenting har förändrats.

Det är naturligtvis inte sant. Det är en hållning som närmast liknar bedrägeri. Man försöker intala den starka folkopinion som finns – jag vill påminna Carl B Hamilton om att det fortfarande finns en sådan mot ett svenskt Natomedlemskap eller mot medlemskap i någon militär allians – att den ska hålla sig lugn. Detta gör man genom att försäkra att det här egentligen inte är så dramatiskt.

I den andan beslutade regeringen förra vintern, i januari 2002, att tillsammans med Moderaterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet göra upp om en ny säkerhetspolitisk doktrin. Samma dag som den offentliggjordes, i februari 2002, ifrågasattes regeringens tolkning av doktrinen av åtminstone två av de ingående parterna, nämligen Moderata samlingspartiet och Kristdemokraterna. Vi hör här i dag hur Moderaterna tydligt

menar att denna säkerhetspolitiska doktrin är det första steget i riktning mot ett Natomedlemskap.

I allt väsentligt delar jag Göran Lennmarkers beskrivning av den säkerhetspolitiska doktrinen. Skillnaden är att medan Göran Lennmarker närmast jublar så fasar jag för den utveckling som öppnas med en säkerhetspolitisk doktrin som beskriver alliansfriheten närmast som någonting historiskt – någonting som har tjänat oss väl men som i dagsläget bara existerar utan något egentligt framåtsyftande mål, precis som Göran Lennmarker säger. I stället beskriver man en ny säkerhetspolitik i luddiga ordalag om gemenskap. Tolkningarna av den säkerhetspolitiska doktrinen från Moderaterna, och även från Folkpartiet som ju är relativt positivt till den trots att man inte deltog i den, som ett steg bort från de hinder som har funnits för Sverige att delta fullt ut i en militär allians är fullt rimliga.

Samtidigt ser vi att en annan ingående part, nämligen Centerpartiet, omprövar sin ställning till den europeiska utvecklingen både när det gäller federalism på superstatsnivå och när det gäller ett gemensamt europeiskt försvar. Även Centerpartiet stod bakom den säkerhetspolitiska doktrinen, men tycker tydligen att detta är förenligt med att samtidigt förespråka närmast ett gemensamt försvar inom den europeiska unionen.

I konventet diskuteras en mängd olika förändringar som också gäller utrikes- och säkerhetspolitiken. Dit hör att man ska öka användningen av beslut med kvalificerad majoritet. Det betyder att enhälligheten tas bort och att ett land inte längre kan sätta sig emot någonting som en kvalificerad majoritet är för. Det talas om en solidaritetsklausul i bekämpandet av terrorismen som väl närmast är en sorts försvarsgaranti. Det är inte alltid så enkelt att skilja terroristisk verksamhet, terroristiska hot och terroristiska brott från andra militära hot.

Man vill ha en utrikesminister – en talesperson som ska föra EU:s utrikespolitiska talan. Man vill ha en president för ministerrådet. Man vill helt tydligt undanröja alla hinder för att den europeiska unionen talar med fler röster. Den ska tala med samma röst, och därmed ska det vara ett överordnat mål att man blir överens.

Det är alltid bra att bli överens. Samarbete är alltid bra. Men det är inte överordnat innehållet i politiken. Om den europeiska unionen blir överens om att man ska bekämpa den palestinska befolkningens kamp för ett eget land så är det naturligtvis uselt. Därför är det överordnade målet att föra en utrikespolitik som bygger på solidaritet och rättvisa i världsmåttstock.

Därför är Vänsterpartiet emot den superstat som riskerar att befästas med en ny regeringskonferens och med de förslag som nu diskuteras på det utrikes- och säkerhetspolitiska området. Vi ser också detta i relation till utvecklingen av valutaunionen. Vi ser det i relation till utveckling av fattande av beslut med kvalificerad majoritet på andra områden. Vi ser den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken också i relation till den europeiska säkerhets- och försvarspolitik. Och Sverige backar! Hela tiden hittar man nya försvarslinjer en liten bit bakom de tidigare, hela tiden under högljutt förespråkande av att ingenting egentligen har hänt och att ingenting förändras.

Detta leder naturligtvis till att man måste ifrågasätta om regeringen har en dold agenda. Det kan inte vara så att regeringen är så urbotad dum att den går in i en överenskommelse om en säkerhetspolitisk doktrin med tre partier, varav två samma dag direkt flyr från denna överenskommelse och säger att den innebär något annat än vad regeringen säger. Det tredje partiet säger nu, ett år senare, att det står för någonting helt annat vad gäller den säkerhetspolitiska framtiden än vad man sade när man försvarade den säkerhetspolitiska doktrinen.

Därför, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 3, vilket innebär avslag på Centerpartiets motion.

Anf. 9 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att yrka bifall till Folkpartiets reservation.

Det är alltid intressant att lyssna på Lars Ohly – framför allt på vad han inte säger. Det är alltid de stora luckorna som är så avslöjande. Den här gången var det att Lars Ohly inte sade någonting om att det är tio nya länder som har kommit bort från kommunismen och går in i Europeiska unionen och samtidigt har valt att bli medlemmar i Nato.

Det som Lars Ohly fasar för – ordet fasar var det som du använde – är det som är så löftesrikt för dessa länder. De har en säkerhet gentemot att än en gång uppslukas österifrån, denna gång möjligen av Ryssland och inte av Sovjetunionen. Det är mot bakgrund av det kommunistiska förtryck, den ofrihet och den brist på demokrati som finns i deras historia, och där Lars Ohlys parti har spelat med, och inför dessa fasor och hot som de här länderna med sådan stor entusiasm och sådant stort engagemang nu går in i Europeiska unionen och i Nato.

Jag tycker att man ska ha detta i tankarna. Man ska komma ihåg det. Lars Ohly glömmer bort att det är tio nya länder som har kommit med, varför de kommer med och varför de engagerar sig så mycket i Natosamarbetet.

Anf. 10 LARS OHLY (v) replik:

Fru talman! Natoutvidgningen är ingenting som jag jublar över – det är alldeles riktigt. Anledningen är att vi riskerar att få ett bekräftande av en världsordning där USA ytterst har den makt som man vill ta sig, nämligen att ställa världssamfundet åt sidan. Vi har sett det i en mängd olika konkreta fall under slutet av 90-talet och början av 2000-talet – senast i fallet Irak. Vi har sett hur USA alltmer arrogant och nonchalant behandlar andra länder genom att förfälska bevis och genom att stå för att man påstår sig ha indicier eller bevis för ett agerande som sedan inte håller i verkligheten. Detta gör USA därför att man egentligen bara vill ha världssamfundet med sig, oavsett om det sker på falska premisser eller inte, för att kunna genomföra sin egen politik och sin egen agenda och värna sina egna intressen.

Därför blir utvidgningen av Nato också ett stöd för USA:s ambitioner. Därmed blir också den tillnärmelse som sker av den europeiska unionen till Nato ett hot mot en världsordning av fria, rättvisa förhållanden mellan nationer som kan fatta beslut på någon form av folkrättslig grund i Förenta Nationerna. Därmed ställs det system som har byggts upp sedan andra världskriget för att hantera internationella konflikter åt sidan och

därmed får vi en världsordning som Folkpartiet bejakar och som Carl B Hamilton bejakar, nämligen en värld där George Bush är överordnad och där han kan bestämma utifrån USA:s egna intressen utan att behöva ta hänsyn till andra.

Nej, det är riktigt, Carl B Hamilton – vi bejakar inte den utvecklingen. Jag förstår att ni i Folkpartiet gör det, men vi ser den som ett hot.

Anf. 11 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Än en gång flyr Lars Ohly från stridsfältet. Det gällde frågan om de östeuropeiska länderna, de tio nya medlemsländerna, och deras motiv för att engagera sig i Natosamarbetet. Det gäller deras historia av ofrihet och brist på demokrati och en världsordning där Sovjetunionen försökte dominera andra länder, förtrycka andra folk och mörda miljoner människor. Det är den världsordning som ligger Lars Ohly närmast hjärtat. Det är den världsordning som inte minst Folkpartiet bland många andra demokratiska partier har motarbetat. Nato var ett stort och viktigt värn mot den världsordningen.

Anf. 12 LARS OHLY (v) replik:

Fru talman! Huruvida jag flyr från stridsfältet eller inte får andra bedöma. Själv menar jag att jag nog är beredd att ta fighten när som helst, var som helst och hur som helst när Carl B Hamilton vill.

Jag vill bara säga en sak. Sverige har nått säkerhetspolitiska framgångar. Det har vi gjort historiskt genom en militär alliansfrihet som har gett oss handlingsfrihet. Den har dessutom aldrig hindrat oss från att vara kritiska mot övergrepp som har skett över hela världen. Den har inte heller hindrat oss från att delta aktivt i FN-missioner för att förhindra blodbad, krig och interna stridigheter. Vi har haft en säkerhetspolitisk doktrin som har omfattats av en mycket stor del av svenska folket därför att den uppenbarligen har varit framgångsrik och lett till att Sverige har haft möjligheter att föra en utrikespolitik som inte har tagit ovidkommande hänsyn till vad som sägs i Washington. Den säkerhetspolitiken vill Carl B Hamilton skrota. Folkpartiet anser att den säkerhetspolitiken är passé. Det säger rätt mycket om Folkpartiet.

Anf. 13 GÖRAN LENNMARKER (m) replik:

Fru talman! Det är en sak som Lars Ohly säger som jag tror i allt väsentligt är mycket fel. Det är föreställningen om att om vi samarbetar i Europa, skulle vi därmed bli mer protektionistiska gentemot omvärlden, mot andra kontinenter och länder. Min erfarenhet är nästan den motsatta. När de europeiska länderna agerar var för sig har man höga tullar, stora jordbrukssubventioner och snäva förhållanden till varandra inom Europa och också snäva attityder till länder utanför Europa. Ett Europa som samverkar blir också mer öppet mot Afrika, Asien och Amerika.

Det finns mycket kvar att göra. Jag har själv påpekat saker som behöver göras. Det gäller jordbrukssubventioner, tullar och andra saker. Men rörelseriktningen är mycket tydlig. Det Europa som vi skapar gemensamt är ett öppnare och tolerantare Europa också mot andra delar av världen.

Anf. 14 LARS OHLY (v) replik:

Fru talman! Om jag har sagt att samarbete oundvikligen leder till mer protektionism, ber jag om ursäkt och tar genast tillbaka det. Jag tror dock aldrig att mina ord har fallit så. Däremot menar jag att det är stora problem att bryta upp den protektionism som finns inom Europeiska unionen, och det tror jag Göran Lennmarker håller med om. Det är inte säkert att överstatliga beslut alltid är det bästa sättet att bryta upp den. Det kan faktiskt vara så att en del öppenhet mot resten av världen i stället kanske kan främjas av att länderna har möjlighet att föra en egen utrikespolitik och en politik som skiljer sig från de mer protektionistiska krafterna. Det går nog inte att entydigt säga vare sig det ena eller det andra.

Däremot tror jag att vi är överens om en sak, och det är att bekämpa protektionismen och det synsätt som finns om att alltid skydda europeisk produktion och europeiska varor från en marknad utifrån, vilket också leder till större fattigdom på världsnivå. Men jag tror inte att vi alltid är lika överens om de krav som ska ställas i olika världshandelsorganisationer och i världsförhandlingar om handel, men det är en annan diskussion än den vi för i dag.

Anf. 15 GÖRAN LENNMARKER (m) replik:

Fru talman! Den centrala slutsatsen för mig är att Europa blir öppnare när vi samverkar med varandra. Vi drar åt samma håll inom Europa med även utanför Europa. Jag brukar tänka på det ibland när vi diskuterar det kanske största bekymret som jag tycker är jordbrukssubventionerna. De tre länder i Västeuropa som står utanför EU-medlemskapet, även om de i vissa delar är långt integrerade, har ungefär dubbelt så höga jordbrukssubventioner som vad EU har. Jag tror att den protektionism som finns går igen på andra områden om vi går tillbaka i de europeiska ländernas historia.

När det gäller de beslutsordningar som finns i EU – jag tror att jag nämnde tjänstehandeln, jordbrukssubventionerna och även fiskerisubventionerna – kan man säga att om man går till ett mer komunitärt beslutsfattande – denna tekniskt konstiga term – kan vi nog få en mycket snabbare nödvändig reformering av detta. Den ordning vi nu har innebär att en del länder kan blockera förändringarna. Det har vi sett inte minst när det gäller Frankrike som tyvärr har varit en ledande kraft i detta.

Därför är det min bestämda övertygelse att just ett tätare samarbete på de områden där EU ska samarbeta – sedan finns det stora områden där vi inte behöver göra det – snarast leder till en toleranter och öppnare attityd mot omvärlden. Hade vi dessutom haft en utrikes- och säkerhetspolitik som fungerade bättre hade vi kanske kunnat agera i Kongo, för att ta dagens exempel. Riksdagen är ju i färd med att fatta beslut i denna fråga. Vi hade kanske kunnat agera tidigare om vi hade haft kraften och förmågan att göra detta tillsammans i stället för styckevis och delt, eftersom vi var och en är för svaga för detta.

Anf. 16 LARS OHLY (v) replik:

Fru talman! Jag tror att Göran Lennmarker får klara problem med att bevisa att samarbetet i den europeiska unionen har lett till en ökad öppenhet när man ser hur asylpolitiken utvecklas, när Europas gränser snarare stängs för asylsökande från tredje land, när det kommer förslag från

den brittiska regeringen om att skapa någon form av öar där asylsökande ska sitta i avvaktan på asylutredning och när man ser hur olika länder har olika förslag. I ett tidigare brittiskt förslag inför det spanska toppmötet sade man att man till och med skulle använda militärbåtar för att möta flyktingfartyg. Människor som kommer från tredje världen och flyr från fattigdom och förtryck behandlas illa.

Vi kan knappast påstå att den europeiska unionen i dag är någon sorts föredöme vad gäller öppenhet mot resten av världen. Det är snarare tvärtom.

Anf. 17 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Strävan att säkra freden i Europa genom dialog över nationsgränser och genom att inte isolera utan i stället integrera olika intressen genomsyrar EU:s historia. Visst har det från tid till annan funnits anledning att känna oro. Skulle EU:s väg bara bli eliternas väg? Skulle EU bli klubben för inbördes beundran som reste murar mot omvärlden?

Verkligheten har tydligt visat att EU orkar fortsätta fredsbygget på vår kontinent. EU ökar gemenskapen över nationsgränser och gamla ideologiska murar. Människor får de facto nya möjligheter vid sidan om gamla gränser. Det är självfallet viktigt att inte blunda för de vedermödor som människor känner av när vi steg för steg söker bygga en bättre välfärd och en hållbar utveckling inte bara för dagens utan även för kommande generationer. Lika viktigt är dock att våga se de frukter som samarbetet de facto bjuder.

När EU under det kommande året välkomnar tio nya medlemmar är det ett historiskt steg där inte bara regeringar utan även befolkningen, som nu senast i Polen, väljer att göra som svenska folket, det vill säga gå in i den europeiska unionen. Detta är i sig en modell till demokratisk samverkan som det finns alla skäl att känna stolthet över. Det är ett EU som människor valt.

Genom integrationen österut tas ännu ett steg på vägen mot att hela gamla sår på vår kontinent. Mångfalden och olikheterna ökar, men också det gemensamma beroendet av att finna lösningar på problem som vi har på vår kontinent och ta vara på möjligheterna som mångfalden bjuder.

Genom att aktivt utveckla den modell för konfliktlösning som bär upp EU kommer vi också att kunna bidra till att öka säkerheten och främja en fredligare kontinent och värld. EU bygger på demokrati, frihandel och öppna integrerade ekonomier parat med frihet och rättvisa för människor. Det var genom civil interaktion i stället för militär makt som nya krig skulle förhindras.

När EU nu formerar sig för att möta framtiden är det viktigt att ta fasta på dessa historiens lärdomar. Morgondagens EU, med kanske 25–30 medlemsstater, måste självfallet fortsätta bygga fred och säkerhet på vår kontinent, men också fullfölja sin öppenhet mot omvärlden, både den nya närmiljön och den globala, och medverka till en säkrare och fredligare värld. EU är ingen ny stormakt, men väl en oerhört betydelsefull aktör vars medlemmar kan välja att ta det ansvar som detta medför eller att passa. Om vi vill att det nya EU ska sluta sig mot omvärlden och bara se till den inre marknaden, ska EU passa. Vi som vill att EU ska ta det ansvar som omvärlden har rätt att kräva måste aktivt verka för att stärka och utveckla EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

Visst kan vi se tillkortakommanden i det som varit. Låt oss dra lärdom av detta för att bättre möta framtiden. Det är inte fler soloframträdanden som krävs utan mer av gemensam analys, samråd och dialog.

Centerpartiet ser positivt på att det förs in en målformulering för utrikespolitiken i det blivande fördraget. EU:s utrikespolitiska förmåga blir vad medlemsstaterna gemensamt förmår skapa. Här är det viktigt att forma ett gemensamt synsätt, säkerställa förmågan till självständig analys men också förmågan att gemensamt agera i tid för att motverka kriser och konflikter, även då att kunna agera fullt ut i enlighet med FN-stadgans principer.

Centerpartiet ser det som naturligt att utveckla de så kallade Petersbergssuppgifterna så att EU har förmåga att agera, även när andra avstår. Självklart ska detta ske med respekt för de olikheter som finns i de olika medlemsstaternas militärpolitiska lösningar. EU är i vår tappning inte en motpart eller en ny utmanare utan en samarbetspartner, en röst för fred med en unik erfarenhet och en europeisk dimension att tillföra. Låt mig här också understryka att Centerpartiet står fast bakom den gemensamma säkerhetspolitiska doktrin som beslutades tidigare i riksdagen.

Den institutionella strukturen i morgondagens EU ska självklart främja ökad utrikes- och säkerhetspolitisk samverkan. Den förutsätter en aktiv vilja och samverkan mellan de enskilda medlemsstaterna. Det är en vilja som bärs fram av rådet. Centerpartiet välkomnar, utan att här diskutera titulaturen, ett starkt mandat för den höge representanten. På samma sätt skulle vi välkomna ett fördrag utan dubbla hattar på denna punkt. Mandatet på detta område bör tydligt komma från staterna via rådet. Samordningen med andra politiska områden som handhas av kommissionen förutsätts kunna ske utan de dubbla hattarna. Detta ska självklart även ses mot bakgrund av Centerpartiets vilja att stärka den valda strukturen inom EU; rådet för de mellanstatliga mandaten och parlamentet för de överlämnade befogenheterna.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag kort säga något om hur EU ska kunna formera en ökad samverkan kring utrikes- och säkerhetspolitiken. Vi har noterat att det i dag finns en stark vilja till gemensamma beslut. Vi utgår från att insikten bakom detta även ska gälla i framtiden. Men för att främja en starkare utveckling på det här området är det ändå vår övertygelse att röstreglerna måste ses över. Majoritetsröstning måste bli mer regel än undantag, om än med mycket tydliga möjligheter för enskilda stater att i enskilda fall inlägga veto.

Frågan om hur kvalificerad majoritet ska definieras är självklart viktig att överväga för att säkra sammanhållning och undvika motsättningar som direkt försvagar eller till och med kan hota ett samordnat agerande. Framgång i utrikes- och säkerhetspolitiken förutsätter bred samsyn och stark uppslutning av medlemsstaterna. Centerpartiet vill verka för att stärka hållbar utveckling och mänskliga rättigheter.

Fru talman! Jag yrkar bifall till Centerpartiets motivreservation.

Anf. 18 LOTTA N HEDSTRÖM (mp):

Fru talman! Jag har först två konstateranden: I konventionsförslaget skiljer man inte längre på GUSP, en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik, från europeisk säkerhets- och försvarspolitik. Det är något som måste tolkas som att de militära övervägandena alltmer smälter samman och

blir identiska med hela den tänkta utrikespolitiken. Likaså indikerar borttagandet av pelarstrukturen i konventionsförslaget att EU-projektet är ett rent överstatligt projekt.

De militära kapaciteterna i EU har också vuxit fram betydligt snabbare än de civila, trots avtal om att de ska gå i takt och vara likvärdiga i betydelse. Uppbyggnaden av den så kallade snabbinsatsstyrkan, arbetet i försvarsmaterielpanelerna samt överenskommelserna i WEAO, det västeuropeiska krigsmaterielsamarbetet, avslöjar ett redan djupt gånget integrationsarbete i försvarsfrågor. Här har argumenten om att "förbilliga" försvarskostnaderna genom både ökad integrering mellan EU:s medlemsstater och mellan EU och Nato ofta framförts.

Vi i Miljöpartiet vill i all enkelhet i stället framhålla att billigast blir det att inte ha några vapensystem alls, att förhindra väpnade konflikter och att i stället lägga tid och kraft på demokratiuppbyggnad och välståndsutveckling i hela världen.

Miljöpartiet anser därför att varje EU-land självt ska förfoga över sitt försvar. Därefter kan de ställa sina kapaciteter till FN:s förfogande i de fall man anser sig ha anledning att ingripa militärt. Utvecklingen inom EU har dock lett till att en stående EU-armé kommit allt närmare ett förverkligande. Framväxten av GUSP och den gradvisa övergången till en försvarsallians de senaste åren visar på en uppenbar statsbildningsprocess i EU.

Tillsammans med valutaunionens gradvisa införande bildar de parallella elementen stommen till en EU-superstat, vilket är något helt annat än ett "fredsinriktat handelspolitiskt samarbete mellan likvärdiga stater".

Fru talman! Värst i konventets arbete och i utskottsbetänkandet är tanken på en solidaritetsklausul, även om den tills vidare bara avser att bemöta eventuella terroristhot. Definitionen av vad terroristhot inbegriper är i dag mycket luddig och ger möjlighet till vida tolkningar.

Utrikespolitik ska i första hand *inte* vara detsamma som vapen och försvar, inte som anfall och allianser, inte ens säkerhetstänkande och hotbilder. Utrikespolitik, på vilken nivå den än bedrivs, bör i första rummet handla om fred och utveckling och om åtgärder som främjar sådana livsbejakande mål.

Fru talman! Miljöpartiet beklagar därför djupt den utveckling som EU har genomgått, och vi har i många år argumenterat mot en för oss uppenbar militariseringsprocess som nu till sist ligger i öppen dager.

Problemet anser vi till en mindre del handla om bristande samordning mellan medlemsstaterna eller brister i formerna för hur en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik ska gestaltas. För oss finns det inget självändamål med att institutionalisera och styra utrikespolitiken för snart 25 disparata stater.

Under vissa specifika omständigheter kan det finnas behov av ett samagerande, till exempel vid hotande eller allvarliga lägen i omvärlden. Kanske finns det också skäl att upprätthålla någon form av gemensamma kapaciteter för analys och omvärldsbevakning. Men vi menar att de som ivrar för en stark och fördjupad utrikespolitik mest verkar vilja tro att det är just institutionerna i sig som ska garantera ett homogent politiskt utfall.

I själva verket, menar vi, indikerar den splittring som uppstod inför invasionshotet av Irak på ett mycket illustrativt sätt vilka oerhört starka och styrande krafter som skulle behövas för att förmå olika länder med olika behov och traditioner att fatta samma beslut och gå i samma riktning. Se bara hur olika vi lyckas tolka begreppet folkrätt hemma i vårt eget land.

Med andra ord: Länderna är för olika för att enas på demokratisk grund, och det uppenbaras även när fyra länder tar sig rätten att gå före och starta eget i Big Boys' Toys-branschen.

De olika utvecklingsalternativ som EU står inför i dag sammanfattades väl av professor Christopher Hill under riksdagens hearing i ämnet. Av dem är det två scenarier som diskuteras mest.

Först är det ett balanserat motvikstänkande där EU i någon bemärkelse tänks stå emot ett växande amerikanskt inflytande och amerikansk strävan efter hegemoni. Det skulle, menar vi, leda till en terrorbalansliknande situation, som världen med fasa borde minnas efter kalla krigets era.

Dessutom är möjligheten för EU att bygga upp genuint egna kapaciteter helt överspelad eftersom sammanblandningen av vapensystem och den helt gränsöverskridande krigsmaterielexporten i dag är mycket omfattande. USA dominerar helt enkelt vapenproduktion och handel i världen på ett sådant sätt att en oavhängig militär kapacitetsuppbyggnad i Europa-EU inte är möjlig.

Det andra scenariot är bevarandet av den så kallade transatlantiska länken. Det är en modell som framställs som ett alternativ och som utskottsmajoriteten nu förespråkar. Det ska tolkas så, menar vi, att ett fortsatt Natoinflytande kan förtgå med gemensamma vapen och med stark amerikansk samordning, det vill säga Nato. Det här ger USA en bred plattform att operera utifrån på europeisk botten.

Skillnaden mellan de båda scenarierna är försumbar. I båda kommer maktutövandet att ske på Natos, det vill säga USA:s, premisser.

Miljöpartiet önskar i stället, fru talman, se ett decentraliserat EU, där varje medlemsland behåller sin egen utrikespolitiska kompetens, men som på klassiskt mellanstatligt manér också kan samverka i de fall det finns en genuin vilja och en stark anledning till det.

Dessutom bör all global militär samordning ske på FN:s villkor, på FN:s mandat och på FN:s initiativ, inte bara "i enlighet med principerna i FN-stadgan".

Slutligen vill jag säga någonting om alliansfriheten. I fråga om den svenska säkerhetspolitiska doktrinen anser majoriteten i utskottet att samarbetet om den europeiska säkerhets- och försvarspolitikerna inte skapar några problem att förena dessa. Man menar att vi fortsatt skulle kunna betecknas som alliansfria, trots att en "solidaritetsklausul", det vill säga ett förpliktigande att ställa upp mellan medlemsländerna för varandra i hotande situationer genom att "mobilisera alla instrument", finns med i konventets förväntade resultat. Vi menar att det här är det ultimata självbedrägeriets fullbordan. Svart blir vitt, och simsalabim! är en ömsesidig försvarsgaranti *inte* en ömsesidig försvarsgaranti.

Till sist i betänkandet redovisar det sammansatta utrikes- och konstitutionsutskottet en ståndpunkt vilken vi delar, nämligen ett avståndstagande från att några länder ska gå före och på egen hand forma en militär

allians. Det vore djupt olyckligt, men det har redan skett i vår. Dessutom har det skett på exakt samma vis som Schengenstrukturen uppstod hos en mindre grupp föregångare och som tvingade med alltfler och som nu också är fallet med de länder som låser in ekonomin i en skrubbe och vill få oss andra fria att tro att vi är ”utanför”.

Låt mig därför till sist läsa ett illustrativt citat av Jacques Chirac: ”Europeiska försvars- och säkerhetsunionen är ett värdigt komplement till den gigant som den ekonomiska unionen EMU utgör idag.”

Fru talman! Jag yrkar bifall till vår egen reservation nr 5.

Anf. 19 GÖRAN LENNMARKER (m) replik:

Fru talman! Jag tänkte bara ta upp två detaljer i det som Lotta N Hedström sade. Den ena är att EU skulle vara på väg att bli en superstat. Men EU bygger ju på avtal mellan medlemsländerna. Resultatet av detta konvent, som sedan ska vara en regeringskonferens, ska sedan ratificeras av Sverige. Det finns alltså inget drag av överstatlighet i just detta. Själva grunden är mellanstatlig. Sedan på den mellanstatliga grunden bygger vi överstatliga institutioner för att ta beslut, till exempel med majoritetsomröstning, vilket är ett lämpligt beslutsinstrument när man är många medlemsstater.

Det andra gäller krishantering. Vi har ju erfarenhet, Lotta Nilsson Hedström, av att hantera krishantering helt och hållet på egen hand. Jag vill erinra om vad som skedde på Balkan, särskilt i Bosnien, under den första hälften av 1990-talet när vi misslyckades i en FN-operation. Vi fick med Frankrike i spetsen böna och be USA att engagera sig och rädda oss från detta.

Nu tycker många av oss med den erfarenheten som grund att det är rimligt att vi i Europa skapar en tillräcklig kapacitet och en förmåga att tillsammans utnyttja den kapaciteten för att hantera kriser och krig. Tyvärr är det ingen brist på kriser och krig i världen. Det är betydligt mycket mer som skulle behöva göras, till exempel i Afghanistan. På Balkan ska vi nu, efter att ha tagit över Makedonien, också ta över Bosnien. I Afrika är det tyvärr oerhört många kriser och krig.

Då är det väl ändå rimligt att vi tillsammans gör det här inom ramen för den europeiska unionen.

Anf. 20 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Ja, visst bygger det på avtal. Men det är fullt möjligt att på demokratisk väg avskaffa demokratin. Det finns ingen logisk kullerbytta i detta. Jag menar att det är vad vi gör i stora stycken.

Jag skulle önska att du förklarade varför man tar bort den väldigt tydliga pelarstrukturen, som hittills har kännetecknat det europeiska sammansatta arbetet, och överför det mesta till en tjock kolonn. Det här är överstatlighet, och det är beslutat av demokratiska stater i någorlunda demokratisk ordning. Visst är det så. Vi avhänder oss vårt eget beslutsfattande, inte minst de beslut som vi tog här i riksdagen i vintras vad gäller vår egen grundlags ställning.

Sedan tar du upp krishanteringsförmåga på egen hand. Mitt alternativ var inte att skapa en internationell krishanteringsförmåga på egen hand. Jag sade att vi har full möjlighet att ingå mellanstatliga avtal, som man alltid har gjort. Genom FN:s mandat har man en möjlighet, som till ex-

empel i dag när vi, som du själv var inne på, står i begrepp att skicka trupp till Kongo. Det här gör vi i samverkan, med överordnade mål, därför att det finns ett förpliktigande moraliskt i världen att ställa upp i områden som är krisdrabbade.

Det finns ibland också en anledning att svara på hot. Men hoten mot vårt land är naturligtvis vår ensak och ska avvärjas genom att vi inte kommer i den situationen. Vi ska ha ett eget försvar, och det ska vi ställa till världssamfundets förfogande genom FN:s försorg, inte genom EU.

Anf. 21 GÖRAN LENNMARKER (m) replik:

Fru talman! EU byggs på ett mellanstatligt samarbete. Medlemsländerna kommer överens om ett konstitutionellt fördrag, förhoppningsvis, och det måste vart och ett land ta i sin ordning och bestämma. Vi avhänder oss inte den beslutsrätten.

När det sedan gäller krishanteringen behöver vi ha en tätare samverkan inom FN:s ram. Bosnienoperationen var också en FN-operation. Men vi var för svaga, och det gick inte väl. Det blev till och med en katastrof i Srebrenica, om vi erinrar oss detta. Nu ska vi göra det i Kongo, och då behöver vi också ha en EU-samordning för att göra detta på ett effektivare sätt. Det är väl klokt att vi samverkar och samarbetar.

Anf. 22 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Javisst! Det är klokt att samverka och samarbeta om man har en direkt yttre anledning. Jag skulle vilja få svar på frågan hur en samordning skulle ha sett ut inför Irakkrisen, med den nya ordning som konventet föreslog. Hur skulle man ha fått de åtta utbrytarstaterna att inlemmas i det här?

Det måste ske inte bara med en tät samverkan – det är en eufemism. Det måste naturligtvis ske med en stark styrning, inte med någon sorts mellanstatlighet där man sitter och kommer överens, utan ”varsågod och lyd”. Det är kärnan och innebörden i den kommande gemensamma försvars- och säkerhetspolitiken: Bort med mellanstatlighet och varsågod och lyd! Så kommer det att bli.

Anf. 23 URBAN AHLIN (s):

Fru talman! Den europeiska unionen är en framtidssaga och en rejäl framgång fram tills nu. Vi har med hjälp av arbetet i den europeiska unionen förhindrat krig och umbäranden på den europeiska kontinenten, där de europeiska medlemmarna finns. Vi lyckades inte på Balkan, men vi har löst en långt gående konflikt mellan Tyskland och Frankrike. EU är i fredens tjänst.

Låt mig säga att den framgången vill också andra länder vara medlemmar i. Vi ser det tydligt nu när de nya länderna nästa år kommer att bli medlemmar. Den 1 maj blir det tio nya medlemsländer. De flesta av dem kommer, precis som Carl B Hamilton tidigare uttryckt, från länder som har levt under en kommunistisk diktatur. De vill in i en gemenskap och en integration tillsammans med oss. Detta är naturligtvis oerhört positivt. Det är tecken på att den europeiska unionen har varit och är en framgång. Det vi diskuterar i dag är om EU fortsatt kommer att vara en framgång.

Lägg märke till att det fördrag och det arbetssätt som Europeiska unionen i dag har är utformade för sex medlemsländer. Nästa år kommer tio nya, och det blir 25 medlemsländer i den europeiska unionen.

Det behövs ett nytt fördrag. Det behövs helt enkelt nya regler för hur beslut ska tas. Det behövs nya regler för hur organisationen ska se ut och hur vi ska samarbeta. Det är självklart. Sex länder är helt annorlunda än 25 länder. Organisationen blir helt enkelt mycket svårare att styra.

Det är ett avgörande moment i EU:s historia och framtid. Jag är orolig för att om vi misslyckas kommer detta att leda till oerhörda konsekvenser för vår kontinent. Därför vill jag understryka allvaret i att den diskussion vi har i dag handlar om hur EU ska göra sig beredd att arbeta i framtiden med 25 medlemsländer. Vi har inte råd att misslyckas i detta arbete. EU behövs nämligen i världen.

Debatten i dag har handlat en del om supermakten USA och dess relation till den europeiska unionen. Låt mig få slå fast att EU inte ska bli en superstat. EU ska inte heller bli en supermakt. Såsom vi definierar detta är det en stor makt, med rejäla resurser, som främst förlitar sig på sina militära muskler. Detta ska inte EU försöka efterhärma. EU ska inte försöka konkurrera och inte försöka balansera USA i detta.

EU kan lyckas med rätt utnyttjande av alla sina instrument. Det är till exempel bistånd, som man har haft i Barcelonaprocessen och alla länder runt Medelhavet. Det är det nya initiativet med de nya grannländerna – *a wider Europe, New Neighbours Initiative* – som kan spela en oerhört stor roll. Det är vår miljöpolitik, vår handel och naturligtvis militär krishantering. Det är också, icke att förglömma, civil krishantering. Jag instämmer i vad Lars Ohly tidigare har sagt, att det är alldeles för mycket fokus på den militära krishantering och för lite på den civila krishantering.

Jag tror faktiskt att den europeiska unionen kan bli en större attraktionskraft än vad USA är i dag. Jag säger inte detta för att det ska vara en motkraft till USA eller för att jag är motståndare till den transatlantiska länken. Jag är en stor vän av den transatlantiska länken, men jag vill att EU ska spela en större och bättre roll i världen än vad den gör i dag. Det är det som det här betänkandet egentligen handlar om. Hur ska EU bättre kunna arbeta med sina yttre förbindelser?

Som jag ser det sönderfaller vårt betänkande egentligen i två delar. Det är väl också därför som vi har ett utskott som består av konstitutionsutskottet och utrikesutskottet. Detta sönderfaller alltså i två delar. Det handlar om formen: Hur ska besluten gå till? Hur och av vem ska unionen företrädas? Det är alltså konstitutionella frågor. Men det innehåller också andra frågor: Vad ska göras? Vad är det för innehåll som ska finnas i denna gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik? Det handlar om den politiska viljan. Vad ska samordnas? Vilka är de utrikespolitiska målen?

Låt mig få börja med den politiska viljan. För mig är den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken i Europeiska unionen en språngbräda för vår utrikespolitik. Jag har hört en del i kammaren som har uttryckt sig på ett sådant sätt att man kan tro att de anser att en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik snarare är en tvångströja som tvingar oss in i någonting och gör oss tystare och inte lika starka i världen. Jag ser det tvärtom. Med ett gemensamt arbete tillsammans med andra europeiska

länder blir det en språngbräda för vår politik. Vi kan faktiskt spela en större roll i världen om vi gör det här tillsammans med andra.

Låt mig ta ett exempel. Lars Ohly hade ett argument när det gällde varför han var så emot en gemensam politik. Han tog upp ett fullständigt realistiskt alternativ vad gäller Palestina. Han skulle faktiskt i stället ha kunnat sagt att EU, när det gäller konflikten i Mellanöstern, har spelat en oerhört stor och positiv roll genom att man har hittat en gemensam ställning. Det var inte så för några år sedan, men i dag är det så. På det sättet kan man sätta press både på israeler och palestinier.

Låt mig slutligen få ge några korta kommentarer om de formfrågor som har funnits i debatten.

Först gäller det dubbelhattning. Carl B Hamilton! Vi skriver i betänkandet att det i huvudsak har fungerat väl. Jag tror inte att vi ska kritisera det som vi har i dag – vi har alltså två olika, kommissionären och en utrikespolitisk talesman – för att vi har haft en splittrad hållning när det gäller Irakkonflikten. Jag tror inte att det hade hjälpt med en dubbelhattning i det läget.

Sedan gäller det solidaritetsklausulen. Det handlar om att hantera följderna av en terroristattack. Det handlar inte om ett gemensamt försvar, och det understryks speciellt i de texter som finns. Det handlar inte om ömsesidiga försvarsgarantier.

När det gäller majoritetsomröstning i den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken måste jag säga att jag är mycket tveksam. Varför då? Ja, det är klart att det, som Göran Lennmarker säger, är lättare att ta majoritetsbeslut. Men leder det till en starkare europeisk hållning? Nej, jag tror inte det. När det gäller det mesta i utrikespolitiken är det väl ändå så att man får en större påverkan på det utrikespolitiska skeendet om man är enig och har en enig EU-position.

Vi har mängder av exempel på att länder faktiskt har utnyttjat sprickorna i den europeiska unionen för att slå sönder vår gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Dessutom finns det redan i dag, i det fördrag som finns, en möjlighet att använda majoritetsomröstning. Denna har aldrig använts. Det beror naturligtvis på att man, om man gör allt man kan för att komma fram till en gemensam position, stärker EU:s utrikespolitik på det sättet. Dessutom finns det ett antal mål uppsatta för utrikespolitiken. Jag tycker att det är bra att den europeiska unionen formulerar vilka mål vi ska ha för vår gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik av det enkla skälet att det också kan leda till en bättre samordning i den europeiska unionen, så att vår handel, vårt bistånd, vår miljöpolitik, vår militära krishantering, vår utrikespolitik och så vidare går hand i hand och inte motverkar varandra.

Jag har inga problem med de formuleringar som konventet hittills har diskuterat. I övrigt kommer utrikesminister Anna Lindh att gå djupare in på dessa frågor.

Slutligen, fru talman, vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 24 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Jag vill ta upp två saker. Jag är väldigt nyfiken på att höra hur du, Urban Ahlin, och Socialdemokraterna tänker er att man ska förena detta med att vara en stark vän av den transatlantiska länken å ena

sidan och å andra sidan detta med att värja sig mot den utveckling som de två herrarna i Folkpartiet och Moderaterna ser framför dörren, nämligen en fullskalig Natoanslutning.

Här finns en gränsdragningsproblematik. Här finns någonting att rensa upp mellan EU-kapacitet och Natokapacitet. Jag skulle vilja höra dig utgjuta dig lite grann om det.

Den andra saken handlar just om hur viktigt det är med innehållet och inte bara formerna, som jag är väldigt glad åt att höra Urban Ahlin ta upp. Jag menar att det bara är en av de åtta målformuleringspunkter som finns i konventet som handlar om fred. Hur skulle du ha ställt dig om du hade haft ett direktinflytande när det gällde till exempel det program för förebyggande av våldsamma konflikter som antogs på EU-toppmötet i Göteborg för två år sedan?

Anf. 25 URBAN AHLIN (s) replik:

Fru talman! Lotta N Hedström tar upp mycket angelägna frågor. Jag håller med dig om att Sveriges regering, när det gäller innehållet, i många olika avseenden har varit framstående, drivande, på dessa områden. Men när det gäller konflikten i Mellanöstern, som jag nämnde tidigare, var det faktiskt vid toppmötet i Göteborg som man ändå kunde hitta en gemensam position. Vi har varit drivande när det gäller den civila krishanteringen, precis som du säger, och det tycker jag är bra. Naturligtvis ska vi sträva efter mer sådan input i den europeiska unionen.

Vad gäller säkerhetspolitiken skulle jag vilja säga att jag vill lämna den diskussionen. Jag tycker faktiskt inte riktigt att den hör hemma i det här betänkandet. Jag är lite förvånad över att vi har haft en sådan enorm diskussion om en Natoanslutning eller ej. I detta betänkande behandlas faktiskt frågan: Hur ska EU:s beslutsregler se ut för att forma en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik?

Anf. 26 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Det sista var märkligt att höra. Du tog själv upp och sade att innehållet i grunden är viktigare än formerna, att formerna är sekunda. Så tolkade jag dig.

Hur går den svenska säkerhetspolitiska doktrin som vi lever med och som slår fast att vi är och ska förbli alliansfria att förena med den säkerhetspolitik som växer fram i EU? Detta hör definitivt hemma i den här debatten.

Sedan gäller det målformuleringarna i konventet. Jag tycker att det är beklagligt att det står i den första målformuleringen att man ska värna de gemensamma värderingarna i EU. Vilka är de, och vilka är de som du menar att Sverige ska lägga in i EU:s framtida hållning?

Anf. 27 URBAN AHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag ska fatta mig mycket kort. Jag tycker att Lotta N Hedström gör en logisk kullerbytta. Först frågar hon mig hur vi ska kunna värja oss mot att bli medlemmar i ett gemensamt försvar i Nato. Sedan säger hon att det växer upp ett europeiskt gemensamt försvar. Det faller på sin egen orimlighet. Det vi har i dag att behandla är faktiskt ingenting som har med ett europeiskt försvar att göra. Den säkerhetspoli-

tiska hållning som vi har stämmer väl överens med de förslag som finns i konventet.

Prot. 2002/03:119
10 juni

Anf. 28 LARS OHLY (v) replik:

Fru talman! Urban Ahlin försökte leda i bevis att det var ett dåligt exempel med Palestinafrågan. Det var nämligen ett exempel på de hot som jag ser i och med att det är viktigare att komma överens än vad överenskommelsen innehåller.

I november 2000 behandlades i FN:s generalförsamling en resolution som fördömde Israels övervåld på palestinskt territorium. Vi vet att Sverige skulle bli ordförande i den europeiska unionen våren 2001. Då föregicks besluten i generalförsamlingen av en intensiv diplomati. EU skulle försöka få en gemensam position. Sverige deltog mycket aktivt i det arbetet. Man försökte lappa och laga mellan Storbritannien, som ville avslå förslaget, och Frankrike, som ville ställa sig bakom det. Det slutade med att Sverige i enighetens namn, trots att EU inte hade någon gemensam position och inte heller lyckades komma överens om något gemensamt förhållningssätt i röstningen, lade ned rösten.

På det sättet menar Urban Ahlin att vår utrikespolitiska röst blev tydligare, starkare eller på ett klarare sätt gav stöd åt palestiniernas rätt till en självständig stat eller på ett tydligare sätt tog avstånd från den israeliska ockupationen och den militära maktens övervåld. Nej, det är naturligtvis orimligt att dra den slutsatsen, så mitt exempel kanske inte var så vansinnigt i alla fall.

Det finns fler exempel. I handelspolitiken inom världshandelsorganisationen WTO utesluter man närmast samarbete med fattiga länder. Man förutsätter ett samarbete enbart inom EU:s ram där EU-kommissionen har ett oerhört starkt inflytande och där Sverige till slut tvingas underordna sig. Vi får inte heller företrädas av vår egen utrikesminister i förhandlingarna.

Om man sätter överensstämmelse i utrikespolitiken som ett överordnat mål riskerar man att hamna fel. Innehållet måste vara viktigare än formen.

Anf. 29 URBAN AHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag instämmer. Jag har samma åsikt som Lars i det sista. Man kan inte ha som överordnat mål in absurdom att vi alltid ska ha en gemensam position i Europeiska unionen. Det är därför vi är emot en utvidgning av majoritetsomröstningar i Europeiska unionen. Vi tycker att detta rör kärnan av nationellt självbestämmande. Det jag har påtalat är att vi ska sträva efter att ha en gemensam position därför att det i alla lägen gör att EU har en starkare röst i världen.

Ditt förslag var ett vansinnigt exempel. Du menar att vi skulle kunnat ena oss om en gemensam hållning att säga nej till palestiniernas rätt till en egen stat. Det faller på sin egen orimlighet. Det går inte att hitta förslag där Europeiska unionen skulle ta några sådana uttalanden.

Det kan finnas felaktigheter. Vi kan ha röstat fel vid något tillfälle, men jag lägger mig inte i det. Det kan vi ha en annan diskussion om. Det handlar om hur vi ser på det gemensamma arbetet med europeisk utrikes- och säkerhetspolitik, om vi ser det som en tvångströja som tvingar oss bakåt eller om vi ser det som en språngbräda för ökat inflytande. Här

*EU:s yttre förbindelser
i ett framtida
konstitutionellt fördrag*

skiljer sig Vänsterpartiet och Socialdemokraterna åt. Vi ser det som en språngbräda för vår utrikespolitik, inte som en tvångströja.

Anf. 30 LARS OHLY (v) replik:

Fru talman! Det är bra att Urban Ahlin menar att det finns brister och att det inte alltid är viktigare att komma överens än att företräda en riktig politik. Men det agerande som skedde i november 2000 ledde till att Sverige i namn av enighet inom den europeiska unionen svek palestiniernas sak.

Om man utökar rätten till kvalificerat majoritetsbeslutsfattande och om man strävar efter en allt större enhet och en allt större överensstämmelse mellan de ingående staternas utrikespolitik kommer det att leda till att vi får svårare att företräda den utrikespolitik som jag menar att vi historiskt sett har anledning att vara stolta över. Det är en utrikespolitik som har talat klarspråk oavsett vem som har begått övergrepp, oavsett vem som har stått för förtryck eller misär för människor och oavsett vilken supermakt som har hanterat olika situationer utifrån sina egna intressen och inte utifrån människors bästa. Den utrikespolitiken hotas av att vi ser enighet inom den europeiska unionen som så oerhört viktig att vi ibland är beredda att lägga oss platt.

Anf. 31 URBAN AHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag instämmer med Lars Ohly. Det är helt klart att vi har anledning att vara stolta över den utrikespolitik som vi har fört historiskt och alljämt för. Det du uttalar är något slags oro för att Sveriges röst i världen skulle tystna när vi ser att mänskliga rättigheter förtrycks eller att terroristbekämpning går till på ett felaktigt sätt. Den villfarelsen vill jag ta bort ifrån dig. Om det är någon utrikesminister i den här världen som tydligt sagt ifrån när åtgärder gått långt utöver vad som varit befogat så är det Anna Lindh.

Det finns inget som lägger band på oss när det gäller att göra uttalanden och att synas. Det handlar om huruvida det är bra att få en samordnad position inom Europeiska unionen i vissa frågor. Svaret är ja. Det ger ett större inflytande för våra idéer i världen.

Anf. 32 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Det finns alltid en spänning mellan utrikes- och inrikespolitik hos Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Man ska vara väldigt stark i utrikespolitiken och ha en egen röst, men i inrikespolitiken sitter man ju med och kompromissar hela tiden med regeringen. Det var inte det som var min huvudpoäng, men det är alltid värt att upprepa.

Det som Urban Ahlin sade om att EU ska spela en större och bättre roll i världen instämmer jag i, att europeiska värderingar ska hävdas, men också det han sade om civil stormakt. Det finns ett stort opinionsintresse för militära aktiviteter. Det civila är som hälsan: tiger still. Det är inte så intressant.

Det finns en sak som man aldrig kommer ifrån i den här diskussionen. Det är att USA – om vi nu tar det som jämförelse – är ett rikt, dynamiskt land som har väldiga resurser. Det gör USA attraktivt för andra länder att ha som stöd och partner. Då kommer man inte ifrån det som är väldigt centralt för EU och europeerna, nämligen att man måste få en

bättre europeisk ekonomi. Det är visserligen mitt yrke, men jag kommer aldrig ifrån att det blir naivt om man talar om Europas roll i världen och inte samtidigt noterar att européerna har misslyckats med att skapa en dynamisk ekonomi som gör Europa attraktivt för resten av världen.

Anf. 33 URBAN AHLIN (s) replik:

Fru talman! Vad ska jag säga om detta? Jag håller med om att det inrikespolitiskt är lyckosamt när vi gör kompromisser och på det sättet försöker samarbeta och få fram gemensamma positioner. Jag tycker att det har varit en lyckosam politik. I övrigt tycker jag att det är bättre med ett rikt EU än ett fattigt EU.

Anf. 34 GÖRAN LENNMARKER (m) replik:

Fru talman! Det är en sak i Urban Ahlins anförande som jag tycker är bekymmersam. Om vi utgår ifrån – jag tycker mig ändå uppfatta det – att EU borde kunna ha en betydligt starkare utrikespolitik borde vi kunna göra mycket mer. Bekymret är ofta det vi inte gör. Det handlar inte så mycket om motsättningar utan om det vi inte gör. Då försöker vi finna beslutsordningar för detta.

Min erfarenhet av majoritetsbeslut i EU är att man faktiskt där anstränger sig mer för att hitta en gemensam linje. Det är sällan man går till omröstning, för att inte säga aldrig. Men just beslutsordningen majoritetsbeslut gör att man är angelägnare om att finna varandra. Det tror jag är det centrala i vår strävan att få en bättre beslutsordning för utrikespolitiken, nämligen just att länderna ska ha starkare incitament att söka sig fram till en gemensam position.

Men det är naturligtvis kvaliteten på besluten, innehållet, som måste vara avgörande. Det är inte bra att fatta ett tokigt beslut i enhällighet. Det måste naturligtvis vara ett bra beslut. Jag tycker dock att de mål som nu uttryckligen formuleras i utrikespolitiken är mycket bra. De ger just den här basen.

Anf. 35 URBAN AHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag förstår inte riktigt logiken i det som Göran Lennmarker säger. Han säger att det är oerhört bra att vi alltid försöker se till att vi får ett enhälligt beslut och att vi alltid jobbar utifrån detta. Det beror, enligt Göran Lennmarker, på att det finns en beslutsordning i Europeiska unionen som uppmuntrar detta.

Jag håller med om det. Det är enhällighet som gäller förutom i vissa få fall där det är öppet för majoritetsomröstning. Du säger också själv att man aldrig har använt detta. I nästa andetag säger du att du vill ha mer majoritetsomröstning för att den vägen tvinga fram fler gemensamma ställningstaganden. Jag förstår inte hur det hör ihop.

Jag tror att man i den europeiska unionen strävar efter gemensamma positioner för att det helt enkelt gör att EU:s position blir starkare. Så fort man har en splittrad europeisk union i en utrikespolitisk fråga kommer man att bli utnyttjad och splittrad av krafterna runtomkring. Det är det som är drivkraften. Det är inte vad som står i stadgarna om hur besluten ska gå till. Det är viljan att få ett enigt beslut som kan förändra saker och ting på marken. Jag förstår inte din logik i att om vi öppnar upp för majoritetsomröstning så kommer det att leda till fler gemensamma positioner.

Anf. 36 GÖRAN LENNMARKER (m) replik:

Fru talman! Det är faktiskt en erfarenhet som vi har inom EU. Vi hade en tid när allting togs med enhällighet. Sedan kom den så kallade enhetsakten, som innebar att man tog majoritetsbeslut vad gäller den gemensamma marknaden. Det innebar att man kom väsentligt mycket längre också i enhällighet när man införde denna beslutsordning. Det har sedan gått igen på många olika områden där just strävan att finna en konsensus med en kvalificerad majoritetsbeslutsordning har lett till att man står starkare gemensamt. När man har enhällighet har det lätt blivit så att man inte gör några försök. Man står kvar på sina positioner. Det är väl också det som har skett i delar av utrikespositionen, att man bara stått på sina positioner. Man har aldrig brytt sig om att söka sig fram till en gemensam ståndpunkt.

Anf. 37 URBAN AHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag tror att vi skiljer oss åt när det gäller anledningen till att detta har vuxit fram. Göran fokuserar på att vi har fattat beslut om att få fram en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik och att man i Nicefördrag och annat har öppnat upp för en möjlighet att kunna fatta majoritetsbeslut. Det handlar då om implementering av beslut som har fattats med enhällighet.

Jag tror inte att det är på det sättet. Jag har en materialistisk historieuppfattning här. Det är snarare det som har skett på marknaden som påverkar hur unionen arbetar. Det jag, fru talman, i min stapplande inledning försökte påtala var att EU har gjort goda saker på den europeiska kontinenten. Men vi misslyckades på Balkan i början. Jag tror att detta var den drivkraft som gjorde att Europas ledare faktiskt sade: Nej, detta vill vi inte uppleva en gång till. Låt oss se till att vi har ett mer enigt uttalande, att vi samlar oss kring en politik, försöker bli starkare i civil och militär krishantering och ser till att sträva efter gemensamma positioner. Alternativet är ju så mycket sämre.

Jag tror att det är precis detta vi kommer att se nu också med Irakkonflikten. Vi har varit oerhört splittrade, men det finns en kraft som säger: Nej, så här kan vi inte fortsätta. Vi måste gå vidare.

Jag tror alltså inte att det är regelverket som sådant som gör att vi strävar efter gemensamma positioner utan snarare läget på marknaden.

Anf. 38 INGVAR SVENSSON (kd):

Fru talman! I den här debatten känner jag mig lite som katt bland hermelinerna. Det är bara jag och Kerstin Lundgren som representerar konstitutionsutskottet; de andra är fina utrikespolitiker. Sedan är jag väl lite udda på en annan punkt eftersom Kristdemokraterna är det enda parti som inte har någon motivreservation, bortsett från regeringspartiet. Det beror på att vi med de öppna och problematiserande skrivningarna har fått de synpunkter vi framfört under utskottets arbete tillgodosedda.

Fru talman! Det var faktiskt utrikes- och säkerhetspolitiken som var den utlösande faktorn för det Europasamarbete som växt fram sedan andra världskriget. Det som i dag kallas Europeiska unionen tillskapades för att förhindra återkommande förödande krig i Europa. Fredstanken är det bärande argumentet för EU, även om samarbete inom olika områden är av värde i sig. Genom att integrera de europeiska länderna i ekono-

miskt avseende skapar man ett ömsesidigt beroende, vilket i sig blir fredsbevarande. En titt i backspegeln klargör, vilket många har varit inne på här, att denna idé har visat sig hållbar under ett halvt sekel. EU kan alltså sägas vara ett exempel på en framgångsrik utrikes- och säkerhetspolitik.

Fru talman! Vi kristdemokrater delar uppfattningen om en enhetlig uppbyggnad av unionen så att man slipper tudelningen mellan EG och EU och därmed också avvecklar pelarsystemet. Det är därför rimligt att EU blir den juridiska personen för samarbetet i framtiden.

Fru talman! EU:s framtidskonvent är nu inne på sitt slutvarv. Något som började i Laeken i slutet på 2001 håller nu på att utvecklas till en slutprodukt redo att levereras till toppmötet i Thessaloniki. Det finns mycket positivt att säga om processen i konventet. Själv tillhör jag dem som blev positivt överraskade. Erfarenheterna från det tidigare konventet om stadgarna om mänskliga rättigheter var inte så upplyftande – jag syftar då på själva sättet att arbeta. Men det nuvarande framtidskonventet har arbetat öppet och med stor lyhördhet för meningarna inom konventet. Speciellt viktigt tror jag det var att det på vissa strategiska områden tilläts arbetsgrupper för att ta fram underlag.

Ett problem har varit att frågan om balansen mellan institutionerna inte blev föremål för sådan behandling. Möjligen kan det bero på presidets eller dess ledningsfunktions önskan om att styra upp dessa frågor på ett visst sätt. Detta förhållande har lett till att skarpa motsättningar nu i konventets slutfas utkristalliseras just omkring institutionerna. I fredags föredrogs muntligen ett slags kompromiss på området. Såvitt jag kan bedöma är det ett undermåligt förslag, som knappast kan anses göra skäl för namnet kompromiss. Ska det kallas det får vi – för att citera en känd politiker – nog gå ned i spagat.

Den så kallade kompromissen innebär att Nicefördraget tillämpas såvitt avser institutionerna till 2009. Därefter gäller följande:

- Det ska vara en kommissionär per medlemsstat, men bara 15 ska ha rösträtt. Rösträtten cirkulerar jämnt mellan medlemsstaterna.
- Det blir en permanent ordförande för Europeiska rådet. Man har dock nu ändrat den engelska titeln till *Chairman* i stället för *President*.
- Europeiska rådets ordförande ska ha en roll i unionens utrikespolitik. Det innebär att unionens utrikesminister – något man också har föreslagit ska tillskapas – får en något mindre framträdande roll.
- Det blir också några förändringar när det gäller antalet ledamöter i Europaparlamentet samt frågorna om kvalificerad majoritet.
- Lagstiftande rådet och Allmänna rådet sammanförs i viss utsträckning.
- Det roterande ordförandeskapet för fackministerråden förlängs från sex månader till ett år.

Fru talman! Vi är för vår del övertygade om att konstruktionen av maktfördelningen inom EU måste bygga på den hybrid som tidigt utvecklades. Kommissionen ska även i fortsättningen ha monopol på initiativrätten och vara en oberoende självständig kraft, och Europaparlamen-

tet ska delta i beslutsprocessen. Rådet ska tillsammans med parlamentet utgöra den lagstiftande funktionen. Enligt Kristdemokraterna bör huvudprincipen för beslut inom unionen vara den så kallade gemenskapsmetoden.

Ett antal förslag inom konventet riskerar att leda till en totalförstöring av systemets uppbyggnad. För mycket av praktiskt *ad hoc*-tänkande präglar flera förslag. Jag skulle vilja se lite mer av kontext, det vill säga omsorg om maktsystemets konstruktion och samband.

Fru talman! En permanent ordförande för Europeiska rådet kommer att leda till en underminering av kommissionens ställning och kommissionsordförandens roll i synnerhet. Än tydligare blir detta om denne ordförande ska ha en viktig roll i unionens utrikespolitik. Med detta får unionens utrikesminister en något mindre framträdande roll.

Fru talman! Denne så kallade utrikesminister, som har diskuterats tidigare här i dag, är dessutom till sin karaktär en märklig figur. Han eller hon ska vara ordförande för utrikesfrågorna i rådet men samtidigt vice ordförande i kommissionen med ansvar för utrikesfrågorna. Detta kallas för dubbelhattning. Var och en kan ju tänka sig hur det skulle se ut med någon med två hattar på. I min fars hembygd, nämligen östra Göinge, fanns ett original som även jag såg några gånger när jag var liten. Hon kallades Klämda-Tilda och hade alltid flera hattar på sig. När man frågade henne varför hon hade det svarade hon alltid – och jag översätter till normalsvenska – ”när man har råd till det”. På göingska, som jag är dålig på, skulle det väl låta ungefär: ”ess en har rå te att”.

Frågan är om EU har råd med en dubbelhattad utrikesminister. Om man i stället tar bilden av att sitta på två stolar kommer man nog till mer av realism. Dubbelhattningen innebär en olycklig sammanblandning av institutionerna. Här finns, som jag ser det, en allvarlig brist på kontext. Det är kanske svårt att hitta bra svenska analogier, men man kan jämföra dubbelhattningen med om en justitieminister samtidigt också vore medlem av Högsta domstolen.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis bara peka på att EU har ett globalt ansvar framöver för att skydda och förbättra miljön samt verka för en hållbar förvaltning av de globala värdena. Till exempel bör man verka för biologisk mångfald, bevarande av atmosfären, tillgång till rent vatten och en effektiv prevention av hiv/aids.

Unionens politik inom området för utvecklingsarbete ska baseras på långsiktighet med målet att utrota strukturell fattigdom, att arbeta för en hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling, att uppmuntra alla länders integration i världsekonomin samt utveckla och befästa demokrati och rättssystem och genom detta reducera konfliktorsaker.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till förslaget till beslut i betänkandet i dess helhet.

Anf. 39 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Ett tag verkade det bli en debatt för eller emot Nato eller för eller emot EU. Det tycker jag är onödigt. Det viktigaste vi har att diskutera just nu är faktiskt EU:s yttre förbindelser och hur dessa kan stärkas. Det är inte bara avgörande för EU utan också avgörande globalt att vi kan stärka vår gemensamma utrikespolitik.

Detta är ingen fråga som handlar bara om institutioner eller former. Det handlar i högsta grad om hur vi kan påverka verkligheten. Urban Ahlin började med att ta en del exempel. Det handlar om Balkan. I dag handlar Balkan om krig eller fred, och EU har här det avgörande positiva inflytandet. Det handlar om Mellanöstern. I dag handlar det om den fredsplan som alla parter nu håller på att enas kring. Denna fredsplan skulle inte ens ha funnits om inte EU:s gemensamma utrikespolitik hade påbörjats.

I dag handlar det till exempel också om Kongo, där EU kan få spela en avgörande roll. Kongo är också det mest aktuella exemplet, ett land där man haft krig i och med grannländer i över fem år. Tre miljoner människor har dött. Äntligen har man fått en fredsöverenskommelse. Äntligen håller man på att få en övergångsregering. Äntligen håller man på att ta sig ur krisen. Just i det läget tillstöter dock nya problem: ett krig i kriget uppe i nordöstra Kongo, i Bunia.

Vem vänder sig då FN:s generalsekreterare till och ber om hjälp? Afrika kan göra en del men kan inte göra det ensamt. Asien kan göra en del men kan inte ta ledaransvaret. USA prioriterar det inte. I det läget är det EU som FN:s generalsekreterare vänder sig till. Och vi har i dag med försvars- och utrikesutskottet diskuterat de svenska förutsättningarna att bidra.

Det här är bara ett exempel från Afrika på att EU behövs. Men vi behöver också EU:s gemensamma utrikespolitik på Balkan och i Mellanöstern för viktiga mål som mänskliga rättigheter, fattigdomsbekämpning och demokrati. Det är det som konventets arbete och betänkandet ytterst handlar om – hur förstärker vi våra möjligheter att arbeta för dessa viktiga principer?

Vi vet ännu inte vad resultatet kommer att bli av konventets arbete. Men allmänt sett kan vi se att det finns många bra förslag och att det är positivt om man får ett begripligt fördrag som kan förstås av medborgarna om den allmänna inriktningen att stärka den gemensamma utrikespolitiken. Det är bra att målen blir tydligare, att konfliktförebyggande och civil krishantering tydligt blir en del av de så kallade Petersbergsuppgifterna, att fattigdomsbekämpning och mänskliga rättigheter blir mål för EU, att man erkänner att olika mål och områden måste samverka, vilket också innebär att vi inte längre kan ha till exempel en jordbrukspolitik som verkar tvärtemot biståndspolitik.

För att klara tydliga mål när det gäller utrikespolitiken måste man också stärka EU:s gemensamma kapaciteter, både för civil och för militär krishantering. Det är naturligt att man visar varandra solidaritet i terroristbekämpningen. Så görs redan, men nu handlar det också om att göra det tydligare i fördraget.

Det är bra att man utökar möjligheten till majoritetsbeslut för att genomföra frågor där man är överens och där man redan har kommit överens men att man samtidigt behåller huvudregeln, att man måste fatta beslut med konsensus när det gäller nationell säkerhet.

Jag tycker alltså att det finns många positiva saker som vi har sett i konventionsförslagen så här långt. Sedan har vi haft en diskussion här, och man har haft en lång diskussion i konventet, om andra institutionella frågor, till exempel dubbelhattningen. Låt mig från början slå fast att vi inte ska ha någon övertro på att institutionella lösningar löser politiska

problem och ger enighet. I grunden handlar det faktiskt om att medlemsländerna måste sätta sig gemensamt och diskutera sig fram till en gemensam syn och gemensamma lösningar. Det finns ingen *quick fix* när det gäller utrikespolitiken. Men det är klart att man kan pröva dubbelhållningen om man samtidigt får denna person starkt knuten till rådet och att man gör tillräckligt tydligt i de institutionella frågorna vad rådet är ansvarigt för och vad kommissionen är ansvarig för så att det inte blir en organisatorisk *mischmasch* som kan leda till större problem i praktiken.

Låt mig också slå fast att det inte finns några förslag hittills som på något sätt hotar den militära alliansfriheten. Och det är viktigt. Skälen till att vi är tveksamma för att inte säga direkt mot förslagen om ömsesidiga försvarsförpliktelser och möjligheterna till närmare samarbete mellan vissa stater handlar framför allt om att vi ser en väldigt stor risk för en uppdelning av EU och risken att vi får ett splittrat EU i stället för det starka och gemensamma EU som vi vill ska kunna agera.

I det sammanhanget får jag väl ändå ta upp Carl B Hamiltons Nato-frågor. Jag skulle vilja fråga honom: Vilka säkerhets fördelar ser Carl B Hamilton av ett svenskt Natomedlemskap? Sverige har inte ett säkerhetsunderskott. Sverige har ett säkerhetsöverskott. I en politisk organisation som EU går man med för att man har en politisk gemenskap. Man tycker att det är positivt med den politiska gemenskapen. I en militär organisation som Nato går man med för att man tycker att det ska ge ökad militär säkerhet. Vi vet att vi inte får ökad militär säkerhet av ett Natomedlemskap. Varför vill Folkpartiet ha ett svenskt Natomedlemskap? Jag har förstått att majoriteten av Folkpartiets medlemmar också ställer den frågan. Därför är det viktigt att svara på den.

Lars Ohly talar om den dubbla agendan när det gäller utrikespolitiken. Nej, Lars Ohly, det finns ingen dubbel agenda. Lars Ohly säger att vi inte erkänner att EU har förändrats. Jo, visst har vi gjort det. Men precis som Urban Ahlin påpekade i sin inledning har världen också visat oss hur den har förändrats. När vi talade om EU:s krishantering för fem år sedan hade vi inte ens sett resultatet efter Kosovokriget. Det som vi såg efter Kosovokriget var faktiskt att man inte kom dit med de fredsbevarande styrkorna i tid. Man hade inte möjlighet att förhindra fortsatta övergrepp, och vi var för dåliga på att samordna civila insatser, polisinsatser, militära insatser och insatser som skulle stärka demokratin. I det läget fick EU:s olika ledare en ordentlig tankeställare om att man måste förbättra insatserna inom EU och att man dessutom måste vara beredd på att kunna klara sådana insatser mer på egen hand och att man därför måste stärka den militära krishanteringen samtidigt som man bygger ut den civila krishanteringen.

Detta har inte varit någon gömd dagordning. Det är någonting som vi har diskuterat mycket, ofta och öppet under de år som har gått, men där gränsen naturligtvis går mellan ömsesidiga försvarsförpliktelser, försvarsgarantier eller någonting som gör att vi blir del av en annan försvarsunion.

Fru talman! Avslutningsvis tycker jag att mycket i konventet ser positivt ut. Jag tycker att det viktiga för oss i Sveriges riksdag är att fortsätta att diskutera hur vi gemensamt kan stärka EU:s utrikes- och säkerhetspolitik för att verkligen bli ett starkt globalt verktyg för fred, demokrati och mänskliga rättigheter.

Anf. 40 LARS OHLY (v):

Fru talman! Jag är glad över det tydliga beskedet om att det minsann inte finns någon dubbel agenda utan att Sverige står fast vid den militära alliansfriheten. Samtidigt: Finns det inte något som helst problematiskt med att den socialdemokratiska regeringen har ingått en säkerhetspolitisk doktrin och en överenskommelse om en sådan med partier som nu fullständigt fjärras från samma doktrin och säger att nästa naturliga steg är ett svenskt medlemskap i Nato? Det är ju vad Göran Lennmarker står och säger här och som står i deras reservation till det här betänkandet. De ansluter sig ju till den linje som Folkpartiet har och som gjorde att Folkpartiet uteslöts från en sådan överenskommelse vintern 2002.

Finns det ingen som helst komplikation med att den breda majoritet som utrikesministern påstod sig ha skaffat för en svensk militär alliansfrihet numera är mycket smalare? Finns det inget problem med att de som man har gjort en överenskommelse med i stort sett talar om att den rimliga tolkningen av den doktrinen är att Sverige bör gå med i Nato? Självklart är det ett problem.

Men utrikesministern valde att ställa Folkpartiet åt sidan därför att de tydligt var för ett Natomedlemskap. Sedan valde man att ställa Miljöpartiet och Vänsterpartiet åt sidan därför att vi stod för den socialdemokratiska kongressens beslut när det gäller militär alliansfrihet, och det var inte ett sätt att undvika beskyllningar för dubbel agenda.

Dessutom finns det en mängd förslag som nu presenteras och som faktiskt leder till att det blir svårare att se den nationella utrikespolitiken i framtiden. Det gäller utökad användning av röstning med kvalificerad majoritet även kring utrikes- och säkerhetspolitiska frågor, men det gäller också posten som en utrikesminister, någon sorts gemensam talesperson för utrikespolitiska frågor för den europeiska unionen. Detta försvårar för oss att föra en självständig och radikal utrikespolitik.

Anf. 41 Utrikesminister ANNA LINDH (s) replik:

Fru talman! Det exempel på att vi inte kan föra en självständig utrikespolitik som Lars Ohly tog upp i debatten med Urban Ahlin är – låt mig vara ärlig och säga det – ett misstag som begicks för två och ett halvt år sedan. Vi har omröstningar i FN varenda månad. Vi har ett antal omröstningar varenda månad. En gång röstade vi mot det som är vår normala linje. Det var ett misstag. Det kan jag erkänna i efterhand. Men att ett misstag begås på två och ett halvt år är väl inte riktigt skäl för att säga att Sverige nu inte längre kan bedriva en utrikespolitik.

Men vad är det som kan göra att det inte bara blir omröstningar och inte bara retorik utan att man faktiskt också genomför det? Jo, det är att EU försöker att agera gemensamt när det gäller stora kriser. Och där har väl inte Lars Ohly eller Vänsterpartiet heller någon glädje av att Sverige står som ett isolerat land eller att andra europeiska länder står som isolerade öar, utan vi kan faktiskt gemensamt agera till exempel för EU:s färdplan som innebär en palestinsk stat 2005.

Det blir oerhört mycket kraftfullare än om Sverige skulle agera ensamt. Jag förstår inte att Vänsterpartiet genom att fortsätta att ihärdigt säga nej till EU därmed också valde att ställa sig utanför den säkerhetspolitiska överenskommelse som ni annars hade kunnat vara en del av. Jag vet att jag, oavsett vad Moderaterna säger om tolkningen, har ett brett

stöd både hos svenska folket och i svenska riksdagen för att Sverige ska fortsätta att vara militärt alliansfritt.

Anf. 42 LARS OHLY (v) replik:

Fru talman! Jag tror att utrikesministern aldrig har varit så tydlig. Jag har aldrig någonsin så tydligt som utrikesministern nu uttrycker sig hört att det var ett misstag att agera på det sätt man i november 2000 i FN:s generalförsamling gjorde inför omröstningen om en resolution som fördömde Israels övervåld på palestinskt ockuperat territorium. Självklart välkomnar jag detta. Det är ett mycket tydligt ställningstagande mot hur Sverige då agerade. Om det skylls på ett misstag accepterar jag det. Det är åtminstone tydligt att man då inte gjorde vad man borde ha gjort, nämligen ha stått upp för den palestinska befolkningens rättigheter.

Men lite för snabbt går utrikesministern förbi det problem som det ändå måste vara att man först slår sig för bröstet och säger: Vi har fått en bred säkerhetspolitisk doktrin, en överenskommelse mellan fyra partier i Sveriges riksdag. Sedan – i princip samma dag som den offentliggörs – säger ett av de ingående partierna att man inte riktigt tolkar den som utrikesministern gör. Ett annat parti, Kristdemokraterna, säger att man inte utesluter Natomedlemskap i en framtid. I dagens debatt säger Göran Lenmarker att nästa naturliga steg – utifrån denna säkerhetspolitiska doktrin, som också Göran Lenmarker hyllar – är ett svenskt medlemskap i Nato.

Om detta inte ses som ett problem för en regering som faktiskt har sagt sig vara mycket nöjd med att ha skapat en bred majoritet bakom den säkerhetspolitiska doktrinen förstår jag inte hur ett problem ser ut.

Anf. 43 Utrikesminister ANNA LINDH (s) replik:

Fru talman! Vi är inte överens med Moderaterna om den tolkningen – det är väl uppenbart – utan det tycker jag snarare är ett problem för Moderaterna än för Vänsterpartiet.

Anf. 44 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Det är alltid konstigt med dem som säger att saker och ting är för evigt, vare sig det gäller alliansfrihet eller det gäller euroutanförstående eller medlemskap. Vi är, Lars Ohly, medlemmar i en demokrati, och demokratier kan alltid ändras.

Anf. 45 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill erinra om att repliken gäller utrikesministern, inte Lars Ohly.

Anf. 46 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Förlåt! Jag förivrade mig där, vilket jag beklagar.

När det gäller detta med kvalificerad majoritet kan man inte – som utrikesutskottets ordförande Urban Ahlin tidigare sade och som utrikesministern sade – tvinga länder att göra saker och ting som de egentligen inte vill, och institutionella lösningar kan inte framtvunga beslut som inte deltagarna accepterar. Men institutionella förändringar kan faktiskt främja goda lösningar och kan främja hårdare ansträngningar att komma överens. Vi vet ju inte riktigt hur det, om vi körde Irakkriget en gång till,

hade gått om man på ett väldigt tidigt stadium hade haft sådana här regler. Då hade kanske länderna hamnat på mindre kollisionskurs med varandra.

Som vanligt tycker utrikesministern att det är för mycket Natodiskussioner när folkpartister står i talarstolen. Men det beror ju på att vi har olika uppfattning.

Anna Lindh återkommer så gärna till mig med diskussionen om att vi inte har något säkerhetsöverskott eller säkerhetsunderskott. Jag har tidigare haft den diskussionen med Anna Lindh. Detta är bara UD-snömos. Man får aldrig reda på något – överskott eller underskott, i förhållande till vad? Säg att läget är ganska bra, så håller jag med om det.

Vårt skäl för att gå med är ungefär som skälet för de tio nya länderna som vill gå med: Det främjar säkerhet och stabilitet i Europa i allmänhet, inte bara för Sverige.

Men det viktiga är också att det nu är ett nytt Nato. Vad ska detta nya Nato göra? Var ska de operera, och hur ska de operera? Det är en blandning av krishantering och militär kapacitet – kanske också civil kapacitet. Det är klart att Sverige skulle ha ett bidrag att ge i den diskussionen om man satt med vid Natos bord tillsammans med Ryssland och andra länder. Där har vi en viktig uppgift inom Nato.

Anf. 47 Utrikesminister ANNA LINDH (s) replik:

Fru talman! Säkerhetsunderskott och säkerhetsöverskott betyder helt enkelt att Sverige har ett väldigt bra säkerhetspolitiskt läge. Vi ser ingen anledning att ändra på det och förstår inte varför Carl B Hamilton vill förändra det.

Jag tycker att det är en konstig prioritering att diskutera Nato här i stället för EU. Om riksdagen en dag ska diskutera ett betänkande som handlar om EU:s yttre förbindelser – vi kan ju se hur EU växer i styrka, hur EU:s betydelse ökar och hur det är avgörande för framtiden att EU kan spela en global roll i utrikes- och säkerhetspolitiken – tycker jag att vi ska koncentrera oss på hur EU bäst gör det i stället för att diskutera en organisation som har uppenbara och stora problem efter Irakkrisen.

Det är klart att Irakkrisen var ett problem för EU. Men EU är en politisk organisation som har ett mycket bredare samarbete. Irakkrisen däremot var ett mycket stort problem för Nato. Det är inte därför som vi inte ska gå med i Nato, men jag tycker att det är konstigt att i det här läget prioritera just debatten om den organisationen. Det är väl viktigare att nu se vad vi kan göra för att gemensamt stärka alla de olika instrument som EU har till sitt förfogande för att kunna verka för fred, för demokrati och för mänskliga rättigheter – för allt detta. Där tror jag faktiskt att vi har ett gemensamt intresse i riksdagen för att EU ska kunna verka.

När det gäller Natomedlemskapet vet vi att svenska folket säger nej och att en majoritet i riksdagen säger nej, och de gör det på goda grunder.

Anf. 48 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Det sista är väldigt konstigt. Om man tycker att någonting är rätt argumenterar man för det. Och tycker man att någonting är fel argumenterar man mot det. Men man kan inte säga: Därför att många tycker en viss sak avstår jag från att driva min egen åsikt.

Jag vet inte om det är den ultimativa sifoismen, sifokratin, som ska råda – att Anna Lindh gör det som opinionsmätningarna pekar på, för eller mot. I så fall skulle Anna Lindh i dag vara mer positiv till Natomedlemskap än för en vecka sedan eftersom det sedan dess har publicerats en rapport i DN. Jag tror faktiskt inte att Anna Lindh är så korkad att hon har sin inställning formad av det som står på DN Debatt. Men logiken i det som Anna Lindh säger är precis detta, att det är SIFO som avgör ställningstagandena.

Nej, för att göra det mycket tydligt och konkret tycker jag att om Sverige i dag vore med i Nato skulle vi sitta inte bara tillsammans med de andra Natoländerna utan även tillsammans med Ryssland och diskutera hur utrikes- och säkerhetspolitiken i vår del av Europa ska hanteras inom det nya Nato. Vilka uppgifter ska man ha? Var ska man operera och hur ska man göra det? Där hade man också kunnat ge ett bidrag inom Europeiska unionen.

Sedan har vi det lilla försmädliga leendet. Tyckte Anna Lindh att det var bra att det blev problem inom Nato? Välkomnas det? Det verkade nästan som att hon tyckte att det låg i Sveriges intresse att Nato fick problem.

Anf. 49 Utrikesminister ANNA LINDH (s) replik:

Fru talman! Nej, jag tycker bara att det som skulle vara logiskt i dag – eftersom det är vad debatten ska handla om – är att diskutera EU och hur vi kan stärka EU:s yttre förbindelser. Det förvånar mig att Carl B Hamilton inte prioriterar detta i debatten.

Anf. 50 LOTTA N HEDSTRÖM (mp):

Fru talman! Understundom är det en humoristisk debatt, men kanske inte så klagörande hela tiden.

Först vill jag helt kort säga följande. När vi gjorde upp den svenska säkerhetspolitiska doktrinen upplevde vi att vi inte längre var inviterade, utan den gjordes upp bakom vår rygg. Så ser historieskrivningen ut.

Problemet i dag är att EU de facto är en sammanblandning av politisk och militär organisation. Det är väldigt svårt för oss att veta om vi är alliansfria när vi nu också, tyvärr, bejakar en försvarsunion. Det är svårt att se var inom EU gränsen dras mellan EU och Nato. Vem ansvarar för vad när nu sammanblandning, samövning och samordning är så omfattande? Jag vill verkligen att utrikesministern klagör för mig, för tittarna, för lyssnarna och för väljarna vad skillnaden inom Nato och EU är mellan deras kapaciteter. Det lyckades utskottsordföranden inte alls med.

Diskussionen hör definitivt hemma här. Detta handlar om en gemensam säkerhets- och försvarspolitik. Då är Sveriges position som, fortfarande, suverän stat vad gäller vår egen doktrin och vårt eget förhållande till omvärlden oerhört viktig. Jag önskar alltså verkligen ett tydligt klagörande här.

Anf. 51 Utrikesminister ANNA LINDH (s) replik:

Fru talman! Den uppenbara gränsen går vid ömsesidiga försvarsförpliktelser och försvarsgarantier – där går gränsen. När man går över den gränsen passerar man sin militära alliansfrihet.

Det finns inga sådana förslag i dag. Det finns länder som skulle vilja göra detta gemensamt. Det tycker vi är olyckligt därför att man då splittar EU. Det finns vissa länder som alltid har velat och alltid kommer att vilja göra detta gemensamt för hela EU. De får inte andra med sig, varken Natoländer eller militärt alliansfria länder. Vi ser inget hot i det. De har velat det i många år och de kommer att vilja det i framtiden, men de får inte majoriteten med sig.

Däremot är det viktigt att vi fortsätter att stärka det som är EU:s både gemensamma utrikespolitik och instrumenten för att förstärka utrikespolitiken och genomföra utrikespolitiken, alltifrån bistånd, rättvisare handel till möjligheten till militära insatser, till exempel att delta i FN:s fredsbevarande och ibland också fredsframtvingande styrkor. Allt sådant är viktigt att EU faktiskt kan ställa upp i, och därför är det också viktigt att vi har resurser till det.

Anf. 52 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Dels finns ju diskussioner om att överta VEU:s 5 §, som motsvarar Natos 5 §, om ömsesidiga försvarsgarantier. Dels finns detta vad gäller terrorbekämpning. Problemet är att terrorbekämpning är ett väldigt vitt område. Vi har sett hur USA använder terrorbekämpning som motivation för ett fullskaligt krig i ett annat land. Hur vet vi att en sådan gräns kommer att finnas i EU-samarbetet?

Det finns dessutom ett problem som hänger ihop med detta, och det handlar om värdegemenskaper. Det finns som en av de första målsättningarna i det nya försvarssamarbetet i EU att man ska försvara gemensamma värden i Europa. Vilka är de? Det är en så oerhörd splittring, alltifrån en gammal spansk fascism till svenska neutralitetssträvanden så sent som för tio år sedan. Sedan finns det också enligt utrikesministern en värdegemenskap med USA. Det sade ministern senast i den utrikespolitiska debatten i februari.

De här värderingarna handlar naturligtvis om det som kommer att vara på agendan när man gemensamt prövar vad en terroristbekämpning är.

Anf. 53 Utrikesminister ANNA LINDH (s) replik:

Herr talman! När det gäller 5 § om de ömsesidiga försvarsförpliktelserna finns det inte en majoritet bland EU-länderna för att man skulle införa någonting liknande i EU. Det är därför som vår militära alliansfrihet inte hotas eller kommer att ifrågasättas.

Terroristbekämpningen handlar däremot om att visa varandra den solidaritet som vi i praktiken redan gör i dag men där man också av naturliga skäl bör sätta in det i fördraget. Vi skulle självklart stödja och hjälpa våra grannar ifall de råkade ut för en stor och allvarlig terroristattack redan i dag. Vi samarbetar i terroristbekämpningen också i dag. Det handlar däremot inte om att till exempel sätta in militära styrkor i förebyggande syfte – det är en annan fråga.

Vilka gemensamma värden har vi? Jag tycker att det ändå kommer upp ganska bra när det gäller de gemensamma värdena att vi inte är överens om allt – det är klart att vi inte är det. Men vi är överens om demokrati, mänskliga rättigheter och om att bekämpa dödsstraffet. Det är

några exempel på gemensamma värden som EU har som en grund i sin gemensamma utrikespolitik.

Anf. 54 GÖRAN LENNMARKER (m):

Herr talman! Får jag först lägga mig i det föregående replikskiftet och säga att i artikel 2 i förslaget till ett konstitutionellt fördrag står det om unionens värden – där kan man läsa om dem. De överensstämmer i stort med vad utrikesministern nyss sade.

Får jag då gå över till det egentliga ärendet. Jag fäster mig vid att utrikesministern ställer sig, som jag uppfattade det, mycket positiv till konventets förslag på den gemensamma utrikespolitikens område. Nu vill jag pressa fram några argument. Det ena gäller enhällighet, som utskottets ordförande Urban Ahlin tidigare verkade vara mycket negativ till, eller i alla fall avvisande. Är det rätt att utrikesministern ändå inte sist och slutligen är beredd att säga att Sveriges regering motsätter sig detta? Det finns möjligtvis ett förslag – vi är inte framme riktigt i slutet av konventet. Det finns de som menar att man i framtiden genom enhälligt beslut kan besluta om kvalificerad majoritetsomröstning. Det skulle vara intressant att höra hur utrikesministern ser på regeringens position vid ett sådant eventuellt beslut.

Det andra är frågan om EU:s utrikesminister och dubbelhattningen. Starkt knuten till rådet, uppfattade jag att utrikesministern sade. Men poängen är väl att rådet är den beslutsfattande institutionen i frågan om den gemensamma säkerhets- och utrikespolitiken. Däremot är väl tanken att man ska vara starkt knuten till kommissionen vad gäller det dag-till-dag-löpande just för att få en samordning av det hela.

Det som riksdagens majoritet uppfattar som ett hot mot den gemensamma utrikespolitiken är att man inrättar en vald ordförande i rådet som därmed de facto riskerar att bli den som kommer att styra utrikespolitiken och få en dubbelhet mellan kommissionen och rådet. Ser inte utrikesministern en risk i just detta?

Anf. 55 Utrikesminister ANNA LINDH (s) replik:

Herr talman! Jag tror fortfarande att konsensus ska vara grunden för den gemensamma utrikespolitiken. Jag tror alltså inte att det finns möjlighet att bygga upp en gemensam utrikespolitik om man inte har konsensus som grunden mellan medlemsstaterna. Däremot kan man ändå öka möjligheterna till majoritetsbeslut när det gäller genomförande av frågor. Därför ser jag, som jag uppfattat det, i likhet med Urban Ahlin konsensus som grunden men med möjlighet att utöka majoritetsbesluten på ett antal områden just när det gäller genomförande.

Vad gäller dubbelhattningen måste vi visa vad det är för funktioner som ska tillhöra kommissionen och vad som ska tillhöra rådet. Det har framförts förslag både om att den valda personen ska sitta som en del av och vice ordförande i kommissionen och om att personen i fråga ska ha en specialställning i kommissionen, vilket ändå markerar att det fortfarande i huvudsak är rådets representant. Jag tror att här får man fortsätta att se hur man kan hitta en bra form, eftersom den höga representanten har varit väldigt viktig för vårt gemensamma utrikespolitiska arbete. Det skulle vara farligt om man i praktiken avskaffade den höga representan-

ten och lade alla dess funktioner inom kommissionen. Då tror jag att vi skulle få en snedfördelning som inte skulle fungera bra.

Jag är väl medveten om riksdagens invändningar mot en vald ordförande. Jag tycker dock att de förslag som verkar mejslas ut i konventet pekar på den typen av kompromissförslag som vi också har markerat från den svenska regeringens sida. Det är inte en president med starka beslutsbefogenheter. Detta är en ordförande som gör att man får något slags samordning av Europeiska rådet och som kan göra att man samtidigt kan behålla ett roterande ordförandeskap.

Anf. 56 GÖRAN LENNMARKER (m) replik:

Herr talman! Jag tror att risken är stor att vi ändå bibehåller den här tudelningen av utrikespolitiken när vi har en ordförande för rådet. Det är lätt hänt att man ser den franska uppdelningen framför sig. Det var väl en av förslagsställarna som såg detta, en president till vilken utrikesministern rapporterar, och sedan sköts ekonomin och sådana saker av kommissionen. Jag tror att det är det stora bekymret.

Jag noterar formuleringen om majoritetsbeslut. Den är något öppnare, och jag välkomnar det. Jag tror faktiskt att vi ska gå till den ordning där vi har majoritetsbeslut med de tre specifika undantagen. Jag tror att det vore en bättre ordning också för att få fram konsensus – det säger vår erfarenhet på andra områden.

Slutligen, herr talman, vill jag beträffande Natofrågan – det är inte den vi diskuterar nu, men jag tycker ändå att det ska sägas – säga att får vi en ordning i Europa där alla stora och medelstora länder och de flesta små länder ingår i samma säkerhetsordning när vi en oerhörd framgång i Europa. Det har aldrig hänt förut i Europas historia att vi haft det. Det är faktiskt Nato på väg att ordna, när nu Ukraina söker medlemskap och vi har Nato i Rysslandsrådet. Det är ett fantastiskt värde för alla européer, också för Sverige. Det tycker jag att vi ska erkänna. Det är en stor sak som Nato åstadkommer genom att alla stora och medelstora länder ingår i samma säkerhetsordning, att vi inte har en ren nationalisering av försvaret. Finns det någonting som inte ska vara nationellt i snäv mening är det just försvaret. Går vi tillbaka till den ordningen blir det en mörk period i Europa.

Anf. 57 Utrikesminister ANNA LINDH (s) replik:

Herr talman! Jag förutsätter att den överenskommelse som vi har gjort i bred enighet i Sveriges riksdag om att Sverige är och tillsvidare förblir militärt alliansfritt består. Själv ser jag den militära alliansfriheten som naturligt bestående, eftersom jag menar att det inte ökar vår säkerhet att gå med i Nato. Jag räknar med att Moderaterna också står fast vid denna överenskommelse för framtiden. Det var en viss osäkerhet, som Carl B Hamilton och andra har pekat på, tidigare.

När det gäller den valda ordföranden till rådet, herr talman, är jag ändå rätt övertygad om att om vi ska hitta en ordning framåt – där vi klarar att med så många nya medlemmar, så många länder som ska dela på ordförandeskapet ändå få en stark ställning också för rådet och ett ordförandeskap som hänger samman – så behöver vi en vald ordförande i Europeiska rådet. Alla andra försöker just nu hitta lösningar på hur de kan göra sitt arbete mer effektivt och bättre. Det gör man i kommission-

en, och det gör man i parlamentet. Det måste vi göra också i rådet. Inget samarbete blir starkare än den svagaste länken. Därmed måste vi se till att vi förstärker och effektiviserar vårt arbete i rådet samtidigt som kommissionen och parlamentet förstärker och effektiviserar sitt arbete. Det är på det sättet som vi skapar de bästa förutsättningarna för en bra och stark europeisk utrikespolitik.

Anf. 58 INGVAR SVENSSON (kd):

Herr talman! Jag har några frågor till utrikesministern.

Konventets presidium har ju föreslagit för de olika råden, även för rådet för externa åtgärder, att om Europeiska rådet enhälligt så beslutar kan man fastställa beslut med kvalificerad majoritet i rådet. Anser utrikesministern att det är en bra beslutsordning? Jag själv anser att det vore rimligt att beslut med kvalificerad majoritet ska fastställas i fördragen.

Det finns en formulering i det senaste utkastet när det gäller den gemensamma försvars- och säkerhetspolitiken, att den gradvisa utformningen av försvarspolitikerna ”kommer att leda till” ett gemensamt försvar och att det ska vara enhällighet i Europeiska rådet bakom detta. I det nuvarande fördraget finns en liknande text, men där står det ”skulle kunna leda till”. Ser utrikesministern några problem med de här formuleringarna?

Sedan blev jag lite konfunderad över utrikesministerns mindre kritiska hållning till dubbelhattningen. Eftersom utskottsmajoriteten, där ju Socialdemokraterna ingår, är starkt kritisk i denna del börjar jag fundera på om det är likadant i de här frågorna som det har varit i frågan om bidrag, där Lena Hjelm-Wallén först var emot, sedan för och återigen emot ett bidrag. Eftersom detta är så pass nytt kan jag förstå att man inte har fastställt en exakt position, men jag har lite svårt att förstå försvaret av dubbelhattningen från utrikesministerns sida.

Anf. 59 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Herr talman! Det är inte så att jag försvarar dubbelhattningen. Jag försöker mer förklara att jag inte ser några stora principiella skäl mot dubbelhattningen. Däremot ser jag praktiska skäl mot dubbelhattningen. Jag tycker att det finns väldigt många oklarheter och problem i förslaget till dubbelhattning. Men det är viktigt att markera att det är där de stora problemen ligger. Det är lätt att tro att man har löst en fråga genom att man gjort de institutionella förändringarna. Man ska inte luras att gå in i en principiell diskussion om detta, för det handlar om hur det faktiskt kommer att fungera i praktiken.

När det gäller formuleringarna att en förändring i försvarspolitikerna ”kommer att” eller ”skulle kunna” leda till ett gemensamt försvar, tror jag inte att det spelar någon roll i praktiken, därför att det är fortfarande samma stora oenighet inom EU. Det är ju inte bara militärt alliansfria länder som Sverige som inte vill att EU utvecklas till en försvars- och militärunion, utan det är ju också kärnan av Nato-länder. Vi kan också se att de nytillkomna EU-medlemmarna definitivt inte har vare sig intresse av eller politisk vilja att se EU utvecklas till en militär- eller försvarsunion.

Anf. 60 INGVAR SVENSSON (kd):

Herr talman! Utrikesministern svarade inte på min första fråga, om beslut med kvalificerad majoritet ska kunna fastställas av Europeiska rådet i enhällighet eller om man ska ställa krav på att det ska finnas med i fördragen.

Detta med dubbelhattningen är ett intressant område. Detta måste det också föras en principiell diskussion om, därför att den långsiktiga utvecklingen av detta är, som jag ser det, oroande. Delvis är det också oroande att man drar in en EU-president i det hela liksom dubbelhattningen, som förstör hela systemets konstruktion. Kommissionen ska ju ha initiativrätt och genomförandansvar. En sådan här utveckling leder ju bort från den hybrid som EU:s konstruktion är i dag och leder lätt över till att kommissionen blir något slags regeringskansli. Risken är också att långsiktigheten och stabiliteten i systemet försvinner, så att pragmatismen hela tiden vägleder och dagspolitiken dominerar. Då kanske vi tar några steg på vägen till något slags parlamentariskt system i Europa. Är det vad utrikesministern eftersträvar?

Anf. 61 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Herr talman! Det beror ju på vad vi menar när vi pratar om den dubbelhattade personen. Om man menar att man ska föra över hela utrikespolitiken till kommissionen så att det, som en del förslag har gjort gällande, skulle bli en helt och hållet i kommissionen sittande dubbelhattad person, finns det naturligtvis principiella invändningar från mellanstatlig utgångspunkt. Men de flesta tror väl inte i dag att det är den lösningen som är aktuell, utan att det snarare är en dubbelhattad person som sitter med sitt huvudansvar i rådet, ungefär som den höga representanten gör i dag. Därmed har man inte samma principiella invändningar.

Det finns däremot väldigt många praktiska problem med hur denna uppdelning och denna funktion ska se ut i praktiken. Jag tycker att det är viktigt att peka på att det inte bara är en principiell diskussion, utan att man faktiskt också riskerar att tro att man löser en massa problem med den här personen fast det i stället kanske ökar problemen, även om man löser detta på ett principiellt godtagbart sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 8 §.)

6 § EU:s rättsliga frågor i ett framtida konstitutionellt fördrag

*EU:s rättsliga frågor
i ett framtida
konstitutionellt fördrag*

Föredrogs

sammansatta konstitutions- och utrikesutskottets betänkande 2002/03: KUU3

EU:s rättsliga frågor i ett framtida konstitutionellt fördrag.

Anf. 62 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Herr talman! I flera undersökningar som har gjorts bland EU-ländernas medborgare om deras förväntningar på EU har frågan om att bekämpa den gränsöverskridande grova brottsligheten alltid fått höga för-

väntningstal. Medborgarna förväntar sig alltså att det görs insatser inom det område som i den nuvarande strukturen inom EU handlar om tredje-
pelarfrågor, alltså polisfrågor, rättsligt samarbete och åklagarfrågor.

Anledningen till debatten är att konstitutionsutskottets och utrikesutskottets sammansatta utskott har ett betänkande, KUU3, där den pågående diskussionen inom ramen för konventet i Bryssel återspeglas. Betänkandet är baserat på de olika tankegångar och förslag som har funnits och finns för närvarande.

Som väl framgått av tidigare debatter går förberedandekonventet nu in i ett slutskede och ska i slutet av denna vecka sätta punkt för sitt arbete. Det betyder alltså att man lämnar ett förslag till regeringarna, till staterna, som kommer att bearbetas ytterligare i regeringskonferensen. Därför är det här betänkandet i första hand en orientering om de här viktiga frågorna. Merparten av det som finns i betänkandet är hämtat från det yttrande som KUU har inhämtat från justitieutskottet, som ju är expert- och beredningsutskott för den här typen av frågor, och ligger till grund för det här betänkandet. Den debatt som följer efter den här inledningen kommer att visa på vilka sakfrågor och olika bedömningar och ståndpunkter som kan vara aktuella.

Herr talman! Som jag sagt är det alltså inte något egentligt beslutbetänkande här i kammaren. Det finns dock en beslutspunkt i betänkandet, och det är avslag på en motion. Jag ber att på formella grunder få yrka bifall till utskottets förslag, som innebär avslag på denna motion. Anledningen till detta är att det som motionen tar upp bereds i konventet och den efterföljande processen. Därför har utskottet inte funnit anledning att nu ta ställning i dessa frågor.

Herr talman! Med dessa inledande ord överlämnar jag betänkandet för debatt.

Anf. 63 BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Den debatt som vi ska ha i dag är en orientering, sade Göran Magnusson. Och det ligger väl någonting i det eftersom målet rör på sig hela tiden och vi inte har sett slutförslagen än. Likväl skulle jag vilja säga att det är min förhoppning att regeringen och andra tar intryck av den kompassriktning som den här debatten pekar på, för det är nog viktigt att vi inte bara orienterar oss i Sveriges riksdag utan att vi också bestämmer oss för vilken inriktning vi vill ha på arbetet framöver. Konventionsförslaget handlar ju om hur det framtida Europa ska utformas, och fördraget kommer att bli mycket vitalt under många års arbete framöver för vilka gränser som gäller för beslutsfattande och annat.

Jag vill i varje fall inledningsvis yrka bifall till den moderata reservationen. Den handlar om vikten av att Sverige arbetar för att göra Europol och Eurojust till effektiva organisationer. Skälen till det är naturligtvis uppenbara. Det handlar om två väsentliga verksamheter i kampen mot den organiserade och gränsöverskridande brottsligheten. Då är det viktigt att de verksamheterna fungerar väl. Men det handlar också om att vi måste vara medvetna om att den här typen av organisationer, oavsett målen och ambitionerna, väldigt lätt får växtvärk eller drabbas av onödig byråkrati och krångel som tar kraft från de verkliga huvuduppgifterna. I Sverige har vi ju, visa av våra egna erfarenheter när det gäller byråkrati och annat, lärt oss en hel del om vikten av att prioritera och förenkla

organisations- och arbetsformer. Jag tycker att det är en viktig uppgift att verka i samma anda när det gäller det europeiska samarbetet. Vi moderater vill ge regeringen en mycket tydlig signal om att det är en av de uppgifter som vi måste ha som medlemmar i EU.

Europol och Eurojust är självklart centrala också i den debatt som vi har i dag om det framtida rättsliga samarbetet. Konventet föreslår att Europols verksamhet i framtiden ska regleras av en unionslag som beslutas med kvalificerad majoritet i rådet och med medbeslutande av Europaparlamentet. De nationella parlamenten ska också knytas till granskningen av Europol. Vi moderater kan biträda att en del av besluten som rör Europol överförs till EU-nivån. Det blir mer effektivt, och kraven på stor enighet innan man fattar beslut om lagar och ramlagar tycker jag verkar rätt betryggande.

Samtidigt vill jag gärna understryka att det här förutsätter, vilket också finns i förslaget, regler som säger att tvångsåtgärder mot enskilda i Sverige ska utföras av svenska myndigheter. Det behövs också tydligare anvisningar, tycker jag, om hur de nationella parlamentens ansvar och inflytande i granskningsprocessen ska gå till och se ut.

När det gäller Eurojust delar jag de bedömningar som framgår av betänkandet. Enkelt uttryckt säger vi att det finns många svårigheter och mycket mer att fundera över här. Men tiden har varit knapp, och jag tror inte att man är framme vid att följa konventets idéer om en europeisk åklagarmyndighet.

I den allmänna inriktningen av förslagen från konventet handlar det ju mycket om att rättssamarbetet förändras från att vara huvudsakligen mellanstatligt till att få överstatliga inslag. Huvudinriktningen blir ju att nya rättsakter, lagar och ramlagar ska antas genom beslut i rådet med kvalificerad majoritet och med medbeslutande av Europaparlamentet. Det här innebär, och det är en väsentlig debatt att föra här, att riksdagens inflytande i de delarna minskar.

Vi moderater anser att det nog är en nödvändig utveckling inom bestämda ramar där överstatlighet har ett mervärde. Men harmonisering har inget egenvärde i sig. Därför anser vi att det är centralt att det framtida fördraget noga preciserar avgränsningarna mellan beslutskompetens och ansvar för EU respektive medlemsstaterna. Om det inte görs är risken stor att allvarlig brottslighet inte blir bekämpad därför att ansvar och verkställighet hamnar mellan stolar.

En annan risk är att EU:s rättsliga samarbete går sina egna vägar, och i sämsta fall blir det ett Babels torn med för lite kontakt med den verklighet som medborgarna möter. Men rätt hanterat – och konventsförslagen är i flera avseenden ett viktigt steg i den riktningen – utvecklas EU-samarbetet på det här området till det kraftfulla verktyg som vi behöver för att på allvar bekämpa den besvärliga grova brottslighet som inte känner några nationsgränser.

Det finns, när det gäller beslutsformerna i konventsförslaget, några delar där utskottet har invändningar och frågetecken. Det rör bland annat vad som ska menas med kvalificerad majoritet. Där har konventet föreslagit en ordning som innebär att man särskilt gynnar de folkrika medlemsstaterna. Det är naturligtvis inte självklart att ett litet land som Sverige ska bejaka en sådan ordning. Ett viktigt förslag handlar om att riksdagen och andra medlemsstaters nationella parlament ska ges möjlighet

att granska förslag från kommissionen mot bakgrund av subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen. Om minst en fjärdedel av de nationella parlamenten anser att subsidiaritetsprincipen kränks ska kommissionen ompröva sitt förslag.

Det är ett bra och viktigt förslag eftersom det markerar att medlemsstaterna själva har EU:s utveckling i sina händer. Jag tycker att det är viktigt att det finns den här typen av säkerhetsnät i systemet för hur verksamheten utvecklas framöver.

Herr talman! Utvecklingen av EU-samarbetet på det rättsliga området går väldigt snabbt. På några få år har samarbetet på väsentliga punkter utvecklats och förbättrats. Sverige har mycket att vinna på det här, och även mycket att bidra med. Konventets förslag innebär ett försök att bringa ny ordning i den här utvecklingen, och det är ett sätt att modernisera beslutsformerna. Men det är långtifrån enkelt, lika lite som själva verksamheterna är enkla. Nationella regelverk, kulturer och värderingar skiljer sig åt. Det pratas väldigt lite om det.

Vi har mycket gemensamt i de europeiska länderna och kandidatländerna. Annat kan vi med glädje anpassa oss till, och på några områden har vi erfarenheter som vi kan dela med oss av och som andra kan ha nytta av. Men det finns också, inte minst i samband med EU:s utvidgning, stora problem att hantera. De forna öststaterna brottas med omfattande organiserad brottslighet. Det finns korruption i flera av Europas länder – också inom rättsväsendet.

Men när man säger detta ska man samtidigt veta att det också finns ett engagemang och en vilja på alla håll att ta itu med de här problemen och att ändra på det här. Det kräver naturligtvis att vi hittar former för samarbetet, men det kräver också målmedvetenhet och viss försiktighet i det politiska beslutsfattandet. Det ställer också krav på att vi hemmavid gör vårt för att informera och implementera beslut som vi har fattat om EU-samarbetet. Poliser, åklagare och myndighetstjänstemän på olika nivåer måste få veta vad som gäller och ges förutsättningar att konkret dra nytta av samarbetet.

Här har vi själva, och ytterst regeringen, ett stort ansvar för att se till att det finns resurser och annat som krävs och att det kommer på plats så att vi kan följa upp, och också värdera, den nytta som vi har av samarbetet när det gäller brottsbekämpningen. Det handlar naturligtvis också om att se till att medborgarna får större kunskap om det europeiska samarbetet på det här området eftersom ett och annat beslut, en och annan verksamhet, faktiskt kommer att beröra många medborgare. Jag tror att vi skulle göra både det här arbetet och EU-samarbetet generellt en otjänst om människor inte kände att de var delaktiga både i processen med förnyelse och förändring av EU och när det gäller de enskilda beslut som vi fattar på det rättsliga området. Det här är ett känsligt område, där engagemanget är oerhört stort hos de flesta.

Anf. 64 ALICE ÅSTRÖM (v):

Herr talman! Det här är en ganska viktig debatt, men samtidigt lite underlig. Justitiekommittén har yttrat sig över ett konventsutkast med över 700 liggande ändringsförslag, som ännu inte hade inarbetats i konventionsförslagen. Därefter har det bearbetats i det utskott som är sammansatt av

konstitutionsutskottet och utrikesutskottet. Större delen av betänkandet bygger på justitieutskottets yttrande till betänkandet.

För Vänsterpartiet är detta en oerhört viktig debatt. Det är viktigt att kunna utveckla ett bra och väl fungerande samarbete på såväl åklagarsidan som polissidan när det gäller bekämpningen av den organiserade gränsöverskridande brottsligheten. Men Vänsterpartiet anser att det bör ske på mellanstatlig basis.

Det konventet nu föreslår är att man ska flytta över en hel del av besluten till en överstatlig nivå. Vi ser oerhört stora problem på just det här området. Det viktiga i samarbetet är det arbete som dagligen pågår, och som utvecklats starkt de senaste åren. Det handlar om direktkontakter mellan polisorganisationer, direktkontakter mellan åklagare, att hantelandet i kontakterna kring de rättsliga frågorna sker på ett snabbt och smidigt sätt. När det gäller brottsligheten är det omöjligt att vänta och gå igenom en byråkratisk process. Det här arbetet har pågått under lång tid och varit väldigt framgångsrikt.

Men det är stor skillnad att gå från det samarbete som sker på mellanstatlig nivå, med full respekt för nationella lagstiftningar runtom i Europa, till en överstatlig politik på området. Anledningen till att det är så allvarligt just på det rättsliga området är att de rättsliga frågorna – vår strafflagstiftning, våra domstolar, polis- och åklagarväsende – är ett av fundamenten i en demokrati och i en nation. De har utvecklats utifrån olika kulturer, olika traditioner och olika synsätt på brottslighet och på bemötande och bekämpning av brottslighet.

Det finns också stor skillnad mellan de faktiska rättssystemen. Vi diskuterar sällan i den här debatten frågan om de olika rättssystemen inom EU. Att försöka jämka samman dem för att kunna fatta beslut på överstatlig nivå riskerar att slå sönder de nationella grunderna, de nationella rättssystemen.

De förslag som nu lagts fram gäller till exempel beslutsformer, där en hel del av lagstiftningsmakten överförs till en överstatlig struktur. Det är förödande. En svensk demokratisk grundprincip är att de folkvalda har den lagstiftande makten. Då är det oerhört allvarligt att ta bort den lagstiftande makten från de folkvalda när det gäller något så grundläggande som straffrätten och det rättsliga området över huvud taget.

Besluten ska fattas med kvalificerad majoritet, och konventet föreslår också en kvalificerad majoritet som bygger på befolkningstalet i de olika länderna. Det innebär att de små ländernas möjligheter minskar. Det innebär att EU kan fatta beslut inom ett område som Sverige de facto inte vill ändra på. Men på grund av den kvalificerade majoriteten blir vi givetvis tvungna att följa beslutet.

När det gäller bekämpningen av den organiserade brottsligheten kan det synas viktigt att man kan göra det effektivt. Från Vänsterpartiets sida ifrågasätter vi emellertid hur pass effektivt rättssystemet blir i Sverige ifall vi får sådana förändringar i det rättsliga arbetet att de inte passar in i den svenska strukturen. Vi riskerar att slå sönder vårt eget rättsliga verk. Vi riskerar att slå sönder vår strafflagstiftning. Vi riskerar att få ett polis-samarbete där vi inte delar de andras åsikter. Det är en utveckling som vi i Vänsterpartiet inte kan ställa oss positiva till. Snarare borde vi utveckla samarbetet på den mellanstatliga nivån. Vi tror att det är den mest framgångsrika modellen.

Beträffande initiativrätten anser vi att de nationella regeringarnas individuella initiativrätt bör behållas. Det innebär att det svenska parlamentet och de lagstiftande församlingarna får möjlighet att ge vår egen regering i uppdrag att ta initiativ i frågor som kan vara viktiga för Sverige.

Sedan är det givetvis oerhört viktigt att de nationella regeringarna tar sitt ansvar och inte utnyttjar systemen till att driva egna viktiga inrikespolitiska frågor. Vi anser dock att det är underligt när det sägs att man ska ha fullt förtroende för varandras rättssystem – det här arbetet bygger just på att vi har full tilltro till varandras rättssystem – samtidigt som vi inte har full tilltro till att regeringarna inte missbrukar systemet och använder sig av initiativrätten på ett oriktigt sätt. Vänsterpartiet anser att detta är en ologisk kullerbytta. Om vi ska ha full tilltro till varandras rättssystem borde vi i rimlighetens namn också ha full tilltro till de andra ländernas regeringar och till att systemen används med klokhet.

När det sedan gäller frågan om subsidiaritetskontrollen ska de nationella parlamenten nu få möjlighet att granska förslagen från kommissionen och kunna komma med synpunkter. Men även här gäller kvalificerad majoritet där antalet röster i rådet alltså bygger på befolkningsunderlaget. Det innebär att små länder, återigen, får mindre inflytande.

Det mest allvarliga i den här frågan är dock att kommissionen eventuellt ska ompröva sitt förslag, men det finns ingenting som hindrar kommissionen från att lägga fram sitt förslag ändå. Vi lämnar ifrån oss makt och får i stället en granskande funktion. Vi ges emellertid inga som helst garantier för att vår granskning kommer att spela någon roll i verkligheten. Vänsterpartiet anser att detta är ett hastverk och ett sätt att flytta över den lagstiftande makten från Sveriges riksdag.

När det gäller frågan om harmonisering av straff och straffprocessen är det i och för sig bra att vi närmar oss varandra och ser till att det inte finns områden där den organiserade brottsligheten kan agera för att strafflagstiftningen inte är tillräckligt bra.

Men även här är det viktigt att inse att vi har olika rättssystem. En harmonisering av rättssystemen riskerar att i grunden slå sönder vårt eget rättssystem. All strafflagstiftning bygger ju på att det finns en systematik där brotten och brottens värde bedöms i förhållande till varandra. När vi får fler och fler rambeslut som innebär en harmonisering av straffskalorna riskerar vi att slå sönder vårt eget nationella system. Även om harmonisering bara ska kunna ske i fråga om den grova organiserade brottsligheten, och enligt en särskild brottslista, riskerar den att påverka den nationella strafflagstiftningen genom de konsekvenser det får vid bedömningen av systematiken i straffsystemet.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 2. Jag vill också poängtera vikten av att bekämpa den organiserade brottsligheten. Samtidigt är det oerhört viktigt att behålla respekten för den lagstiftande makten, som ska innehas av de folkvalda. Man får i kampen mot organiserad brottslighet inte tappa kontrollen över sitt eget rättsliga system.

Anf. 65 BEATRICE ASK (m) replik:

Herr talman! Jag delar Alice Åströms uppfattning att man ska respektera parlamentet och så vidare, men svartmålningen av de förslag som nu läggs fram för oss kan jag inte ställa upp på.

Även utskottet påpekar ju att harmonisering inte är ett självändamål i sig, utan det handlar om ett mervärde. Den fråga man frestas att ställa till Alice Åström är om Vänsterpartiet erkänner att det kan ha ett mervärde att åtminstone ha minimiregler när det gäller vissa typer av brott.

Om man inte har det blir det väldigt svårt att samarbeta i kampen mot brott. Jag och Moderaterna tror i vart fall att man i vissa frågor och under vissa förutsättningar behöver ha både miniregler och annat för att få någon ordning på brottsbekämpningsarbetet.

Därför är det som står i betänkandet viktigt. Det behövs tydliga definitioner och avgränsningar. Om jag förstått det hela rätt är ni till och med emot harmonisering på de begränsade områden som det trots allt handlar om. Kan det stämma?

Anf. 66 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Nej, vi är inte emot harmonisering helt och hållet. Hela den process som nu pågår i EU innebär att den lagstiftande makten inte har en möjlighet att vara med i lagstiftningsprocessen på det sätt vi gör normalt här i Sverige.

Vi får en process där Lagrådet inte kan granska de lagförslag som läggs fram och där remissinstanser inte får en möjlighet att komma med åsikter. Vi ser med oro på att vi riskerar att tappa helhetsbilden. Därför är det oerhört viktigt när man tar dessa steg att man är oerhört noggrann och också jobbar sakta och metodiskt.

Risken är att vi med den oerhört starka viljan, som vi säkert alla delar, att bekämpa den organiserade brottsligheten tappar det perspektivet. Vi är annars så oerhört noga här i Sverige att se till att vi har ett lagråd som granskar och ett remissförfarande där andra juridiska instanser också får yttra sig över hur förslaget passar in i vårt straffsystem.

Vi vet att Lagrådet och andra instanser ganska ofta kan ha kritik på ett svenskt förslag till ändrad lagstiftning. Hela den processen tappas med detta. Vi ser med oro på det. Man måste hitta ett mycket bättre system för att göra det än att föreslå att vi ska gå till överstatlighet och minska riksdagens möjligheter att påverka.

Anf. 67 BEATRICE ASK (m) replik:

Herr talman! Vi sitter redan på pottkanten. Den ordning som gäller i dag gör att riksdagen många gånger tvingas att finna sig i att det fattas beslut som vi i efterhand får genomföra. Det är enligt moderat mening i vart fall bra mycket bättre att man avgränsar vad detta gäller och förbättrar hur de besluten kommer till.

Det finns ett parlamentariskt inslag i och med att man i förslaget har kopplat in Europaparlamentet tydligare så att det blir någon ordning på de frågorna och man vet vad som gäller. Jag tror att det är en fördel att man definierar och avgränsar på det sättet än att vi stannar med den ordning vi har i dag.

Verkligheten är den att Vänsterpartiet inte har presenterat något förslag om hur man ska lösa denna problematik för att vinna alla fördelar. Ni är bara emot. Vill vi ha ett intensivt gemensamt arbete i brottsbekämpningsfrågor på Europeanivå måste någonting göras.

Här tar konventet ett steg i rätt riktning. Konstitutionsutskottet har förtjänstfullt kopierat vad justitieutskottet har sagt och pekat på nödvändigheten av avgränsningar, definitioner och att få lite ordning på hur det kommer att se ut i fördraget.

Jag tror att man hittar en lösning som är bättre än den ordning som vi har i riksdagen i dag och som även vi moderater många gånger har kritiserat.

Anf. 68 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Att vi har problem redan i dag är vi helt överens om. Vi har i flera debatter tidigare framfört exakt samma synpunkter. För Vänsterpartiet hade en lösning snarare varit att se hur man kan öka parlamentets makt. Hur ska man kunna öka riksdagens makt och inflytande i lagstiftningsprocessen?

Utvecklingen går inte åt det hållet. Man flyttar i stället makt till EU-parlamentet. Vi tror att det kommer att vara väldigt svårt för EU-parlamentet att kunna granska förslagen utifrån hur de stämmer med de nationella strafflagstiftningarna.

För Vänsterpartiet är det också oerhört viktigt att man har det här samarbetet och utvecklar samarbetet. Men det ska göras på mellanstatlig nivå. Framför allt ska man se till att samarbetet fungerar i verkligheten.

Enligt Polistidningen hade man en undersökning för ett tag sedan där väldigt många poliser inte ens visste vad SIS-registret var. De hade en liten ikon på datorn där det stod SIS, men de visste inte vad det var till. Flertalet poliser visste faktiskt inte vad Schengenöverenskommelsen var.

Vänsterpartiet tror på mellanstatligt samarbete men också att man ser till att man får ut kunskapen och inte ständigt rusar fram och fattar nya beslut och inför nya metoder för att man inte lyckas. Man måste också ge möjlighet att låta det komma ut i verkligheten och få varje enskild polisman och åklagare att arbeta utifrån de samarbetsmöjligheter som finns redan i dag.

Anf. 69 LEIF BJÖRNLOD (mp):

Herr talman! Det finns någonting som jag saknar i den övergripande debatten. Det är att man skulle kunna ha en övergripande vision och kunna deklarera ett mål: Det här är vi på väg mot. Beatrice Ask använde ett bra uttryck. Hon kallade det Babels torn. Hon gör kanske inte exakt samma tolkning som jag. Men jag upplever nog att det bygget vi håller på med är ett Babels torn.

Det känns svårt att vara med på alla dessa små steg som leder vidare mot superstatsbygget som vi har sagt ifrån mot. Vi tar ett steg genom EMU, genom GUSP och genom Schengenöverenskommelsen. Det har blivit tre stora stenar i grunden. Vi ska ha en EU-president inåt och en dubbelhatt utåt, och nu diskuteras Nato. Jag ser att de diskussioner som förts och de förslag som ligger i konventspresidiets utkast till förslag fortsätter det bygget.

Jag är av uppfattningen att det är väldigt viktigt att det finns en fungerande mångfald som samverkar. Därför tror jag på den mellanstatliga formen i arbetet. Det gör jag även när det gäller arbetet för RIF-frågorna. Man säger sig vilja bygga ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Finns det några ord som politiskt har misshandlats så mycket som just

orden frihet, säkerhet och rättvisa? Det skulle möjligen vara ordet demokrati.

I diskussionen står frihet och säkerhet väldigt mycket mot varandra. Vi kan titta på Schengendelen. Här arbetar man med Schengenavtalet för att skapa den fria rörligheten. När arbetet pågår anser man att man är tvungen att införa kompensatoriska åtgärder. Jag gjorde en freudiansk felsägning vid ett tillfälle och sade konspiratoriska åtgärder. Det kanske inte var så långt ifrån min tankebana. Men det är kompensatoriska åtgärder jag avser.

Det visar hur man ställer saker emot varandra. Jag är lite rädd att vi har för bråttom när vi håller på med detta bygge av Babels torn. Det vore viktigare att formulera själva målet. Jag hörde Anna Lindh säga någonting i dag som jag tyckte kändes väldigt positivt. Hon sade: Vi vill arbeta för att EU ska bli ett starkt globalt instrument.

Vi använder lite andra ord inom Miljöpartiet. Vi säger att det är en superstat. Det är precis det vi säger nej till. Jag får ge en eloge till Folkpartiet. Under hela EU-debatten deklarerade det sin federalism. Den linjen följer Folkpartiet konsekvent. Det tycker vi naturligtvis är väldigt hedervärt. Miljöpartiet har en annan uppfattning. Jag är av den övertygelsen att min uppfattning är den rätta. Men jag kan tänka mig att det finns andra.

Nu kommer vi till de förändringar som finns i konventspresidiets förslag. Det finns en diskussion om att förändra beslutsvägen. Vi har en lagstiftning som än så länge är exklusiv för Sveriges riksdag med en del definierade undantag. När rambesluten sedan kommer till oss har vi att anpassa oss till detta. Här finns det en liten skrivning som jag tycker är intressant. Rådet ska höra EU-parlamentet, och EU-parlamentet ska ha en tidsfrist som inte får vara kortare än tre månader. Det tycker jag känns bra. Det innebär att man arbetar med begreppet legitimitet. Man vill ge tid för att skapa legitimitet för besluten. Jag ser att det finns en hastighet i lagstiftningen genom att överlämna lagstiftningsmöjligheten till EU och att vi sedan har att anpassa oss till det. Jag tycker inte att det är lyckligt. Frånsett det att vi avskaffar vår egen lagstiftningsrätt med det beslutet avskaffar vi också riksdagens betydelse.

Jag minns att Per Gahrton för en del år sedan skrev en artikel i DN Debatt där han skrev att vi, om vi fortsätter den här vägen, med tiden kan avskaffa Sveriges riksdag. Det var kanske en lätt överdrift – någonting har vi väl att administrera även i fortsättningen – men jag ser att vi lämnar ifrån oss fler och fler beslut. Det är inte vi i Miljöpartiet positiva till.

Man inför ett begrepp som man kallar för kvalificerad majoritet. Jag ser att detta är ett tydligt instrument för att överlämna ökad beslutsrätt till befolkningstäta områden i Europa och till delar av unionens befolkning. Då kommer vi att ytterligare marginalisera oss, eftersom Sverige är ett av de små länderna. Detta känns olyckligt, för det undergräver svenska medborgares känsla för de lagförslag som kommer om de tvingas på oss. Det skapar inte ett gott förhållande och det underminerar grunden till detta torn.

Vi har i vårt yttrande flera särskilda yttranden och en reservation. Här har vi tagit upp punkt efter punkt. Vi har opponerat oss mot beslutsformerna och vi opponerar oss tillika mot den europeiska åklagarmyndighet

som man har diskuterat. Jag tror, vilket också utskottet hävdar, att det är viktigt att man diskuterar den vidare – i ännu längre och vidare termer.

Vi ställer oss också mycket tveksamma till att överlåta lagstiftande rätt till EG-domstolen och att man skulle kunna komma in på det straffrättsliga samarbetet. Vi menar att det behövs tydliga avgränsningar om den saken ska kunna ske. Vi har inte sett de avgränsningarna, och därför motsätter vi oss detta också enligt vårt särskilda yttrande.

Herr talman! Jag har inte gått in på de djupare enskilda detaljerna utan jag har mer deklarerat en principiell ståndpunkt i förhållande till de små stegen i riktning mot ett ökat bygge och mot den superstat till vilken Miljöpartiet säger nej.

Anf. 70 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Herr talman! Man kan nästan undra vilken debatt vi för här i dag – om den gäller frågan om ifall vi ska gå med i EU eller inte. Så är det inte, för Sverige är redan med i EU sedan lång tid tillbaka och det fungerar på många sätt väldigt bra.

Jag startar med att yrka bifall till förslaget i betänkande KUU3 och avslag på samtliga reservationer.

Justitieutskottet ger i sitt yttrande över framtidskonventets förslag till ett nytt konstitutionellt fördrag för EU allmänt hållna synpunkter som utskottet anser bör finnas med i det fortsatta konvents- och förhandlingsarbetet inom EU. Eftersom konventionspresidiets förslag är ett första utkast har utskottet här valt att inte gå in i detalj. Vi fick också från konventet ett nytt papper i fredags, där man har tagit stor hänsyn till de 700 olika synpunkter som har kommit in på konventionsförslaget. Detta är levande materia, och en del av utskottets synpunkter är alltså redan överspelade.

Min avsikt i dag är att redovisa de socialdemokratiska synpunkterna och det resonemang som vi socialdemokrater för inför det fortsatta konventionsarbetet inom EU.

Herr talman! Jag börjar med att lyfta fram utgångspunkter för de fortsatta diskussionerna på området.

Svenskarna blir alltmer rörliga. Vi vistas utomlands som turister och studenter och i affärer. Många är numera också permanent bosatta utanför Sverige. Vi blir därmed beroende av att stater kan samarbeta och av att det finns enhetliga regler på olika områden.

Brottsligheten blir alltmer internationell. Det mesta av narkotikan i Sverige har förts in från eller via en nuvarande eller blivande medlemsstat i unionen.

Vi vet att det behövs gränsöverskridande insatser för att bekämpa gränsöverskridande brott. Det är också en fråga om rättssäkerhet. Svenskar som hamnar i tvister eller blir brottsmisstänkta eller brottsoffer utomlands måste kunna lita på att de blir korrekt behandlade.

En annan viktig aspekt är det ömsesidiga förtroende mellan de rättstillämpande myndigheterna som byggts upp inom unionen och som nu behöver regler till stöd för att kunna utvecklas vidare.

Detta gör att vi socialdemokrater ser behovet av utveckling på RIF-området, det vill säga när det gäller de rättsliga och inrikes frågorna. Vi måste helt enkelt vara beredda att fördjupa samarbetet i många av de här frågorna. Det finns en del uppgifter som är särskilt angelägna. Vi bör arbeta för att förbättra samarbetet mellan nationella brottsbekämpande

myndigheter. En förutsättning för att vi ska kunna bekämpa gränsöverskridande brottslighet är framför allt ett fungerande operativt samarbete mellan våra polismyndigheter. Vi anser att Eurojust och Europol måste utvecklas till effektiva verktyg för koordinering av åklagar- och polis-samarbetet.

Vi anser också att principen om ömsesidigt erkännande måste genomföras och ömsesidig rättslig hjälp förbättras. Om detta kräver en viss harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning bör vi vara beredda att acceptera detta.

Det finns också skäl för viss harmonisering. Gränsöverskridande brottslighet kan ibland kräva gränsöverskridande straffbestämmelser. Om vi exempelvis ska komma åt människohandel måste brottsrekvisiten vara enhetliga och tillräckligt vidsträckta för att bli effektiva.

Herr talman! Vi socialdemokrater anser att det finns stora möjligheter för Sverige att driva rättsäkerhetsfrågor inom unionen. En viktig uppgift för framtiden är att skapa minimiregler över hela unionen för individens skydd i rättsprocessen.

Vi är medvetna om att vägen framåt kan innehålla viss överstatlighet och visst beslutsfattande med kvalificerad majoritet. Vår uppfattning är att det kan vara nödvändigt för att nå önskade resultat.

En avgörande fråga är hur vi ska åstadkomma det effektiva arbetet och det resultat som vi vill ha. Utvidgningen innebär att EU nu får 25 medlemsstater och att flera är på väg in. Som vi ser det kräver detta att beslutsfattandet förr eller senare reformeras. Annars finns en uppenbar risk för att arbetet stannar av på viktiga områden. Vi vet av olika undersökningar att medborgarna förväntar sig mycket av unionen på just det här området.

Brottslingar ska inte kunna operera ostört över gränserna på grund av vår oförmåga att fatta beslut.

Det betyder att vi i framtiden måste vara beredda att acceptera att i någon utsträckning fatta beslut med kvalificerad majoritet – så kallat QMV.

Frågan om beslutsformerna är inte okomplicerad. Det finns olika aspekter på det nuvarande enhällighetskravet. Det kan vara en väg att skydda legitima nationella särdrag. Men det kan också användas för att blockera nödvändiga reformer av politiska skäl. Ett exempel är en stats, närmare bestämt Italiens, motstånd mot rambeslut om rasism och främlingsfientlighet, som grundar sig på för oss helt oacceptabla åsikter. Ska detta få blockera ett beslut som alla andra finner viktigt?

Som vi ser det betyder omröstning med kvalificerad majoritet inte att vi kommer att förlora i centrala nationella frågor. Jämför med det gigantiska projektet att genomföra EU:s inre marknad! Det klarades av med kvalificerad majoritet utan allvarliga nackdelar för Sverige. Den som har välgrundade och legitima juridiska eller politiska skäl för sin ståndpunkt blir inte överkörd. Varje medlemsstat vet att det nästa gång kan vara dess tur att behöva de andras stöd.

Vi socialdemokrater anser att Sverige bör vara öppet för att diskutera användandet av kvalificerad majoritet i beslutsprocessen, i alla fall i vissa frågor, också på området för det rättsliga samarbetet och polissamarbetet. Som exempel kan nämnas väl avgränsade delar av de områden som handlar om myndighetssamarbete, utvecklandet av Eurojust och Europol,

straffprocessuella minimiregler till skydd för den enskilde, inbördes rättshjälp och genomförandet av principen om ömsesidigt erkännande. Det gäller kanske också vissa väl avgränsade delar av den materiella straffrätten.

Den socialdemokratiska slutsatsen blir alltså att vi bör vara beredda att bejaka tendenserna i konventsarbetet att tillåta viss överstatlighet med en regim med kvalificerad majoritet också på vårt område. Vi ska samtidigt vara tydliga med vilka gränser vi vill se för samarbetet. Vi anser att myndighetsutövning mot enskilda på svenskt territorium självklart enbart är en uppgift för våra nationella myndigheter. Det är också vår ensak hur vi organiserar vårt rättsväsende så länge vi kan delta i det rättsliga samarbetet. Vi ser inget behov av nya unionsorgan såsom en europeisk åklagare eller en europeisk gränspolis.

Vi anser också att vi måste inskränka de rättsliga grunderna för samarbetet på ett sådant sätt att det tydligt går att se var gränsen för unionens kompetens ligger. Konventet har fortfarande arbete kvar att göra när det gäller detta.

Herr talman! Sista ordet är inte sagt i och med framtidskonventet. Regeringskonferensen återstår. Stats- och regeringscheferna kan komma att ha delvis andra ståndpunkter och prioriteringar. Men vi bör vara beredda på att RIF-frågorna kommer att finnas med i den centrala diskussionen och att många kommer att propagera för förändringar i den riktning som jag här har skisserat.

Vi socialdemokrater ser positivt på utvecklingen inom EU. Det är väldigt viktigt att vi kan bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten på det effektivaste sättet. Samarbete kan förbättra arbetet. Vi räknar med att ett utvecklat samarbete i EU ska ge oss mer effektiva verktyg för att bekämpa brottsligheten.

Anf. 71 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är positivt att socialdemokratin så tydligt säger nej till att släppa över myndighetsutövning och inte vill att vi ska ha en gemensam åklagarmyndighet och en gemensam gränspolis. Det är oerhört viktigt för de enskilda medborgarna att myndighetsutövning bara ska ske av svenska myndigheter, svensk åklagare och svensk polis. Det är oerhört positivt.

Men man måste ju kunna kritisera enskilda församlingar för vårt rättssystem som följer av det här förslaget. Det borde också en EU-anhängare göra. Debatten om att man säger nej till EU borde vi ha lämnat bakom oss. Jag tycker att även de som är positiva till EU borde kunna vara kritiska när det finns skäl för det.

Jag vill ta upp två frågor. Den ena gäller övertygelsen hos socialdemokratin om att Sverige kan driva rättssäkerhetsfrågor i samarbetet inom det rättsliga området. Jag måste ställa frågan varför man tror att man har så stora möjligheter att göra det. När det har gällt terroristlagstiftning eller listor har vi gång på gång hört justitieministern ganska tydligt betona att han har drivit frågorna väldigt hårt, men att vi står väldigt ensamma i EU när det gäller att driva rättssäkerhetsfrågor. En fråga blir: Har Socialdemokraterna sett någon förändring på det här området som gör att man nu kan driva de här frågorna tillsammans med andra?

Den andra frågan är: Ser inte Susanne Eberstein ett problem med att vi faktiskt tappar allt detta med Lagrådet och remissförandet när det gäller svensk lagstiftning? Det gäller ju i alla andra fall. Det kommer ju ofta förändringar i liggande förslag.

Anf. 72 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr talman! Jag är övertygad om att Sverige har en stark och tydlig röst i alla sammanhang i EU. Man lämnar inte föreningen bara för att man inte genast får gehör för sina synpunkter, utan man arbetar vidare.

Sedan måste jag säga att både Vänsterns och Miljöpartiets kärlek till Riksbanken och Lagrådet känns väldigt rörande. Det har vi inte varit vana vid tidigare. Men nu framstår Riksbanken och Lagrådet som demokratins verkliga skyddare och försvarare. En mycket stor del av den materiella straffrätten och en mycket stor del av den nationella lagstiftningen kommer fortfarande att ligga kvar i parlamentet. Lagrådet kommer att ha precis lika stort eller litet inflytande som det har i dag.

Anf. 73 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag vet inte riktigt vad Riksbanken har med den här frågan att göra. Det skulle vara ganska intressant att höra Susanne Eberstein peka ut några tillfällen när vänsterpartister har sagt att Lagrådet är fullständigt oviktigt eller att man inte ska ta till sig deras synpunkter. Jag tror inte att Susanne Eberstein eller någon annan i den här kammaren har hört mig säga att Lagrådet inte skulle vara betydelsefullt. Vi har precis samma inställning som tidigare när det gäller Lagrådet.

Herr talman! Jag skulle också vilja ta upp synen på möjligheten att blockera beslut och när man ska ha kvalificerad majoritet. Susanne Eberstein tog Italien som ett exempel när det gäller rasism och främlingsfientlighet. Ett land behöver inte blockera viktiga beslut. Varje regering har möjlighet att åka hem till sitt eget parlament och lägga fram lagförslag på det här området. Jag tror inte att vi bekämpar rasism och främlingsfientlighet genom att tvinga Italien att ha en lagstiftning som de inte är beredda att anta. Man blockerar ju inte möjligheterna att gå vidare på det här viktiga området. Varje regering har alla möjligheter att lägga fram förslag i sitt eget parlament. Utvecklingen behöver inte stå stilla för att man inte fattar gemensamma beslut och tvingar länder att följa beslut som de inte är beredda att fatta.

Anf. 74 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr talman! Det senaste utkastet som vi har fått från konventet är daterat den 27 maj. Där står det i punkt efter punkt på våra områden: Rådet ska besluta enhälligt med EU-parlamentets samtycke.

Det tycker jag är en ganska bra utgångspunkt för att man ska komma åt en mycket grov brottslighet som tyvärr går över alla landgränser. Därför krävs det ett väldigt ordentligt samarbete. Det har vi fått genom Europol och Eurojust.

Att jag tog med Riksbanken när det gällde Vänsterns kärlek för bestående institutioner i Sverige beror bara på att man omfattar den med samma kärlek. Det har inte precis varit Vänsterns kännemärke att säga att just de här institutionerna skulle stå för demokratin.

Vi har mycket samarbete framför oss, och det kommer att behövas. Jag tror att om vi får minimiregler inom EU som omfattar alla medlemsländer kommer det till exempel att kunna bli en mer generös flyktningpolitik. Vad sägs om det? Skulle inte det kunna vara ganska bra? Är det inte det vi vill ha inom EU? Vi behöver minimiregler för att vi ska få den här tillnärmningen till varandra inom unionen.

Anf. 75 BEATRICE ASK (m) replik:

Herr talman! Jag tror att ett starkt EU-samarbete förutsätter att man är ganska tuff som medlemsstat. Susanne Eberstein sade i sitt inledningsanförande att den som har legitima skäl för sin ståndpunkt inte blir överkörd. Jag blir lite skrämmd av denna fullständigt naiva uppfattning om internationellt samarbete. Det är tyvärr inte sant. Man blir väldigt lätt överkörd i de här sammanhangen även om man har aldrig så rätt och även om man har aldrig så goda skäl för sin ståndpunkt. Det är viktigt att ha klart för sig att de stora länderna lätt tar för sig.

Det finns också konstellationer bland medlemsstaterna som fungerar och sådana som inte fungerar. Sverige behöver en stark och tydlig position i olika frågor. Vi måste etablera partnerskap med andra länder. Vi har ju en naturlig hemvist med våra nordiska kamrater som är med i unionen och en del andra länder. Det är så man blir stark nog att driva sin ståndpunkt. Jag blir väldigt bekymrad om Socialdemokraterna tror att bara man har rätt så får man som man vill. Så fungerar det tyvärr inte.

Det är skälet till att justitieutskottet – då var Susanne Eberstein med – ifrågasatte konventets förslag till definition av kvalificerad majoritet. Vi konstaterade att det inte räcker med att bara fundera över hur många invånare det finns i olika länder utan man bör fundera över medlemsstaternas storlek och säkra de små ländernas rättigheter och möjligheter i samarbetet. Annars fungerar det inte.

Jag vill försäkra mig om – och det är också en fråga – att Socialdemokraterna också framgent kommer att se till att driva de små nationernas talan i arbetet med att åstadkomma ett nytt fördrag för Europasamarbetet.

Anf. 76 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr talman! På den frågan kan jag naturligtvis inte svara annat än ja.

Anf. 77 BEATRICE ASK (m) replik:

Herr talman! Det är alldeles utmärkt att vi fick ett ja på den frågan.

Det finns en sak till som jag funderar över. Det gäller vetorätten. Susanne Eberstein tog upp det italienska exemplet. Alice Åström har sagt att det går att gå hem och göra detta på egen hand, vilket Sverige har gjort i många frågor. Däremot har Susanne Eberstein helt rätt i att det finns frågor där jag tror att det är viktigt att få ett gemensamt minimibeslut. Det är också skälet till den överenskommelse vi fick i utskottet kring frågorna.

Det är viktigt att markera att EU inte behöver fatta en del beslut. Vi har det italienska exemplet. Behövs den typen av lagstiftning? Det här fungerar på så många andra områden. Det borde vara viktigare att se till att vi får minimiregler på områden där det definitivt har ett mervärde att vi samlar oss till gemensamma beslut.

Jag vill gärna också ha en kommentar på hur Susanne Eberstein vill förbättra genomförandet av alla beslut i Sverige. Hon sade i sitt tidigare anförande att det är viktigt att de används i praktiken.

Anf. 78 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr talman! I samarbete måste man ge och ta. Det är självklart det som sker varje gång våra tjänstemän och ministrar åker ned till EU. De samarbetar på olika sätt och talar sig samman. Det är lite för tidigt att gå alltför långt in på konventets olika förslag eftersom vi kommer att ha anledning att diskutera dem många gånger under hösten.

Anf. 79 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik:

Herr talman! Många av de frågor jag har noterat under Susanne Ebersteins prat har jag redan fått svar på. Då vill jag ställa en direkt fråga till Susanne Eberstein.

När det gäller exemplet att Italien inte vill delta i den lagstiftning som handlar om rasism och främlingsfientlighet, ser inte Susanne Eberstein en risk i att lagen mister sin legitimitet om man försöker tvinga ett annat land att ta den till sig? Jag skulle definitivt obstruera om EU skulle tvinga på Sverige en liberalisering i narkotikalagstiftningen. Jag ser att det finns ett stort problem. Ser Susanne Eberstein samma problem som jag?

Anf. 80 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr talman! Man kan alltid fråga vad ”tvinga på” betyder. Vi har gått in i ett gemensamt projekt, det vill säga EU-projektet. Där har vi regler, och vi kommer framför allt att få regler, för hur man ska närma lagstiftningar mot varandra, när det ska göras, hur de olika brottsbekämpande myndigheterna ska samarbeta. Vi ska kunna erkänna varandras beslut och använda dem i de olika länderna. Då kommer vi att få ge och ta. Om det är att ”tvinga på” vet jag inte riktigt vad det betyder. Om det blir minimiregler i narkotikalagstiftningen kanske holländarna blir arga men vi blir glada. Hela EU-projektet är en fråga om att ge och ta.

Anf. 81 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik:

Herr talman! Det är alldeles riktigt. När vi hade omröstningen i samband med att vi skulle gå med i EU sades det att Sverige minsann skulle få bestämma en hel del självt. Man sade också att Sverige gick med i en process. Den processen har lett fram till att åtminstone jag finner att skjortan har blivit ganska trång när det gäller möjligheten för oss att själva få bestämma vilka regler vi har. Det senaste exemplet är alkohol-lagstiftningen. Där har jag fortfarande invändningar i fråga om anpassningen.

Ser Susanne Eberstein att det finns en risk för att legitimiteten i lagstiftningen urholkas när folk ska ta till sig och acceptera en lagstiftning som inte stämmer överens med deras uppfattningar?

Anf. 82 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr talman! Det är klart att det kan finnas väldiga risker att göra som Leif Björnlod säger, men det är inte det vi kommer att göra. Ibland känns det som att vissa av oss är rent främlingsfientliga när vi pratar om övriga

Europa. Det är intressant. Allt är underbart i Sverige. Allt är avskryvärt i alla andra europeiska länder. Vi måste börja fundera över om det verkligen är så.

(LEIF BJÖRNLOD (mp): Den uppfattningen får stå för dig.)

Anf. 83 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Som liberal är jag glad för att vi har den här debatten. Ur demokratisk synvinkel är jag det därför att vi för en gångs skull diskuterar frågorna i ett framkantperspektiv, innan allt är färdigt och vi måste säga ja eller nej i kammaren. Ur ett justitieutskottsperspektiv är jag det i fråga om rättstryggheten för medborgarna i EU, vilket är viktigt.

Någon tidigare talare har lite hånfullt sagt att frihet, säkerhet och rättvisa är sådant som alltid missbrukas i politiska högtidstal. Ja, på vissa håll görs det det. Att vilja en sak är ganska enkelt, men att välja och fatta konkreta beslut är ganska tufft. Risken är att om vi inte går vidare med samarbetet, om vi inte ser till att vi fördjupar och effektiviserar samarbetet tillsammans med andra europeiska länder med folkvalda regeringar, folkvalda parlament, kommer vi att se en utveckling inom Europeiska unionen med mer brott, mer repression och mer otrygghet. Det tycker jag är betydligt värre.

De brottsliga nätverken inom Europa, och för den delen hela världen, profiterar på terrorism, mord, människohandel, narkotikabrott och penningtvätt. De är sedan flera år etablerade inte minst inom EU. Från kriminellt håll utnyttjar man mycket gärna de öppna gränserna.

Nu finns det mycket oro inför utvidgningen. En hel del saker kan säkert bli tuffare när anknytningsländerna så småningom kommer in som fullvärdiga medlemmar. Det hörde vi inte minst i utskottet när vi hade en utfrågning med folk som företräder Rikspolisstyrelsen, Europol och Eurojust.

I ett internationellt perspektiv kommer scenariot för brottsligheten i Sverige och Europa att avgöras av ett antal saker. En av de två viktigaste är bland annat effektiviteten i samarbetet. Hur tar vi i EU:s medlemsländer tillsammans ansvar för att sätta tryck på och ta bort den svaghet som i dag finns med dåligt fokus och tröghet i att få det praktiska arbetet att fungera men också att införa de nya lagstiftningsakterna? Men det här gäller också nationellt.

Vi i Sverige avgör till stor del själva om Sverige ska vara en frihamn för allsköns kriminalitet. Det har ingenting att göra med samarbetet. Det är vi i Sverige som fortfarande beslutar om vilka tvångsmedel vi ska ha. Här går det att se att det finns vissa tydliga tillkortakommanden hos den svenska regeringen. Det kan gälla buggning. Det kan gälla tydliga avgränsningar vid bevisprovokation. Det kan gälla regler för infiltration. Sverige ser självmant till att landet utgör en hamn för dem som vill bedriva kriminell verksamhet eftersom vi inte har tillräckligt kraftfulla medel att använda.

I den här debatten är det viktigt att framhålla att regeringens självbild är något skev. Man vill gärna framstå som att man varit främst på att driva fram europeisk interaktion på området, att man jobbar hårt på att Sverige ska ligga i framkant. Men i praktiken har man nyligen officiellt tagit ställning och sagt att det är bra med samarbete och att det ska för-

djupas. Man har tidigare sagt nej, nej till detta, och nu säger man ja, ja till detta. Det har skett om inte över en natt så i alla fall över ett halvårs-skifte.

De rättsliga frågorna inom Europeiska unionen har en bakgrund någon gång på 70-talet, när man insåg att med den alltmer fria marknaden ökade rörligheten och därmed de kriminella nätverken, och för den delen brottslingar som inte var organiserade och som utnyttjade gränserna och skillnaderna i nationernas lagstiftning.

Det har varit trångt i beslutsprocessen, och det har varit segt i effektiviteten. Men nu finns det en ganska bred insikt om att vi måste gå vidare, och man ska slopa särlösningen med en tredje pelare, där allting har skett under mellanstatlighetens lov. Man lämnar den pelaren därför att det inte har varit effektivt. Det beror inte på att det har varit så bra, som någon talare tidigare lyfte fram. Man ser att vi måste göra detta till ett lika viktigt område som när vi ägnar oss åt handelspolitik eller miljöpolitik. Brottsligheten i Europa påverkar människor varje dag, och det är väldigt negativt.

Konventet berör ett antal frågor som vi tar upp i justitieutskottets yttrande till KU och som finns med i betänkandet. Folkpartiet liberalerna tycker väldigt mycket på det här området. Vi har valt att skriva ett ganska övergripande betänkande, där vi lyfter fram både ja- och nej-positioner och argument. I alla förändringar måste man överväga och avväga vilken väg man ska gå.

Vi har inte lämnat någon reservation från Folkpartiet liberalerna. Det betyder inte att vi tycker att det är jättebra med urvattnade papper. Jag yrkar i alla fall i detta läge bifall till majoritetens text i betänkandet.

Jag ska nu utveckla de liberala positionerna i huvudsak.

Vi tycker att det är bra med nya beslutsformer. Det är viktigt att man inför möjligheter till kvalificerad majoritet. Det är dock väldigt avgränsat, om man nogsamman läser vad konventet vill. Det är inte på alla områden, utan det är sådant som verkligen är gränsöverskridande, grova brott och som inte minst också berör unionens intressen. Sedan kan vi gärna från Folkpartiets håll lämna lite öppet för exakt var den kvalificerade majoriteten ska placeras. Flera talare har före mig verkligen framhållit vikten av att man inte bara funderar på folkmängd utan också ser till att små stater inte får alldeles för lite att säga till om.

Riksdagens inflytande kommer på ett sätt att minska. Det formella kommer att minska. Men praktiskt finns det stora chanser att det kan öka, genom att vi inför ett *early warning*-system. Justitieutskottet kommer där, förutsätter jag, att ha chans att tycka till och säga till åt vilket håll vi ska gå och vad som är bra och dåligt i olika förslag som läggs. Det är väldigt viktigt att vi gör det.

Just nu har vi en ordning i vårt parlament där vi har samlat alla EU-frågorna, som är väldigt många, i EU-nämnden. Där finns naturligtvis mycket skickliga och duktiga kolleger till oss, som är samlade här i salen just nu. Men det är ändå en övermäktig uppgift för en parlamentariker att ha koll på samtliga rättsområden inom EU. Det är inte möjligt. Därför ser jag gärna fram mot en ställning där vi själva i parlamentet blir mer aktiva i EU-frågorna, och inte bara låter konventet bli ett undantag utan jobbar mera med det. Det kan gälla till exempel hur vi behandlar grön- och vitböcker.

När det gäller det straffrättsliga samarbetet handlar det om förtroende, om förståelse och om fokus. Här är det viktiga att vi har upprätthållit tanken på att ett ömsesidigt erkännande av domar och beslut ska gälla, att vi har ett förtroende. Det är inte alltid så lätt att ha detta, men vi måste göra allt vad vi kan och samlas kring viktiga gemensamma nämnare.

Det betyder inte, vill jag understryka, som talare tidigare också har sagt, att allting överläts. Men om det gäller kamp mot människohandel, penningtvätt, terrorism och så vidare är det frågor som vi måste lösa tillsammans. Det går inte att nationerna ensamma har helt olika lagstiftningar, där människor kan "shoppa runt" i sin brottslighet och planera sina brott från de länder som inte täcker in ett visst rekvisit.

När det gäller polis- och åklagarsamarbetet framhålls i betänkandet att det krävs en viss överstatlighet. Jag tycker att det krävs en tydlig överstatlighet. Här hade jag gärna gått mycket längre – det kanske hade varit riktigt att vi från Folkpartiet hade reserverat oss. Det är självklart viktigt att här krävs beslut som drivs igenom, där man kommer åt och knäcker de brottsliga rättsnätverken. Det här är alltså nätverk som orsakar enormt många brottsoffer varje dag runtom i Europa och som orsakar enorma rättsförluster. Jag tycker att samtliga ledamöter i justitieutskottet alltid måste ha detta i fokus.

Jag tycker också att det är trist att s-regeringen på flera håll redan har annonserat att man är mycket tveksam till den möjlighet som finns i framtiden i konventstanken, att inrätta en europeisk åklagarmyndighet; något som bara skulle kunna göras med enhällighet. Rätten finns alltid att säga nej om man inte skulle vilja. Men möjligheten att försöka planera lite längre slår man ju bort i detta fall, och det tycker vi är tråkigt.

Jag saknar ett antal saker i den här debatten. Det är ett ganska omfattande brottsförebyggande arbete som sker inom EU. Vi som var med utskottet på besök i Bryssel och träffade flera företrädare för EU:s institutioner fick lära oss en hel del om det viktiga arbetet. Det är minst lika viktigt som det brottsbekämpande arbetet, att man har ett bra brottsförebyggande arbete vad gäller olika program, utbyten och att värdera bästa praxis. Det är mycket viktigt.

Jag saknar också den tydliga debatten om rättssäkerhetsaspekten. Det är inte så att jag bara älskar att peka på de tvångsmedel som vi i Sverige saknar. Jag tycker också att rättssäkerhetsaspekterna borde debatteras mera. Här är det väldigt tråkigt att man har en omvänd ordning, att nu pratar vi om de här frågorna, men vi vet också att rättssäkerhetsgarantier och annat redan finns i grönböcker och det finns möjlighet att diskutera detta, men vi har valt att inte göra det i riksdagen. Jag skulle vilja lyfta upp det mera, men det får bli en annan debatt, herr talman.

Folkpartiet har således inga reservationer, men vi har tydliga åsikter. Vi har valt att i detta helgarderingsbetänkande inte trycka så mycket på dem. Men jag kan notera att det finns andra partier som väldigt mycket mer har behov av att tala om att man i praktiken vill lämna EU. Det är i och för sig en nyttig upplysning till medborgarna.

Anf. 84 JOHAN LINANDER (c):

Herr talman! Dagens debatt gäller frågor som har betydelse för Sverige och Europa under många år framöver. Debatten är viktig, och det är

skönt att kunna konstatera att en stor del av Sveriges riksdag är relativt enig i de här frågorna.

Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i det sammansatta konstitutions- och utrikesutskottets betänkande.

Det är lätt att kritisera EU för olika saker. En del av kritiken har framförts här tidigare från Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Men vi får inte glömma bort att EU-samarbetet också har inneburit en helt ny dimension i den gemensamma internationella brottsbekämpningen.

Som centerpartist och decentralist vill jag givetvis att beslut ska fattas så nära dem som berörs av besluten som möjligt. Men vi här hemma i Sverige måste också inse att den internationella organiserade kriminaliteten måste kunna bekämpas genom internationellt välorganiserat samarbete.

Inom de områden där medlemsstaterna överlåtit beslutsmyndighet till EU måste EU också vara effektivt i sitt beslutsfattande. Vi ska bestämma oss för vad som ska lämnas över, och när vi har lämnat över det ska EU vara effektivt i sitt beslutsfattande. Enhällighet och vetorätt är oftast inte ett effektivt sätt att besluta på, speciellt inte när EU kommer att innehålla 25 medlemsstater.

Därför är jag övertygad om att vi måste acceptera majoritetsbeslut i vissa fall, även om det kan komma att innebära att beslut fattas som vi i Sverige kanske egentligen inte skulle vilja vara med på. Det är att ge, och det är att ta.

Herr talman! Dagens situation, när EU i princip kan utöka sin egen beslutsmyndighet, är allt annat än tillfredsställande. En av de allra viktigaste sakerna med konventionsförslaget om den nya konstitutionen är att maktindelningen blir tydlig. Det ska vara klart vilka frågor som ligger på EU-nivå, och det ska vara klart vilka frågor som ligger på nationell nivå. Fördraget får inte på något sätt ge EU:s institutioner, speciellt inte inom det straffrättsliga området, en självständig möjlighet att utvidga unionens kompetens. Sådana utvidgningar ska bara kunna ske genom enhälliga beslut som ska ratificeras som fördragsändring.

Som vi även tidigare har hört har harmoniseringen inom Europa inget egenvärde. En harmonisering är bara önskvärd i de situationer när harmoniseringen innebär ett mervärde som vi inte annars skulle kunna uppnå.

Vi har faktiskt fått svaret från de två partier som inte vill ha en ytterligare harmonisering. De säger att de gärna hoppar över det här mervärdet, eftersom de tycker att det är viktigare att ha kvar all beslutsmyndighet här i Sverige.

Jag tycker att framtidskonventets arbete har skett på ett ganska bra sätt, men givetvis har man invändningar, även vi från Centerpartiet. Jag tänkte nämna fem invändningar.

Framför allt tycker jag att arbetet har forcerats fram. Det finns en vilja att komma till beslut alltför fort. Detta är stora konstitutionella förändringar, och den demokratiska förankringen måste få ta tid. Den är för viktig för att beslut ska forceras fram. Jag hoppas att man inte kommer att tvinga fram något beslut i regeringsförhandlingarna alltför tidigt. Det får gärna vänta ett helt år, för min del.

Sedan tycker jag att medlemsstaternas initiativrätt inskränks i alltför stor grad om det ska krävas en fjärdedel av medlemsstaterna för att initiativet över huvud taget ska behandlas. Om man inte ska ha kvar initiativrätt för varje land borde det åtminstone räcka att förslaget är förankrat hos ett eller kanske två ytterligare länder, och sedan ska det behandlas. Är det inget bra förslag som får majoritet händer det ju inte mer i alla fall.

Jag ska säga att jag inte har läst det allra senaste konventionsförslaget, som tydligen kom i fredags. Jag beklagar detta. Jag använde pingsten till annat. Men jag tycker att det är för otydligt i fråga om när lagar ska användas och när ramlagar ska användas. Vi skulle i Sverige aldrig acceptera att det var otydligt i fråga om när vi ska ha grundlag, lag, förordning eller föreskrift. Men här verkar det på något sätt som att EU självt ska kunna bestämma när man kan ha en lag och när man kan ha en ramlag, och det är inte tillfredsställande.

Förslaget om de nationella parlamentens kontroll av kommissionens förslag vad gäller subsidiaritet är bra men för svagt. Som förslaget ligger ska kommissionen ompröva sitt förslag om minst en fjärdedel av medlemsstaterna anser att subsidiariteten har kränkts, men det är inte tillräckligt, som jag ser det, eftersom kommissionen kan stå fast vid sitt förslag trots att den här fjärdedelen anser att subsidiariteten har kränkts. Det är ju medlemsländerna som har delegerat beslutsmakt uppåt till EU. Som jag ser det ska det då också vara medlemsländerna som har tolkningsföreträde när fördraget kränks. I så fall bör förslaget automatiskt dras tillbaka om en majoritet av de nationella parlamenten anser att kommissionen har gått utöver sin beslutsbefogenhet.

Den sista invändningen har vi hört mycket om tidigare. Det gäller en gemensam europeisk åklagarmyndighet. Inte heller jag anser att det behövs. Därför bör inte den formulering som nu finns i konventionsförslaget vara kvar.

Herr talman! Sverige behöver EU-samarbetet. De som inte vill ha ett fungerande EU-samarbete med Europol och Eurojust måste nog vara ärliga och säga att motståndet mot detta innebär en sämre fungerande bekämpning av den internationella organiserade brottsligheten.

Man kan säga att man ska göra detta på ett mellanstatligt sätt, men då har man också en skyldighet att precisera hur det skulle fungera, hur det skulle fungera lika effektivt med ett mellanstatligt samarbete som om vi flyttar över tredje pelarens frågor till första pelaren och får mer överstatlig beslutsmakt.

Vi ska vara tydliga med att tvångsåtgärder mot enskilda i Sverige ska utföras av företrädare för svenska myndigheter, och formella processrättsliga åtgärder ska vidtas av nationell personal. Så ska det vara. Men Europol och Eurojust behövs, som jag ser det, för att på något sätt försöka få stopp på den internationella organiserade brottsligheten.

Slutligen vill jag säga att visst har vi i Centerpartiet invändningar, men i grunden är vi positiva till konventets förslag, och vi är positiva till det sammansatta utskottets betänkande.

Den gemensamma brottsbekämpningen kan förstärkas. Vi kan få ett stopp på EU:s möjligheter att utöka sig självt, och vi kan få en tydlig maktindelning mellan medlemsstaterna och EU.

Anf. 85 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja passa på att gratulera Johan Linander och Centerpartiet som medlemmar i federalistklubben, även om detta med federalistisk decentralist kanske blir lite rörigt. I huvudsak känns det som att Centern börjar gå i rätt riktning. Det handlar om att erkänna att tydliga regler om vem som bestämmer vad inte är något hokus pokus som man ska vara rädd för, för att det ibland kläs med ett farligt F-ord. Det ska man inte vara rädd för.

Jag har dock en fråga till Johan Linander. Den gäller möjligheten att ha en europeisk åklagare i framtiden om det skulle finnas ett behov. Observera att detta beslut bara kan fattas enhälligt. Man kan tänka sig att Sverige inte vill, att Danmark inte vill och så vidare. Varje nation kan säga nej. Då är det stoppat. Poängen när man skriver grundlagar – och det är ändå det som vi håller på med – är att de ska kunna gälla och hålla under så lång tid som möjligt, så att det inte är dags för nya regeringskonferenser och nya konvent hela tiden. Det ska vara en viss hållbarhet. Varför är ni i Centerpartiet rädda för en möjlighet i framtiden?

Anf. 86 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Vi i Centerpartiet är inte rädda för möjligheter i framtiden – absolut inte. Men om vi i Sverige nu säger att paragrafen angående den europeiska åklagarmyndigheten ska finnas med i fördraget säger vi också indirekt att vi kan tänka oss det här. Så fungerar det internationella samarbetet. Det kommer att vara mycket svårare för Sverige att senare säga nej, om det nu kommer in i fördraget.

Man kan också fråga sig varför vi i fördraget ska ta in *en* möjlig öppning för en framtida myndighet, som den europeiska åklagarmyndigheten. Varför ska man inte ta in en massa andra? Vi kanske ska skriva in samma saker om en gemensam europeisk tull eller gränspolis, att vill vi ha detta senare kan vi få det. Det finns ingen anledning att ta in *en* sådan här myndighet.

När det gäller federalismen får vi väl se. Centerstämman i Umeå påbörjas på lördag, och då får vi se hur det slutar. Men det är möjligt att ni i Folkpartiet åtminstone skulle vara glada om vi vidhöll federalismens principer som partistyrelsen har skrivit i sitt yttrande.

Anf. 87 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Jag hoppas inte att jag snart måste stå här och ta tillbaka mina gratulationer. Det vore väldigt tråkigt. Jag hoppas dock att Centerpartiet, som jag känner som ett parti som verkligen har en gedigen förankring hos medlemmarna, har pejlat av detta innan. Annars kan det bli en neslig reträtt, men det ska vi inte diskutera nu.

Jag kan hålla med om de estetiska argumenten, att det ser konstigt ut att det just på detta område, när det gäller åklagare, ska kunna finnas en Europamyndighet. Men poängen är väl ändå att åklagare tar så pass mycket beslut vad gäller den gränsöverskridande brottsligheten. Det är ju osannolikt, åtminstone för oss som är sansade federalister, att vi ska kunna smälta ihop alla poliser till en enhet. Den operativa delen kommer i huvudsak, till 99,9 %, att vara just nationell.

Det här handlar just om att fatta besluten när det gäller kriminella nätverk som kanske finns i fem, sex, sju, åtta, nio, tio länder. Där måste det fattas ett beslut som då kan gälla i samtliga medlemsstater. Vi kanske inte har det behovet nu, men det kan mycket väl finnas. Men när det gäller det estetiska kan jag verkligen hålla med Centerpartiet och Johan Linander.

Anf. 88 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Även utöver det estetiska är det, som jag ser det, att gå alldeles för långt att säga att vi ska ha en europeisk myndighet som har hand om rättsliga processer inom vårt land. Jag tror att den svenska åklagarmyndigheten kan klara av det här utan alltför mycket extra krångel. Som Eurojust håller på att byggas upp och som det förhoppningsvis kommer att fungera tror jag att det räcker till och att det inte behövs någon gemensam europeisk åklagarmyndighet.

Anf. 89 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det var ett oerhört intressant anförande. Det var intressant att höra både om de fördelar som man ser och om bristerna och nackdelarna. Det var glädjande att höra att ett parti som är positivt till samarbetet också kan peka ut de problem och brister som finns. Men det var en sak som jag undrar lite över och där jag kanske var ouppmärksam. Det gäller frågan om den kvalificerade majoriteten på det sätt som det var i det gamla förslaget och att det bygger på antalet röster i rådet och befolkningsunderlaget. Hur ställer sig Centerpartiet till det? Det gör att de små länderna kommer på undantag på ett sätt som inte kan vara rimligt.

Det var intressant att höra Centerpartiets tankar när det gäller subsidiaritetskontrollen, att man kanske också skulle hitta en annan gräns där kommissionen inte ska ha rätt att lägga det här. Det tror jag är någonting man kan ha med sig i den fortsatta diskussionen. Det här är ju en lösning som faktiskt stärker de nationella parlamenten men som inte gav parlamenten ett tillräckligt starkt skydd.

Herr talman! Det återkommer ofta i debatten att man inte vill bekämpa den organiserade brottsligheten om man inte vill ha överstatlighet. Det är ganska viktigt att man läser Vänsterpartiets yttrande där vi säger att det är oerhört positivt att man vidareutvecklar samarbetet, att man ser till att man får kontakterna ute i verkligheten. Vänsterpartiet stod bakom att vi skulle införa Eurojust. Vi hade mycket större problem med Euro-pol, eftersom det fanns en diskussion om huruvida de skulle ha operativa möjligheter. Där såg vi en oro i att få en operativ polismyndighet som också opererar på svenskt territorium. Men så har utvecklingen inte blivit. Vänsterpartiet hade fel i sina farhågor inför hur utvecklingen skulle kunna bli. Men vi tycker fortfarande att det är viktigt att diskutera när man lämnar över beslutanderätt eller inte.

Anf. 90 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Det handlade om kvalificerad majoritet. Jag tror att vi är ganska överens i den här kammaren. Det hör kanske samman med att vi är ett litet land. Det är viktigare att betona antalet länder i stället för befolkningsmängden. Den diskussionen har vi haft i utskottet tidigare. Det

fungerar inte om ett litet antal länder i Europa med mycket stor befolkning ska kunna bestämma över kanske 18–19 länder. Nu har det kommit till en kompromiss att det ska vara ett visst antal länder och ett visst antal av befolkningen. Men jag tycker inte heller att det är tillräckligt. Det borde vara ännu större betoning på medlemsstaternas antal och inte på befolkningens mängden.

Det är möjligt att jag menade ett annat parti mer än Vänsterpartiet. Jag kanske tittade på Alice Åström, men det finns ett antal reservationer och särskilda yttranden i betänkandet. Jag vill ändå passa på och ställa frågan till Alice Åström. Hur skulle Europol- och Eurojustsamarbetet ha fungerat om man hade haft ett mellanstatligt samarbete? Skulle det vara lika effektivt då som i dag när vi har organisationerna uppbyggda inom EU och det blir ett slags överstatlig beslutsbefogenhet?

Anf. 91 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det är oerhört viktigt att peka på att Eurojust är en rent mellanstatlig organisation även om den är uppbyggd inom EU. Man kortar avståndet, ser till att man får de snabba kontakterna och de snabba mötena mellan de nationella åklagarmyndigheterna. Där har vi sett ett effektivt arbete som har gett resultat.

När det gäller Europol är det mycket svårare. Det tycker jag att även förespråkarna borde granska lite noggrannare. Det är oerhört svårt att i dag se vilka fördelar man egentligen har haft med Europols arbete. I sina egna betänkanden och granskanden pekar de på att det finns massor med brister. De får inte in uppgifter från de nationella myndigheterna eftersom det inte finns en tilltro till arbetet. Från de nationella myndigheterna kommer det ofta kritik om att det underlag de får från Europol är alldeles för undermåligt och inte möjligt att använda.

Det är oftast Vänsterpartiet och Miljöpartiet som är kritiska mot att hela tiden säga att man måste gå vidare och utveckla samarbetet och att man annars inte vill bekämpa brottsligheten. Någon gång vore det kanske på sin plats om de som är så starka förespråkare för det här också tydligt kunde visa och lägga på bordet hur man har kunnat bekämpa brottsligheten mer effektivt, hur man har lyckats och vilka resultat man har fått. Det finns väldigt få resultat av det här. Snarare är man väldigt snabb att säga att det här inte är effektivt nog och att vi då måste ta nästa steg, att det här inte är effektivt nog och att vi då måste ta nästa beslut. Jag tror att vi också måste våga stanna upp och se om det blir en effektivitet i bekämpningen och inte bara bygga upp en byråkrati.

Anf. 92 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Justitiekommittén har gjort besök i Bryssel och haft of-fentliga utfrågningar. Jag har upplevt att vi har fått besked om att Euro-pol faktiskt har haft en god betydelse och kunnat hjälpa till i bekämp-ningen av den internationella brottsligheten. Det är fullt möjligt att vi inte har lyssnat med samma inriktning. Då kan man höra lite vad man själv önskar. Så är det tyvärr alltför ofta. Det är svårt att ha en debatt när man inte ens har samma definition av vad som är överstatlighet och mellan-statlighet. Det märker jag att vi inte har i den här debatten. Men den kommer att fortsätta även utanför de här talarstolarna. Jag ser fram emot det.

Anf. 93 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Detta betänkande från det sammansatta utskottet är mycket intressant. Jag har läst det ganska ordentligt. Det är intressant för vad som står i betänkandet men också för vad som inte står där. Det börjar med en allmän deklaration om att det rättsliga samarbetet i EU är ineffektivt och att beslutsprocessen för frågor i den tredje pelaren som kräver enhällighet och i vissa fall nationell ratifikation, det vill säga godkännande, är omständlig.

Här sägs helt enkelt att demokratisk kontroll, legitimitet och inblandning inte passar in i det framtida EU. Därför verkar majoriteten vilja köpa EU-konventets förslag för att inte uppfattas som jobbiga och besvärliga inför andra EU-stater. Det är ett ganska dåligt argument. Miljöpartiet delar inte den åsikten. Demokrati kan vara jobbigt. Det kan ta tid. Men det är viktigt att det finns legitimitet för de beslut som fattas.

Nästan samma argument använder departementsrådet Peter Strömberg på Justitiedepartementet när han vid en offentlig utfrågning den 10 april förklarar varför regeringen inte kan lägga fram förslag på fullständiga lagändringar i samband med att rambeslut ska godkännas i riksdagen. Argumentet från Strömberg blir att ”det är viktigt att behålla skyndsamheten i processen, så att man inte uppehåller andra medlemsländer”.

Nej, svenska riksdagsledamöter som är ansvariga inför väljarna ska inte få vetskap om den exakta lagstiftningen eftersom något EU-land kan uppfatta det som besvärligt att Sverige har en demokratisk process.

Både det sammansatta utskottet och justitieutskottet återkommer ofta till begreppet subsidiaritetsprincipen, det vill säga närhetsprincipen, när man ska förklara att man dels är för mer överstatlighet på detta område, dels säger att EU inte ska få för mycket makt. Enligt mig finns det en övertro på detta EU-begrepp. Närhetsprincipen används inte i EU på det sätt som vi svenskar oftast skulle vilja.

När jag själv satt i EU-parlamentet ställde jag en fråga till EU-kommissionen om hur ofta man använt sig av närhetsprincipen sedan den infördes. Svaret blev: inte en enda gång. Dessutom tillade EU-kommissionen något i stil med – jag kommer inte ihåg det ordagrant – att subsidiaritetsprincipen aldrig får användas som förevändning för att ifrågasätta de områden som EU fått befogenheter över.

Så var det med den närhetsprincipen. Man ska aldrig kunna ompröva om EU fått kompetensen inom ett område. Det kanske inte är riktigt så närhetsprincipen används i Sverige.

Här måste man också ställa frågan till andra partier, framför allt Socialdemokraterna: Vart tog statsminister Göran Perssons tal om att EU ska vara ett mellanstatligt samarbete vägen? Utskottet skrev förra året, står det i betänkandet, att EU i grunden är ett mellanstatligt samarbete. Men här lägger man sig nu och säger på punkt efter punkt att överstatlighet kan vara okej inom *detta* område och inom *detta*. Det vore kanske dags för fler att vara ärliga som Folkpartiet och säga: Ja, vi är för överstatlighet och att EU utvecklas till en överstatlig organisation – punkt slut. Men tyvärr gör inte alla detta.

Jag ser att jag måste börja runda av snart, men jag har ett stycke kvar som jag gärna skulle vilja ta upp. Det är väldigt intressanta frågor det här med EU, tycker jag. Det är synd att man inte satt i det utskottet.

I EU utvecklas nu alltmer begreppet ömsesidigt erkännande av varandras avgöranden i rättsliga frågor och inrikesfrågor. Om en domstol eller annan rättslig myndighet i ett land beslutar något ska detta kunna verkställas i andra EU-länder. Det är ett mycket långtgående krav som kräver besinning. Här ställs den principiella frågan: Kan man lita på varandras rättsliga system?

Ta exemplet med den svenske killen, Kalle Johansson tror jag han hette, som fängslades i Grekland för ett par år sedan. För att få ut honom från fängelset krävdes insatser på ganska hög nivå. Stjärnadvokaten Silbersky var inblandad och likaså justitieministern. Uppenbarligen litar då inte justitieminister Bodström på att rättssystemet är bra i Grekland. Litar man inte på detta krävs det att rättssystemen görs lika i alla EU-stater. Då har vi verkligen fått det som vi från Miljöpartiet ofta för fram: Vi har fått en EU-stat.

Vill man inte ha denna utveckling måste man också säga nej till många av de frågor som nu läggs fram i EU-konventets förslag.

Slutligen pratas det mycket om internationellt samarbete mot brottslighet. Vart tog Interpol vägen? Har vi redan fullständigt lagt ned det i Sveriges riksdag? Jag tycker att vi ska ha ett alleuropeiskt samarbete där vi kan samarbeta inte bara inom EU utan minst lika mycket runtomkring EU. Ett sådant mellanstatligt samarbete tror jag att vi skulle tjäna mycket på att fortsätta med.

Anf. 94 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Ibland studsar man till i bankarna, och det har jag just gjort. Ja, jag satt i *en* bank.

Ulf Holm och Miljöpartiet bär varje dag han reser sig upp ur sängen ansvaret för att vi har en av de sämst parlamentariskt förankrade regeringarna i hela Europa som styr vårt land. Följden av detta är att den svenska regeringen inte kan åka ned till EU:s ministerråd, vilken fråga det nu gäller, och känna att man förhandlar med fullt stöd. Det kan man inte göra. Miljöpartiet och Ulf Holm bär varje dag ansvaret för att denna äta-russinen-ur-kakan-politik fortsätter. I fråga om samarbete tycker ni att det räcker med de 100-någonting olika punkter som ni ska samarbeta med regeringen om men som inte täcker fundamentala områden som EU-frågor.

Så länge detta fortsätter lär den svenska regeringen vara väldigt bakbunden oavsett hur den ser ut. Vi kan inte ha det så. Det leder till demokratiskt underskott. Vi har haft ett antal rambeslut som har varit mycket tveksamma till innehåll och tydlighet när vi fattat beslutet. Sedan har vi sett lagstiftningen i efterhand, och vi har då, för att nu vara helt ärlig, bara haft att köpa innehållet när beslutet redan fattats.

Jag tycker att det vore intressant om Ulf Holm kunde fundera på hur vi jobbar internt i parlamentet. Jag är inte den som tycker att vi bara ska gnälla på regeringen. Vi har den regering vi förtjänar i parlamentet; så enkelt är det. Jag tycker att det vore intressant om vi kunde styra upp detta lite och se över till exempel EU-nämnden.

Titta på Finland – inte på deras arbetslöshet utan på att man där har ett parlament där EU-frågorna har en gedigen förankring rätt in i fackutskotten. Inte en grej får passera utan att fackutskotten har gett sitt tydliga godkännande. Här håller vi oss med tankar om att vi har superpolitiker i

parlamentet som kan sitta i en EU-nämnd. Kan Ulf Holm tänka sig att medverka till att vi ändrar vår interna arbetsordning?

Anf. 95 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! I den sista frågan är vi helt och hållet överens. Läser man regeringens skrivelser från förra året kan man konstatera att endast ett utskott en gång har lämnat ett skriftligt yttrande till EU-nämnden, nämligen trafikutskottet, av alla de frågor som EU behandlar. Det är skam. Jag håller med fullständigt: EU-nämnden bör ha mindre makt, och makten ska finnas i fackutskotten. I fackutskotten har man kunskapen om de olika frågorna, och det är dit ministrarna i stor utsträckning borde bege sig för att förankra och samråda, inte till EU-nämnden. Vi klarar inte av att hålla koll på alla de hundratals frågor som behandlas där.

När det gäller rambesluten finns det faktiskt en möjlighet för riksdagen att stoppa dessa genom att fem partier, kanske sex, går samman och säger nej. Hittills har dock detta inte inträffat eftersom det alltid har funnits något borgerligt parti, också Folkpartiet tror jag, som gått med på rambesluten när det väl kommit till kritan. Sist tror jag att det var bara Moderaterna som hade en reservation om att rambeslut principiellt inte är det bästa, och den håller jag fullständigt med om. Men så länge vissa partier inte bryr sig om detta får vi fortsätta med den ordning som tyvärr har utvecklats i Sveriges riksdag: Regeringen lägger fram rambeslut som godkänns, och så kommer lagstiftningen långt senare.

Men det kanske är dags för oss att säga stopp och nej. Det kanske är dags för oss att ändra på hur vi behandlar EU-frågorna i riksdagen. Jag är gärna med på att träffa uppgörelser om sådana saker för att få en förbättrad förankring av EU-frågorna i riksdagen.

Anf. 96 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Det är intressant att Ulf Holm här slänger ut lite krokar om att träffa andra uppgörelser än dem ni har med regeringen. Det är mycket spännande. Det är tydligen inte bara på andra kongresser som Centerpartiets som det händer saker, utan det gör det tydligen på Miljöpartiets också.

Det här är dock ytterst allvarligt. Ulf Holm bär tillsammans med sitt parti ansvaret för att vi varje morgon vaknar med en regering som har en av de sämsta parlamentariska förankringarna i Europa. På många områden kanske den gör ett hyggligt jobb ändå, men när man åker ned till EU och förhandlar är detta ändå en enorm svaghet. Detta måste Ulf Holm fundera på hur han trivs med, för utan Ulf Holms stöd skulle inte det här problemet finnas på samma sätt.

När det gäller rambesluten är de en kompromiss sedan Amsterdamfördraget, och de bär knepighetens prägel. Men hela tanken med att vi nu håller på med det här konventet är ju att vi ska avskaffa denna konstighet med rambeslut och mellanstatligt lullilull där man sedan ska sitta i telefon och försöka förankra ett rambeslut i EU-nämnden som saknar all demokratisk legitimitet. Hela tanken med det här betänkandet är ju att vi ska komma bort från detta konstiga, inte att vi ska behålla det. Men Ulf Holm vill ju behålla det eftersom han tänker rösta nej till alla de här förändringarna.

Anf. 97 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Det är väldigt mycket jag kan hålla med om. Om fackutskotten hade haft mer att säga till om och om EU-nämnden faktiskt också hade speglat den majoritet som finns i riksdagen hade det inte varit några bekymmer. Tyvärr sprack Miljöpartiets förhoppningar där när Centern valde att inte gå med på att göra upp här i riksdagen om platserna i olika nämnder och utskott. Hade Centern hållit sig kvar vid den fempartitanke som fanns hade det inte varit några problem. Men skyll inte det misslyckandet på Miljöpartiet utan på Centern. Vi hade nämligen tänkt på den saken. Då skulle vi ha kunnat ha en helt annan styrning på EU-nämnden och de frågorna.

Sedan är allting inte dåligt här. Det finns faktiskt några bra saker som jag noterat. Ni konstaterar till exempel att den här gummiparagrafen inte ska tillämpas på det straffrättsliga området, det vill säga artikel 16 i det nya EU-konventionsfördraget. Det är ju jättebra! Det finns bra saker också. Jag väljer att ta fram det som är dåligt, och det är jäkligt sunt att vara skeptisk och ifrågasättande när det gäller maktfrågor.

Anf. 98 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Det är möjligt att Ulf Holm tycker att det är sunt att vara skeptisk, men det är betydligt roligare att vara positiv till saker och ting.

Jag tänker inte kommentera förhandlingarna i höstas eftersom jag inte tycker att det har riktigt med just det här betänkandet att göra. Jag beklagar att det kom upp i den här debatten.

Ulf Holm sade att vi accepterar dessa konventionsförslag eller att vi går med på detta för att inte vara besvärliga och därför att vi inte vill göra oss ovänner med några andra medlemsstater. Så är det givetvis inte. Vi vill förändra EU i den riktning som konventet målar upp därför att vi vill ha ett bättre EU, ett EU med tydlig maktindelning och ett EU som är effektivt i sitt beslutsfattande i de frågor och på de områden som vi har överlåtit till EU. Det är därför som vi vill göra dessa förändringar, inte för att inte vara besvärliga.

Jag har full respekt för att ni i Miljöpartiet inte vill ha något EU-samarbete, inte ens för att stärka kampen mot den gränsöverskridande brottsligheten. För min del tycker jag att det är bättre att vara med än att vända ryggen till, att vara med och göra allt vad vi faktiskt kan för att stärka kampen mot den internationella organiserade kriminaliteten. Det är det som det här handlar om. Det är det som vi borde debattera.

Anf. 99 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Det är det här ordet effektivitet som genomsyrar många debattörer och även betänkandet – vi måste vara effektiva. Men effektiviteten kan ju ha ett pris också, och det är rättssäkerheten. Den tycker jag att man kanske har behandlat mindre noga i detta betänkande. Jag tror att det var Johan Pehrson som nämnde att man i detta betänkande tar upp bara för- och nackdelar. Det är ett väldigt ovanligt betänkande ur den aspekten, vilket jag tycker är väldigt bra. Men jag tycker att man har missat lite beträffande just frågan om rättssäkerheten. Om det handlar om effektivitet ska man ju påskynda en process för att göra den bättre, brukar man säga. Men vilka effekter har det på myndighetsutövningen och rättssäkerheten i Sverige? Det har man inte studerat tillräckligt. Nu är detta

redan delvis inaktuellt eftersom det har kommit ett nytt konventionsförslag. Men man kan ändå säga att detta genomsyrar problematiken.

Miljöpartiet är för ett internationellt samarbete mot brottslighet. Vi har aldrig sagt någonting annat. Frågan är bara om det som händer i EU nu är det bästa sättet. Finns det andra alternativ som man måste kunna väga? Här vägs bara ett alternativ, för eller emot. Finns det inga andra möjligheter att effektivt bekämpa brottsligheten än inom EU, och finns all brottslighet bara i EU? Det finns tyvärr faktiskt brottslighet i andra länder runtomkring också, och då måste vi kanske samarbeta med dessa länder också på något sätt. Den tanken vill Miljöpartiet gärna utveckla närmare och inte lägga allt krut på EU.

Anf. 100 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Givetvis ska vi även ha samarbete utanför EU. Det får inte blir så – där har Miljöpartiet ofta rätt i sin kritik – att EU sluter sig till att bara tänka på EU och inte på vad som händer utanför unionen.

Om vi talar om effektivitet igen kan jag säga att om det är några som är effektiva så är det de kriminella organisationerna. De är oerhört effektiva. De hittar alla möjligheter för att kringgå luckor i de europeiska ländernas lagstiftningar. Vi behöver samordna vårt arbete så att dessa luckor inte finns och så att vi kan ha denna gemensamma bekämpningen, annars innebär det ju att vi gör saker i Sverige och att man kanske gör saker i en massa andra länder, men om det finns en fristad i ett annat land inom unionen har vi inte vunnit något med vår kamp i Sverige. Därför måste vi samordna vårt arbete och faktiskt bli effektivare. Så länge bekämpningen av kriminaliteten är mindre effektiv än de kriminella organisationerna kommer vi att vara ett steg efter. I dag är vi minst ett steg efter. Och det måste vi göra någonting åt.

Miljöpartiet säger att det kanske finns andra alternativ. Vi väntar på dem, och vi lyssnar gärna på era förslag till alternativ. Men säg inte bara att vi i stället ska ha ett mellanstatligt samarbete. Det är att göra det alldeles för lätt för sig. Ni måste precisera er lite mer än så.

Anf. 101 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Miljöpartiet tycker givetvis inte att Sverige ska vara något slags fristad för brottsligheten. Naturligtvis är det inte så. Jag håller med om mycket av det som Johan Linander sade om att brottslingar på något sätt alltid ligger steget före. Det kommer de nog att fortsätta att göra även med alla de förändringar som du vill ha genomförda i EU.

Men vad jag pekar på är att den här effektiviteten också kan ha ett pris och att man måste tänka efter hur man ska försöka förhindra oklarheter. Det finns en hel radda med oklarheter i konventets arbete – hur stor makt och hur stort kompetensområde ska EG-domstolen ha? Det har inte klart framgått här. Ändå säger partierna här ett efter ett att det är jättebra förslag och att vi nog borde gå med på det. Men man måste titta på konsekvenserna av det för att sedan kunna svara på om detta är priset som man är beredd att betala eller inte. Men jag uppfattar att många inte gör det utan bara sitter som nickedockor i fråga om EU och säger att det kanske är ganska bra. Det är detta som jag vill sätta fingret på här.

Johan Linander talar mycket om att vi ska samordna våra resurser. Jag har ingenting emot samordning eller samarbete. Men det som jag har något emot är när man lägger beslutanderätten på ett ställe där vi kan bli överkörda på område efter område och där man dessutom inte har gjort klart vilka kompetensområden som ska gälla. Då är det rättsosäkerhet, och det är det som jag flaggar för att vi kommer att säga nej till om vi inte kan se en förändring på detta område. Men det är möjligt att regeringskonferensen kommer att bringa klarhet på dessa punkter så att vi kanske blir överens längre fram. Men i dagsläget, och det är det som vi nu diskuterar, är det varningens tecken för vad som håller på att hända inom detta område.

Anf. 102 RAGNWI MARCELIND (kd):

Herr talman! En av de stora utmaningarna för framtidskonventet har varit att föreslå reformer i fråga om det rättsliga samarbetet och inrikes-samarbetet. Här har frågorna om polissamarbete och straffrättsligt arbete haft stor betydelse. Bakgrunden till det har vi hört lite om i dag, att det finns ett mervärde i att vidta gemensamma åtgärder för att bekämpa kriminaliteten.

Kampen mot den organiserade brottsligheten har en central betydelse för möjligheterna att inom EU förverkliga ”ett område av frihet, säkerhet och rättvisa”. För att vi ska kunna fördjupa den europeiska integrationen måste medlemsstaterna ha förtroende för varandras kapacitet att exempelvis hantera allvarliga brott och grova brottslingar.

Europa och omvärlden utmanas i dag av historiens mest välorganiserade kriminalitet. Denna har utvecklats på internationell nivå i en högst oroande takt, både i omfattning och i komplexitet och utgör ett allvarligt hot både mot samhället och mot individer.

Denna internationella brottslighet är modernt utrustad, förfogar över mycket stora resurser och opererar gränslöst. Men våra brottsbekämpande myndigheter är hänvisade till att framför allt bedriva sitt arbete nationalstatligt. Därför tycker Kristdemokraterna att det rättsliga samarbetet är nödvändigt, och vi ställer oss positiva till det nuvarande samarbetet inom tredje pelaren. Och vi anser att det är riktigt att avskaffa pelarsystemet, vilket vi på sikt tror kommer att ge ett enklare sammanhang och förfarande. Den grova gränsöverskridande brottsligheten måste bekämpas även på ett gränsöverskridande sätt. Det får däremot aldrig riskera rättssäkerheten varför också beslutsprocessen har en stor betydelse.

Vid vår hearing sade Christer Ekberg att det gränsöverskridande samarbetet är nödvändigt även om också han kunde se en rad hinder. Han nämnde bland annat skillnader i organisationsstrukturen inom polisorganisationerna, och han sade att byråkratin är alldeles för omfattande. Byråkrati, komplicerade bestämmelser och organisationer befrämjar inte samarbetet. Han sade också att länken mellan polis och åklagare måste bli mer effektiv.

När det gäller harmoniseringen av straffprocessrätten menar Kristdemokraterna att det straffrättsliga samarbetet måste vidareutvecklas. Även med ett effektivt straffrättsligt samarbete är det svårt att hantera sådana komplexa problem som den organiserade brottsligheten och terrorismen, om det inte samtidigt sker en tillnärmning av medlemsstaternas lagstift-

ning på området och en förenkling av till exempel de procedurer som tillämpas.

När man talar om brottsbekämpningen får man inte glömma bort den roll som det rättsliga samarbetet spelar. När polisens och tullens arbete är klart ska åklagarna, advokaterna och domstolarna ta vid, och alla instansers arbete påverkas och försvåras av att brottsligheten blir alltmer gränsoverskridande. Polis och åklagare behöver moderna och effektiva verktyg för att kunna samarbeta med kollegerna i andra medlemsländer.

Jag är medveten om, och jag tror att alla i kammaren känner så, att det är viktigt att vi får diskutera de framtida beslutsformerna på ett mycket mer djuplodat sätt än vi har gjort, trots att vi har hållit på väldigt länge.

Jag måste till sist säga att det känns väldigt märkligt att höra en del inlägg här i kammaren. Alice Åström sade minst två gånger i sitt anförande: Att försöka jämka samman de olika ländernas rättssystem kan leda till att hela rättssystemet havererar. Men vad har Alice Åström att erbjuda i stället? Leif Björn lod sade så här: Är det ingen som kan tala om några visioner? Men vad hade han för visioner själv att måla ut? Det var nattsvart.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 103 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Jag glömde att yrka bifall till den reservation som Miljöpartiet har, reservation nr 3, vilket jag gör nu.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 8 §.)

7 § Verksamheten inom Europeiska unionen under 2002

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2002/03:UU10
Verksamheten inom Europeiska unionen under 2002 (skr. 2002/03:60).

Anf. 104 KENT HÄRSTEDT (s):

Herr talman! Jag har blivit ombedd att inleda debatten på detta område.

Skrivelsen 2002/03:60 *Berättelse om verksamheten inom Europeiska unionen under 2002* behandlas i utrikesutskottets betänkande 10. I utskottets betänkande hanteras skrivelsen och ett antal motioner från den allmänna motionstiden 2002/03 som innehåller yrkanden avseende samarbetet inom den europeiska unionen. Med anledning av skrivelsen 2002/03:60 har en motion väckts, vilken också behandlas i betänkandet. Övriga utskott samt EU-nämnden har haft möjlighet att yttra sig över skrivelsen.

Utrikesutskottet har erhållit motioner och yttranden över skrivelsen från konstitutionsutskottet, skatteutskottet, trafikutskottet och EU-nämnden.

Utrikesutskottet har målsättningen att årligen under den innevarande mandatperioden genomföra en fördjupad behandling av något eller några av unionens samarbetsområden. I föreliggande betänkande är frågor kring den europeiska unionens säkerhets- och försvarspolitiska områden, ESFP, samt sysselsättningsfrågorna föremål för en fördjupad behandling.

Utrikesutskottet tar även upp frågor som gäller övriga samarbetsområden i anslutning till de motioner som har väckts. Till följd av utvidgningsförhandlingarna, som avslutades i december 2002, har även frågor kring utvidgningen och samarbetet med de blivande grannländerna i öster givits ett stort utrymme i betänkandet.

Initialt tar utrikesutskottet upp frågor kring utvidgningen och unionens grannlandsrelationer. Därefter behandlas GUSP- och ESFP-frågor. De avslutande avsnitten tar upp frågor som rör samarbetet inom den europeiska gemenskapen och utrikesutskottets ställningstagande, vilket i denna del till stor del bygger på yttranden från berörda fackutskott.

I betänkandet behandlas även faktapromemorian 2002/03:FPM72 från Regeringskansliet under beteckningen *Kommissionens meddelande om ett utvidgat europeiskt grannskap*.

Herr talman! Betänkandet innehåller även övergripande observationer om vad som har hänt i EU-samarbetet under 2002. Det präglas framför allt av utvidgningsprocessen. Betänkandet innehåller närmast en odysseé av olika intressanta och viktiga händelser och beslut som fattats. Jag tänker nämna bara några.

Även om tyngdpunkten i betänkandet ligger på sysselsättnings-, försvars- och säkerhetspolitiska områden nämns även att man arbetat med förbindelserna mellan EU och Ryssland. Man har arbetat vidare med att etablera ett gemensamt europeiskt ekonomiskt område och enas om villkoren för resande mellan Kaliningrad och övriga Ryssland. Man fortsatte förhandlingarna om ett avtal om ett straffrättsligt samarbete mellan EU och USA. Vad gäller civilrättsligt samarbete inriktades arbetet på att förenkla och effektivisera samarbetet inom EU. Gemenskapsmekanismer inom räddningstjänsten utvecklades för samordning av katastrofinsatser, som inrättades 2001 och togs i bruk under föregående år. Sysselsättningsfrågan har fortsatt att ha en hög prioritet, och man samlades kring ett folkhälsoprogram. Jag skulle kunna nämna ytterligare många fler områden.

Utrikesutskottet föreslår med anledning av de motionsyrkanden som lagts fram att riksdagen tillställer regeringen ett tillkännagivande som gäller öppenhetsfrågor i unionens institutioner. Övriga motionsyrkanden avstyrks av utskottet. Reservationer och särskilda yttranden har i enskilda avsnitt i betänkandet lämnats av Moderata samlingspartiet, Folkpartiet, Kristdemokraterna, Vänsterpartiet och Centerpartiet.

Anf. 105 GÖRAN LENNMARKER (m):

Herr talman! Detta betänkande handlar i allt väsentligt om skrivelsen om EU. Den refererar vad som har skett under föregående året, precis som Kent Härstedt just presenterade. Det finns inte så mycket att säga om det, vi ska inte ta upp gamla strider. Däremot behandlas ett antal motioner, och jag tänkte ta upp några frågor som jag tycker är särskilt viktiga.

Det ena är, och här råder en bred borgerlig enighet, att när det gäller de nya kandidatländerna ska anslutningsländerna redan från första dagen ta del av den fria rörligheten. Det är en central princip inom EU att man rör sig fritt över gränserna. Det är särskilt viktigt att vi vidhåller detta. Det var faktiskt Sveriges position under medlemskapsförhandlingarna. Vi företrädde den linjen mycket hårt under förhandlingarna med kandidatländerna. Då vore det alldeles fel att i efterhand försöka uttunna eller fördröja det.

Den andra punkten, herr talman, gäller något som jag är lite bekymrad över. Det gäller EU:s krishantering, som ska ske enligt FN-stadgans principer. Så står det, och det är viktigt. Men utskottet gör faktiskt en tolkning som jag blir mycket bekymrad över. Man säger att skrivningarna ska uttolkas så att ett beslut i FN:s säkerhetsråd ska föreligga som grund för unionens deltagande i fredsskapande insatser. Nu må man faktiskt stanna upp ett ögonblick. Vad händer om det sker ett grovt brott mot FN-stadgans principer, låt oss säga ett folkmord som i Rwanda i mitten av 90-talet? Om då FN:s säkerhetsråd, som förvisso har ansvaret för att garantera internationell fred och säkerhet, misslyckas i sin uppgift, antingen genom ett veto eller, som faktiskt skedde i Rwanda, genom ren passivitet – alla tittade bort – är EU därmed, eller för den delen Sverige, förhindrad att motverka ett folkmord som vi enligt en FN-konvention är förpliktade att motverka? Jag tror att konventionen är från slutet av 40-talet, naturligt nog mot bakgrund av att FN bildades i en tid när folkmord hade skett i stor skala.

Så här kan man faktiskt inte hantera frågan. Självklart måste vi ha möjlighet att i FN-stadgans anda motverka grova brott mot FN-stadgans principer, även i en situation där säkerhetsrådet inte förmår att uppfylla sitt ansvar. Och vi har flera gånger upplevt, inte minst under 1990-talet, att säkerhetsrådet inte har förmått att uppfylla sitt ansvar. Det har oftast handlat om veto som har gjort att säkerhetsrådet har lamslagits eller som sagt i Rwandafallet, där alla i säkerhetsrådet tittade någon annanstans därför att ingen hade lust att ta ansvar för att motverka denna katastrof. På den här punkten är det verkligen viktigt att vi vidhåller det som faktiskt ligger till grund för den här formuleringen i FN, att FN:s principer inte bara är det som står i FN-stadgan, utan att det också är många andra viktiga humanitära principer som FN har att skydda.

Det finns ytterligare några frågor som är viktiga för oss moderater. Det är kapaciteten för krishantering och fredsbevarande, som vi har haft en debatt om tidigare i dag. Vi vidhåller att vi från Sveriges sida måste öka vår kapacitet för krishantering. Det gäller inte bara Sverige, utan det gäller praktiskt taget alla europeiska länder. Det är ett stort behov av krishantering runtom i världen. Vi har alldeles för små resurser sammanlagt. Det kommer väl sedan att bli en debatt om Kongo som kommer att visa att även där har vi för små resurser, även om vi kanske kan skicka 70 man dit. Men det blir en senare fråga. Vidare gäller det Afghanistan och att vi måste ta över på Balkan. Och det kan bli behov av större insatser i Afrika.

Det är två andra frågor som är viktiga. Den ena gäller klimatmålet. Igen och återigen bortser man i många EU-sammanhang och faktiskt även i svenska riksdagen från kärnkraftens roll. Man kan inte å ena sidan hävda att det är viktigt att snabbast möjligt tillgodose Kyotomålen och å

andra sidan hävda att man de facto ska öka utsläppen av koldioxid från fossila bränslen. Man måste faktiskt ha en ärlig och korrekt syn. EU-kommissionen har ett alternativ där kärnkraften i Europa avvecklas. Då skulle det bli en våldsam ökning av utsläppen av koldioxid.

Slutligen, herr talman, bör TV-direktivet avskaffas i EU. Vi tvingades ju att acceptera det när vi gick in i EU. Det fanns där och var med i våra medlemskapsförhandlingar. Men det är faktiskt inte rimligt att man i dagens läge ska reglera TV-stationers programsammansättning. Det kan de faktiskt få göra själva.

Med detta vill jag yrka bifall till reservation nr 9.

Anf. 106 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Låt mig börja med att yrka bifall till reservationerna 3 och 10.

Det som har förändrat den europeiska unionen och Europas politiska karta under senare tid är naturligtvis EU:s östutvidgning. 80 miljoner européer har ingått anslutningsavtal. Tio nya länder kommer med. De flesta av dessa har nu röstat ja till att landet ska gå med i EU. Malta röstade den 8 mars, Slovenien den 23 mars, Cypern den 30 mars, Ungern den 12 april, Litauen den 11 maj, Slovakien den 17 maj, Polen den 8 juni. Sedan kommer Tjeckien att rösta den 16 juni, Estland den 14 september och Lettland den 20 september. Det är en imponerande lista. När andra länder röstar ja vill två av riksdagens partier, Miljöpartiet och Vänsterpartiet, att Sverige ska rösta nej, nämligen den 14 september.

De här röstresultaten och EU:s östutvidgning visar att ett annat Europa är möjligt – ett Europa som bygger på samarbete, demokrati och respekt för mänskliga rättigheter.

Det är uppenbart att Vänsterpartiet och Miljöpartiet inte har begripit något av det som dessa tio länder och de tidigare EU-länderna har fattat. När dessa tio länder nu går med i EU aktualiseras en fråga som har blivit alltmer central, nämligen vad som är målet med Miljöpartiets och Vänsterpartiets EU-politik. Ska Sverige lämna Europeiska unionen?

Det finns också möjlighet att göra detta nu med den nya artikeln 59 i fördraget. Där finns en utträdesklausul som lyder så här: Varje medlemsstat får i enlighet med sina konstitutionella bestämmelser besluta att utträda ur Europeiska unionen.

Vänsterpartiets mål är, och jag läser nu från det EU-politiska programmet den 23–24 januari 1999, och det gäller fortfarande, att vi arbetar för att underifrån bygga ett demokratiskt samarbete i hela Europa och globalt. Demokratins huvudprincip strider mot EU:s modell för överstatlighet. För Vänsterpartiet är valet självklart. Vi förordar mellanstatliga lösningar på Europas problem. Det är alltså helt glasklart att Vänsterpartiet vill att vi ska lämna den europeiska unionen.

Då är frågan till Vänsterpartiet för det första: Kommer Vänsterpartiet att aktivera artikel 59 som nu finns? Kan vi se fram emot motioner som hänvisar till artikel 59 och kräver svenskt utträde? Finns det något svar på dessa frågor från Vänsterpartiet?

För det andra, som ett steg på vägen, kommer Vänsterpartiet att yrka på att Sverige ska lämna EU:s tillväxt- och stabilitetspakt? Bör Sverige utträda ur denna pakt? Det är min fråga till Vänsterpartiet.

Den här frågan har blivit aktuell i samband med diskussionerna om de långsiktiga konsekvenserna av ett nej den 14 september. Och här finns en stor vaghet hos Vänsterpartiet men framför allt hos Miljöpartiet.

Miljöpartiet skulle ju från början vara ett annorlunda och bättre parti, men efter Per Gahrtons taktiserande uttalande vid Miljöpartiets kongress framstår nu partiet som solkigare och mer taktiserande än andra i EU-frågan. Partiet klagar ju i andra sammanhang inom EU-samarbetet på slutenhet, brist på offentlighet och på hemlighetsmakeri både i kommissionen och i ECB. Men när det gäller den egna inställningen finns det inga krav på öppenhet eller insyn. Jag tycker att Miljöpartiet bör börja med att sopa rent framför egen dörr, och de kan börja här och nu.

Miljöpartiet vill ju att Sverige ska lämna EU. Man har sagt i sitt partiprogram från hösten 2001 att folkomröstningsbeslutet från 1994 ska rivas upp, att en ny folkomröstning ska ordnas och – vilket är mest intressant i sammanhanget – Miljöpartiet arbetar nu fortlöpande och aktivt för att hitta nya och bättre former för det framtida mellanstatliga samarbetet som är Miljöpartiets alternativ till EU. Då är frågan varför man döljer detta, varför det är en sådan brist på öppenhet, varför det är en sådan slutenhet om vad resultaten av detta fortlöpande och aktiva arbete är inom Miljöpartiet. Vi som är utanför tycker att detta påminner om de värsta avarterna inom hemlighetsmakeri.

Med eller utan utträdesklausul är också frågan till Miljöpartiet huruvida Sverige bör lämna tillväxt- och stabilitetspakten som ett steg på vägen. Och igen till Miljöpartiet: Kommer ni att använda er av den nya artikel 59 som möjliggör utträde för ett land ur EU?

Till sist, herr talman, har jag en fråga till Holger Gustafsson, och den gäller partiets inställning i utrikes- och säkerhetspolitiken. Jag tycker nämligen att det finns en motsättning mellan två reservationer från Kristdemokraterna.

Under punkt 13 står det så här: Europeiska unionen måste ta ett ökat ansvar för sin säkerhet. Framtida hot mot säkerheten i Europa bör företrädesvis lösas och hanteras gemensamt inom ett utvidgat EU. Där får man bilden av att Kristdemokraterna är intresserade av ett försvar som har EU som centralpunkt. Jag vill inte gå så långt som att säga att det är ett EU-försvar, men det är ändå ett EU-baserat försvar.

När man sedan går vidare till punkt 14 finns det en annan reservation, nr 11, där det står så här:

”I egenskap av enda kvarvarande supermakt och dominant inom Nato kommer USA enligt min mening att under överskådlig framtid ha stor betydelse för den europeiska säkerhetspolitiken.” Det är trivialt. Jag instämmer. Sedan står det: ”Därför ligger det i Europas intresse att USA och Nato även fortsättningsvis behåller den europeiska kontinenten som ett prioriterat intresseområde. Den transatlantiska länken får inte brytas.”

Står detta i motsättning till det första? Vilken av dessa två linjer är det som Holger Gustafsson och Kristdemokraterna prioriterar? Jag hoppas att det framför allt är den transatlantiska länken som ni värnar om och att ni är motståndare till ett EU-försvar som ett alternativ för Europa och för Sverige.

Anf. 107 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Vi i Kristdemokraterna står naturligtvis bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande vill jag yrka bifall endast till reservation nr 4. Jag tror att jag också ska kunna bringa klarhet till föregående talare i det anförande som jag har tänkt hålla – om det har funnits någon tvekan i det här sammanhanget.

Herr talman! Irakkrisen har bekräftat EU:s brist på förmåga att hålla samman vid kritiska utrikespolitiska situationer. Därför hamnade EU i skuggan av USA och FN. Kritiken mot EU:s svaga sammanhållning i utrikespolitiken måste ändå kombineras med den förhoppning som råder om en ökad sammanhållning inför EU:s framtid. Det är alltså dags att se framåt och försöka påverka och utveckla de styrkefaktorer som finns inom unionen. Det är utifrån ett omvärldsperspektiv som jag vill beskriva och diskutera EU:s roll och den svenska regeringens möjligheter att påverka den fortsatta utvecklingen.

Herr talman! EU:s utrikes- och säkerhetspolitik måste utvecklas och stärkas. Irakkriget har efterlämnat en infekterad relation mellan EU och USA. De skador som detta medför bör vi ta lärdom av när vi formar den framtida säkerhetspolitiken. Vi kristdemokrater ser det som en absolut nödvändighet att bygga en mer samordnad utrikespolitik. Att framtida säkerhetshot ska kunna hanteras och lösas gemensamt med länder vilkas värderingar vi delar är vår målsättning. Det handlar om värderingar som mänskliga rättigheter, demokrati, öppenhet och ett rättssamhälle.

Det skapar en större säkerhet för vårt land. Men det kräver ett antal nödvändiga åtgärder. EU:s säkerhetspolitiska kapacitet och roll i förhållande till Nato bör öka gradvis och utvecklas till ett partnerskap i balans. EU:s förmåga att hantera säkerhetspolitiska problem måste präglas av mer kompetens, och samverkan måste vara målet.

För att kunna följa riktlinjerna i Petersbergsdeklarationen, det vill säga att bidra med humanitär och ekonomisk hjälp, krävs det stora ansträngningar, och det måste få återspeglas i EU-ländernas försvarsbudgetar. En anpassning till gemensamma EU-insatser inom den svenska försvarsmakten måste öka. Samverkansförmågan med övriga EU-förband måste stärkas.

Sveriges medlemskap i Västeuropeiska försvarsmaterielsamarbetet ökar möjligheterna för Sverige att påverka inriktningen av EU:s försvarspolitik. Därmed ökar vår förmåga att genomföra ytterligare gemensamma militära insatser. Utvecklingen bör inriktas på att alla svenska insatsförband ska kunna vara kompatibla med EU-ländernas materiel- och ledningsfunktioner för att kunna samoperera med Natoleda krishanteringsinsatser och fredsfrämjande insatser. Viktigast är sammanhållningen mellan medlemsländerna – och över Atlanten, Carl B Hamilton.

Herr talman! Östersjöländernas säkerhetspolitiska gemenskap utgör ett exempel på hur det utvidgade säkerhetsbegreppet kan ligga till grund för ett lyckat samarbete. Demokratiseringen och den ökade respekten för mänskliga rättigheter i länderna runt Östersjön har förbättrat säkerheten i vårt närområde och är naturligtvis i hög grad också konfliktförebyggande. Genom vårt EU-medlemskap kan Sverige söka påverka Rysslands utrikes- och säkerhetspolitik. Det är angeläget eftersom landet alltjämt utgör en osäkerhetsfaktor i vårt närområde. Rysslands innehav av NBC-stridsmedel, Barentsregionens omfattande miljöproblem, unionsamar-

betet med Vitryssland och Kaliningradsområdets ekonomiska och sociala problem måste också beaktas i det här sammanhanget. Dessa osäkerhetsfaktorer måste inkluderas i Sveriges och EU:s säkerhetspolitiska bedömningar.

Herr talman! Låt mig också lyfta fram några handelspolitiska frågor i EU-samarbetet. EU bör vara en union för samarbete och solidaritet med omvärlden. Därför bör existerande handelshinder gentemot u-länderna stegvis minskas med målet att de ska elimineras. De minst utvecklade ländernas andel av världshandeln har sjunkit och ligger nu på ungefär 0,3 %. Detta är oacceptabelt. Regeringen måste verka för att EU ska föra en öppnare handelspolitik.

Ett antal faktorer är då av avgörande betydelse. De jordbrukssubventioner inom EU som leder till dumpning av överskottsprodukter på världsmarknaden måste avvecklas. Den inre marknaden måste öppnas upp för u-ländernas produkter och råvaror. EU måste stödja och uppmana övriga världen att följa det så kallade *everything but arms*-beslutet, som på sikt innebär tullfrihet för alla varor utom vapen från de fattigaste länderna.

Sverige bör gå ytterligare ett steg i denna riktning och verka för ett avskaffande av de undantagsbestämmelser som finns i avtalet. Dessa säger bland annat att tullarna på ris, socker och bananer försvinner från år 2009 och att EU behåller rätten att införa skyddstullar om vissa producentintressen skulle hotas. Detta måste bort. Vidare måste den så kallade tullekaleringen, det vill säga att tullarna stiger när en importvara blir mer förädlad, minska.

Herr talman! Vi måste öka engagemanget för ett utvidgat EU med ett fullgott yttre gränsskydd i syfte att förhindra internationell brottslighet och inte minst att eliminera den avskyvärda människohandeln. EU ska vara ett område där frihet, säkerhet och rättvisa råder. EU:s blivande medlemsstater ställs inför höga krav på att uppfylla målen om ett fungerande rättsväsende och gränsskydd och om att bekämpa korruptionen.

Genom EU:s program PHARE har stora framsteg gjorts i arbetet på det rättsliga och polisiära området, men fortfarande kvarstår allvarliga brister. Kristdemokraterna anser därför att EU måste ge högsta prioritet åt stöd i form av kunskap och ekonomisk hjälp för att säkerställa gränsskydd och korruptionsbekämpning de närmaste åren. Det yttre gränsskyddet måste fungera effektivt. Detta kräver större resurser för programmen i de här kandidatländerna. Sverige bör verka för att dessa program fortsätter även efter att länderna har inträtt i EU.

Vidare är samarbetet i kampen mot människosmuggling och *trafficking* ytterst viktigt, och det bör intensifieras. Den ökade människohandeln härrör ofta från EU:s anslutningsländer, som ursprungs- eller transitländer. Lagstiftningen på området bör stärkas, polisens kompetens förbättras och samarbetet bli bättre med det civila samhällets. Det så kallade STOP-programmet, som har bekämpat människohandeln inom EU, bör tjäna som ett gott exempel för arbetet också i kandidatländerna.

Herr talman! Kampen mot den internationella brottsligheten är avgörande för att EU:s medborgare ska känna trygghet inför utvidgningen. Utan den tryggheten riskeras det politiska stödet för utvidgningen. Vi kristdemokrater är fast beslutna att betona vikten av det långsiktiga arbetet med att skapa jämställda samhällen som bygger på respekten för varje

människas unika värde. Respekt för lag och ordning måste vara fundament i ett fungerande samhälle. Länder som till exempel forna Jugoslavien är drabbade av korruption, som urholkar medborgarnas tilltro till såväl poliskår som rättsväsende, vilket i förlängningen drabbar hela samhället.

Sverige och EU bör därför fortsatt verka för gemensamma projekt i syfte att ge kompletteringsutbildning till poliser och jurister – detta för att garantera bättre etik i myndigheternas utövning av medborgarfrågor. Utbildningen bör fokuseras på respekt för mänskliga rättigheter, likhet inför lagen och betydelsen av ett rättvist och korruptionsfritt samhälle.

Sverige borde stå som värd för en europeisk konferens om den internationella brottsligheten, dit företrädare för polis-, åklagar- och domstolsväsende, underrättelse- och säkerhetsorganisationer med flera från EU:s medlems- och kandidatländer kunde bjudas in. Syftet bör vara att utarbeta konkreta riktlinjer för hur kampen mot den internationella brottsligheten ska föras.

Herr talman! Kristdemokraternas mål i Europapolitiken kan formuleras med ett citat av Jean Monnet: Målet är inte att slå ihop stater utan att förena människor.

För att detta ska gå i uppfyllelse krävs det omfattande åtgärder från samtliga medlemsländers sida.

Herr talman! Från svenskt håll krävs mer tydlighet, mer mod och mer handlingskraft!

Anf. 108 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Jag ställde i mitt anförande en fråga till Holger Gustafsson som jag vill repetera. Som jag ser det finns det en motsättning i texten mellan reservationerna 7 och 11 vad beträffar synen på vad som är basen för ett försvar för länderna i Europa. Är det EU eller är det den transatlantiska länken? Även om man själv föredrar alliansfrihet – vilket Holger Gustafsson gör – kan man ändå ha en synpunkt på detta.

Min andra fråga gäller EU:s handelshinder på jordbruksområdet. Holger Gustafsson sade, vilket jag tycker var alldeles utmärkt, att målet är att EU:s handelshinder ska elimineras. Gäller detta även jordbruksområdet? När jag menar handelshinder handlar det inte enbart om att göra sig av med exportsubventioner, tullar, kvoteringar och minimipriser utan det gäller allt. När ska de vara avskaffade, Holger Gustafsson?

Anf. 109 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! Först vill jag göra helt klart att när det gäller försvarspolitiken handlar det självklart om att samverka. Man kallar på medlemsländerna den dag man behöver agera gemensamt inom EU. Det är inte ett gemensamt EU-försvar utan det är medlemsländerna som träder till när situationen uppträder och när FN så sanktionerar. Den transatlantiska länken är oerhört viktig för Kristdemokraterna. Den är inte på något sätt ifrågasatt. Vi har många gånger beklagat att den försvagades i samband med Irakkrisen.

Vi har uttalat starkt vad gäller jordbruksfrågorna att vi i första steget ska ta bort exportsubventionerna. Det är de som gör att u-länderna inte kan producera sina egna livsmedel. Det tycker vi är ett viktigt första steg. Den dumpning som sker på dessa marknader gör att de inte kan produ-

cera egna livsmedel. Sedan kan vi diskutera nästa steg, nämligen deras förmåga att exportera exempelvis till EU. Vi fokuserar på det första steget först.

Anf. 110 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Jag är nöjd med svaret på fråga ett om den transatlantiska länken.

Däremot är det oklart vad kd står för. I anförandet sade Holger Gustafsson att målet är att alla handelshinder ska elimineras. Nu när vi kommer in på jordbruksprodukterna – det börjar bränna till – är det inte fråga om att eliminera alla handelshinder. Då ska i ett första steg exportsubventioner tas bort.

Finns det ett svar på frågan från Kristdemokraterna? Anser ni att slutmålet bör vara att alla handelshinder som EU har på jordbruksområdet ska elimineras? I så fall när?

Anf. 111 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag tror inte att jag uttryckte mig så att alla handelshinder på jordbruksområdet ska avvecklas.

(CARL B HAMILTON (fp): Nej, det var alla handelshinder ...)

Kontrollera gärna i protokollet om det står jordbruksområdet.

Vår uppfattning är att man ska börja med exportsubventionerna. Det är de som är förödande. Det finns ett intresse i de allra flesta länder på vår glob att behålla ett visst stöd till jordbruket för att också garantera en självförsörjning av baslivsmedel och inte minst försäkra sig om en god livsmedelskvalitet. Det intresset finns också för Sverige. Därför driver vi inte frågan om att allt stöd till jordbruket ska bort. Men när det gäller bistånds- och utvecklingsländerna har vi sagt att exportsubventionerna ska bort. Där har vi stort och brett stöd, och den frågan driver vi.

Anf. 112 SERMIN ÖZÜRKÜT (v):

Herr talman! Sedan 1999 har EU tre nya organ för krishanteringsinsatser. Det första organet är KUSP, vilket är en kommitté för utrikes- och säkerhetspolitik. Den har ett övergripande ansvar för politisk kontroll och strategisk ledning. Det andra organet är EUMC, en militärkommitté. Det tredje organet är EUMS, vilket är en militär stab. De tre, numera, permanenta organen genomför krishanteringsinsatser som kräver både civila och militära resurser.

Det konstateras i betänkandet att krishanterande insatser kan sättas in i flera olika sammanhang. De kan ske för att ge stöd åt humanitära insatser. De kan ske i sammanhang där båda parter i konflikten samtycker till ingripande. Den tredje och mest krävande insatsen har ett fredsframtvängande mål där EU ska sätta in militära resurser. Dessa ska skilja stridande parter åt samtidigt som den civila befolkningen ska beskyddas. Just i denna fråga har vi invändningar.

Enligt EU:s dokument ska militära EU-insatser genomföras både på begäran från en ledande organisation, till exempel FN eller OSSE, eller i en självständig EU-aktion. Det är således fullt möjligt för EU att interve-

nera i krishärda världen över. Enligt EU-dokumentet ska alla EU-interventioner ske ”i enlighet med principerna i FN-stadgan”.

Vänsterpartiet delar inte denna syn på grund av att den är svagt formulerad. Att EU:s interventioner ska ske ”i enlighet med principerna i FN-stadgan” är en betydligt svagare formulering än om man hade sagt att det ska ”krävas ett FN-mandat för tvingande militära insatser i EU:s regi”.

Det står visserligen varje medlemsland fritt att avstå från att delta i en enskild operation. Den svenska regeringen har deklarerat att Sverige inte kommer att delta i fredsframtvängande insatser om det inte föreligger ett FN-mandat. Varje medlemsland har emellertid också rätt att inlägga veto mot en EU-intervention och därmed hindra att den genomförs.

Det finns en tydlig risk för att EU kan komma att genomföra fredsframtvängande insatser utan FN-mandat, även om Sverige och vissa andra länder inte deltar. En så negativ utveckling kan dock stoppas. I ett positivt scenario skulle EU:s initiativ att bygga upp en krishanteringsförmåga kunna innebära ett samordnat europeiskt stöd till FN. Detta kräver dock självklart att tvingande EU-insatser sker med FN-mandat. Ett mandat från FN:s säkerhetsråd skulle ge ökad legitimitet åt EU:s beslut. Därför föreslår Vänsterpartiet att mandat från FN ska vara en förutsättning för att EU ska kunna genomföra fredsframtvängande operationer.

Den svenska regeringen bör verka för att EU klart och tydligt deklarerar att EU endast kommer att genomföra fredsframtvängande insatser om det föreligger ett FN-mandat. Den svenska regeringens hållning bör också vara att inlägga veto mot en eventuell fredsframtvängande EU-insats som inte har mandat från FN eller OSSE.

Med anledning av detta yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation nr 13 om mandatfrågan i samband med unionens krishanteringsinsatser.

Sedan yrkar jag bifall till vår reservation nr 14.

Enligt betänkandet betraktas Israels brott mot associationsavtalet med EU som en teknisk fråga. I dag krävs såväl politiska som ekonomiska påtryckningar för att tvinga den israeliska ockupationsmakten att följa folkrätten och respektera de mänskliga rättigheterna.

Jag vill avsluta med att säga att vi står bakom alla våra andra reservationer och särskilda yrkanden.

Anf. 113 GÖRAN LENNMARKER (m) replik:

Herr talman! Detta med att ha ett säkerhetsrådsmandat som grund för en fredsframtvängande insats är ju önskvärt. Men vad gör man om man inte får det i en situation när en befolkning hotas av folkmord? Vi hade den situationen i norra Irak, och det blev inget säkerhetsrådsmandat. Det handlade om 3 ½ miljoner människor i norra Irak som man fruktade med stor sannolikhet skulle fördrivas eller utsättas för folkmord. Det fanns ju planer för detta. Är det verkligen så att Vänsterpartiet menar att det i ett sådant läge är bättre att ett folkmord får ske? Eller hur ska vi bete oss?

Ett folkmord bryter grovt mot FN-stadgans principer. Ska vi tillåta ett grovt brott mot FN-stadgans principer i ett fall när säkerhetsrådet inte förmår ta sitt ansvar? Säkerhetsrådet har ju ett ansvar att förhindra folkmord. Men om man genom veto inte förmår ta det ansvaret, ska man verkligen då låta folkmordet ske?

Anf. 114 SERMIN ÖZÜRKÜT (v) replik:

Herr talman! Jag förstår aspekten med den här frågeställningen. Det är nämligen fråga om tid. I den demokratiska processen tar det tid att få fram ett beslut. Till exempel har Storbritanniens företrädare varit mycket tydlig på denna punkt. Man har förklarat att även om FN-mandat är att föredra är det inte nödvändigt, eftersom EU-insatser då skulle kunna stoppas av ett veto i säkerhetsrådet. Det är mest det här scenariot som framtvingar ett sådant argument.

Jag tycker att vi diskuterar frågan i en konstig variant. Frågan gäller att reformera FN för att få fram ett snabbt beslut. I stället för att satsa på den här linjen kan man inte komma och säga att man tar beslutet ändå. Vår linje är att reformera FN i stället, för att få ett snabbt beslut.

Anf. 115 GÖRAN LENNMARKER (m) replik:

Herr talman! Till syvende och sist handlar det om frågan: Ska då ett folkmord genomföras? Ska man tillåta att ett folkmord får genomföras om det är en blockering i säkerhetsrådet, som gör att man inte med säkerhetsrådsmandat kan motverka detta?

Sverige är å andra sidan skyldigt enligt folkmordskonventionen att motverka folkmord. Det är en skyldighet vi har åtagit oss när vi skrivit på detta. Vilket väger då tyngst?

Det här är inget teoretiskt exempel, utan det är ett exempel på någonting som utspelades under större delen av 1990-talet. Skulle verkligen Saddam Hussein ha fått genomföra ett folkmord eller en folkfördrivning i norra Irak därför att säkerhetsrådet icke förmådde ta beslut i denna fråga? Kan det vara en rimlig ståndpunkt, som Vänsterpartiet har?

Anf. 116 SERMIN ÖZÜRKÜT (v) replik:

Herr talman! Jag kan kontra med att komma med ett teoretiskt exempel i stället. Låt oss säga att Moderata samlingspartiets beslutsprocedur är ganska trög. Skulle en medlem i Moderata samlingspartiet gå ur partiet och bilda ett nytt i stället för att kämpa för att beslutsprocessen blir snabb och väsentlig?

Jag kan förklara vår ståndpunkt med ett sådant exempel, eftersom jag märker att jag inte har lyckats förtydliga detta.

Anf. 117 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Jag har två frågor. Den första frågan är längs samma linje som Göran Lennmarkers fråga. Min fråga är helt enkelt den här: Var det fel att upprätta och upprätthålla flygförbudszonerna i norra och södra Irak? De hade inte FN-mandat. Hade det varit bättre om Storbritannien och USA inte hade upprättat de här zonerna, och inte utövat verksamhet där under många år, som skyddade framför allt kurder mot fördrivning och folkmord? Hade det då varit bättre att låta den legala, den ortodoxa tolkningen gälla och acceptera att 2 ½ miljoner kurder antingen dödades eller fördrevs? Hade det varit bättre att det skett än att man ändrade och gick emot tanken på ett FN-mandat? Det är ju en oerhört långtgående och cynisk tolkning.

Den andra frågan är: Är det ett tryckfel i Vänsterpartiets program att ni anser att Sverige ska lämna Europeiska unionen? Om det inte är ett tryckfel, tänker ni använda er av artikel 59 i det nya fördraget? Anser ni

att Sverige bör lämna tillväxt- och stabilitetspakten såsom ett steg på vägen mot utträde?

Prot. 2002/03:119
10 juni

*Verksamheten inom
Europeiska unionen
under 2002*

Anf. 118 SERMIN ÖZÜRKÜT (v) replik:

Herr talman! Flygförbudszonen har vi diskuterat flera gånger i den här församlingen. Då ska jag fråga Folkpartiet och Hamilton vad de har haft för politik när det gäller anfallet mot Irak. Där kunde araber mördas och dö – det var inget problem. Den här inställningen för flygförbudszonen grundar sig inte på människornas lika värde. I stället är det en politik som man använder för att vända kappan efter vinden.

När det gäller EU-frågan har Carl Hamilton i dag en tendens att driva sina hjärtefrågor i stället för att diskutera sakinnehållet i betänkandet. Det började med Natomedlemskap, och nu fortsätter han med utträde ur EU. Den diskussionen får vi ta på annat ställe vid annat tillfälle, till exempel i EMU-debatten, men inte här.

Anf. 119 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Finns det ett svar från Vänsterpartiet på frågan om flygförbudszonerna skulle ha upprättats och upprätthållits? Finns det ett svar på den frågan?

När man diskuterar med Vänsterpartiet måste en central fråga vara huruvida Sverige ska vara kvar i Europeiska unionen eller inte, eftersom det är själva grundbulten i er EU-politik. Ni tycker inte att Sverige ska vara med, och då måste man väl få diskutera det som är grundbulten i partiets politik. Allt annat vore avvikelser från huvudspåret. Jag håller mig verkligen till huvudspåret.

Anf. 120 SERMIN ÖZÜRKÜT (v) replik:

Herr talman! Vår linje, Vänsterpartiets linje, är att få FN:s mandat i varje internationell fråga. Det gäller också flygförbudszonerna i norra Irak.

EU-problematiken är mer vårt problem, vår fråga, vår diskussion än Folkpartiets. Den här diskussionen hör, som jag sade förut, inte hit. Den tar vi senare.

Anf. 121 AGNE HANSSON (c):

Herr talman! Det vi nu diskuterar om EU handlar om 2002. Men det handlar naturligtvis också om framtiden. Jag väljer att hålla mig till framtiden, eftersom en del av de motionskrav som vi har lagt fram i det här huset avhandlas i det här betänkandet.

Vi har reserverat oss i betänkandet. Vi har alltså en annan uppfattning än majoriteten på en del punkter. Det handlar först och främst om att vi vill ge anslutningsländerna full rörlighet för arbetskraften från början. Där reserverar vi oss tillsammans med de andra borgerliga partierna. Vi vill också se ett ökat samarbete med EU:s grannländer i öst. Vi vill se att regeringen arbetar för en starkare gemensam utrikes- och säkerhetspolitik inom EU. Vi vill att miljömässig hänsyn ska vägas in i EU:s sysselsättningsstrategi, den så kallade Lissabonstrategin. Vi vill att jordbrukssubventionerna i EU inte avvecklas ensidigt utan motsvarande minskning

inom andra WTO-länder och, slutligen, att försiktighetsprincipen ska gälla inom EU till skydd för människors och djurs hälsa.

Det som nu händer i EU visar att EU är ett projekt i rörelse, ett projekt som saknar ett slutmål. Det är bra att EU:s inriktning vägleds av en pragmatisk grundhållning. Men det är bra bara i kombination med en tydlig viljeinriktning om EU. Det gäller att ha en viljeinriktning med det europeiska samarbetet. Det finns en tendens att ett projekt som EU får en självgenererande effekt som innebär att EU ska syssla med allting. Det riskerar att varken bli effektivt eller samlande. EU bör syssla med det EU är bra på och lämna åt medlemsländerna själva att vara fortsatt suveräna och effektiva på områden som inte omfattas av ett gemensamt samarbete. Centerpartiet vill se ett smalt men effektivt EU med en tydlig uppgiftsfördelning mellan de olika beslutsnivåerna – ett EU där makten byggs underifrån – därav vårt förslag om att tillämpa federalismens principer i det konventsarbete som nu pågår för att hitta en beslutsordning som blir hanterlig när EU utvidgas.

Herr talman! Irakfrågan är det tydligaste exemplet på att EU inte har visat effektivitet på ett område där det är viktigt att samarbeta – den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. EU:s främsta syfte är att vara ett fredsprojekt. Det sattes åt sidan när enskilda medlemsländer uppenbart satte andra nationella värden framför en gemensam europeisk hållning i Irakkonflikten. I de frågor där EU:s medlemsländer har samordnat sin syn och talat med en röst har framgångarna däremot inte uteblivit. Ett sådant exempel är Kyotoprotokollet, då unionens medlemsländer var överens om vikten och betydelsen av protokollet.

Centerpartiet vill se en förstärkning av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken där EU tydligare måste tala med en röst. Det förutsätter resurser till ett permanent sekretariat som självständigt kan analysera utrikes- och säkerhetspolitiken ur ett europeiskt perspektiv. Det förutsätter också resurser för konfliktförebyggande och konflikthantering, inte ett gemensamt försvar efter kalla krigets hotbild eller ett Nato som ger USA vetorätt över europeisk säkerhetspolitik. EU:s krishanteringsstyrka ska kunna agera fredsbevarande och fredsframtvängande i enlighet med Petersbergsuppgifterna och, som i Makedonien, som ett gemensamt bidrag till FN-insatser. Agerandet ska naturligtvis ske enligt FN-stadgans principer.

Herr talman! Låt mig också ta upp vikten av att EU har ett gott samarbete med de blivande grannländerna i öst. Framför allt gäller det samarbetet med Ryssland. EU:s samarbete med Ryssland är viktigt i ekonomiskt, politiskt och säkerhetspolitiskt hänseende. Det är viktigt att vidga det säkerhetspolitiska perspektivet. Säkerhetspolitik i dag handlar inte längre bara om bomber, missiler, spioneri, krig och hot om krig. Säkerhetspolitiken måste också handla om IT-säkerhet, sårbarheten i samhället, olika orsaker till grogrunder för missnöje, som fattigdom, avsaknad av vatten och ren miljö och människors känsla av otillräcklighet. Det är ett tillräckligt perspektiv för att man ska inse att ett nära samarbete med Ryssland är viktigt och angeläget för EU. Det bör Sverige med kraft arbeta för inom EU, betydligt mer än vad majoriteten ger uttryck för när den avslår Centerpartiets motion i det här avseendet.

Centerpartiet vill att EU också ska ta etisk omsorg och konsumenternas oro för produktionsmetoder inom livsmedelssektorn på allvar. För-siktighetsprincipen ska gälla i syfte att skydda människors och djurs hälsa. Dessa faktorer måste återspeglas i europeiska ställningstaganden om framtidens jordbrukspolitik och i handelsförhandlingarna inom WTO.

Herr talman! Jag väljer att för tids vinnande yrka bifall endast till reservation nr 20 som handlar just om livsmedel och miljö. Vi står självklart bakom de övriga reservationer som jag har i betänkandet.

Anf. 122 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Vi diskuterar nu jordbrukspolitik och handelspolitik. Det är ett centralt område vad beträffar EU:s yttre politik och också när det gäller tredje världens bönder och medborgare. Det går inte att häva fattigdomen i tredje världen med mindre än att EU och USA, för den delen, reformerar sin jordbrukspolitik.

Man måste välja. Man kan inte både slå vakt om jordbrukspolitiken som den är i de rika länderna och tro att man kommer åt fattigdomen i tredje världen. Därför har jag en fråga till Agne Hansson och Centerpartiet.

Om jag uppfattade det rätt sade Centerpartiet här att jordbrukssubventionerna ska avvecklas bara som en del i en samtidig avveckling av den här typen av subventioner i WTO, till exempel. Det innebär, såvitt jag förstår, att Centerpartiet inte ens är berett att gå så långt som Kristdemokraterna som säger att man ska avveckla exportsubventionerna i EU. Centerpartiet är, om jag uppfattar det rätt, inte ens berett att avveckla exportsubventionerna ensidigt.

Anf. 123 AGNE HANSSON (c) replik:

Herr talman! Carl B Hamilton har sina favoritområden. Ett av dem är att hitta en väg för att så snabbt som möjligt avveckla EU:s jordbrukssubventioner, oavsett konkurrensförhållanden, oavsett hur det svenska näringslivet kommer att se ut i en sådan avveckling.

Vi från Centerpartiets sida vill också se en reformering av EU:s jordbrukspolitik och självklart att de subventioner som i dag finns successivt avvecklas. Men det måste ske i en takt och i en form som gör att vi inte rubbar balansen och konkurrensförhållandena och som inte rubbar möjligheten att sätta miljöhänsyn och konsumenternas hälsa som mål i en sådan process.

Vi är inte emot att reformera jordbrukspolitiken, men vi är inte beredda att rucka på de konkurrensförhållanden som i dag finns och som egentligen är till nackdel för svenska bönder eftersom inte regeringen lyckas avveckla de skatter som finns på jordbruket separat i dag jämfört med andra länder.

Anf. 124 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Det är egendomligt att man ska bli beskylld för att hålla på med sina favoritområden. Jag är väldigt stolt över att hålla på med Folkpartiets favoritområde, nämligen att avveckla svälten och bekämpa fattigdomen i tredje världen. Man kommer inte undan att diskutera i-

ländernas jordbrukspolitik om man ska lyckas med det eller komma ens halvvägs till det målet.

Då kan man inte säga: Vi ska reformera jordbrukspolitiken, men det får ”inte rubba balansen” och ”inte rubba konkurrensförhållandena”. Det är ju detta som måste rubbas! Tredje världen måste få konkurrera på våra marknader. De måste få sälja till våra konsumenter, annars är detta med att ändra EU:s jordbrukspolitik till förmån för tredje världen bara luft och prat.

Man kan inte säga att vi ska ha samma jordbrukspolitik här och i samma andetag säga att allting ska vara som förr för Sveriges eller Europas bönder. Det går inte, Agne Hansson.

Folkpartiets politik, upplysningsvis, är att alla handelshinder, även på jordbruksområdet, ska vara borta senast år 2015, samma år som FN:s millenniemål för halverad fattigdom ska vara uppfyllt.

Anf. 125 AGNE HANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag ber om ursäkt. Jag har hög respekt för Carl B Hamiltons kunskaper om vår gemensamma politik när det gäller biståndet och Centerpartiets politik när det gäller biståndet. Vi ser som en viktig del i biståndspolitiken att man också använder handelspolitiken mot utvecklingsländerna för att de ska ha möjligheter att värna jordbruket och också exportera.

När jag talar om i takt med andra länder menar jag i ett WTO-perspektiv gentemot Argentina, USA och andra länder när det gäller konkurrens. Vi måste arbeta på bredden när det gäller biståndet. I den delen har vi ingen delad mening, såvitt jag vet.

Däremot är vi inte överens om att omedelbart och utan att se på konsekvenserna reformera jordbrukspolitiken och ta bort subventionerna så att det kan få negativa följder för vårt eget jordbruk.

Anf. 126 GÖRAN LENNMARKER (m) replik:

Herr talman! Jag är nästan frestad att gå in i den här debatten. Egentligen var det dock en annan sak jag ville ta upp, nämligen själva ordet ”federalism”.

Jag tycker att det är intressant att Centerpartiet har kommit att omfatta federalismen. När konventet började var det intressant att se: Skulle man arbeta för federalism eller emot federalism? Då hamnar man genast i bekymret att federalism kan betyda rasande olika saker.

I den tyska debatten är federalism detsamma som decentralisering, att föra offentlig beslutsmakt ned på låg nivå. I den brittiska debatten är det nästan motsatsen. Federalism är all makt till Bryssel, ingenting kvar hemma i Storbritannien. Det gör att detta är ett sådant där ord som är nästan omöjligt att använda i internationella sammanhang. Säger man det blir ena halvan av församlingen mycket arg – jag får inte använda starka uttryck i kammaren – och den andra nöjd, oavsett vad den nu har för komposition.

Med den tyska definitionen, som jag tror kanske är den mest korrekta, är federalism ett system för att reda ut hur de offentliga besluten ska vara. I den meningen är det klart att vi har ett federalt system i Europa i så måtto att vi definierar på vilken nivå som EU ska fatta beslut och vad som sedan ska ligga kvar hemmavid.

Agne Hansson poängterade i sitt anförande det här med att göra detta tydligt i EU. Jag tror att en av konventets stora fördelar är just att det tydliggör detta så att medborgaren kan förstå vad EU bär ansvar för, men därmed också vad EU *inte* bär ansvar för. Det är en oerhört central demokratisk fråga att man förstår vem man ska sparka på om man inte är nöjd med sakernas tillstånd. Där vill jag säga att konventet nog faktiskt är på väg att lyckas tydliggöra detta, väsentligt mycket bättre än hittills i varje fall.

Anf. 127 AGNE HANSSON (c) replik:

Herr talman! I så fall hälsar jag det med tillfredsställelse.

Jag tackar för möjligheten att ta den här repliken. Vi är tydligen helt överens i sakfrågan. Vi i Centerpartiet har märkt att det är väldigt många som blir arga när man använder ordet federalism, och förklaringen är väl att det går att använda i två olika riktningar. När vi har använt det har vi utgått från den tyska synen på federalism med maktindelning.

Det är oerhört viktigt att den här debatten nu tas upp och förs. Jag beklagar att man har varit så rädd att använda ordet i uppbyggnaden av det nya fördraget att man suddat ut det där också. Vi måste få i gång en debatt, både i Sverige och i EU, om vad vi ska använda EU till. Det klarar man inte utan att peka ut en uppgiftsfördelning: Vad är det som EU ska syssla med – och det ska man ha möjlighet att göra utan hinder – men vad är det dessutom som EU inte ska lägga sig i utan som är suveränt för de enskilda medlemsstaterna?

Som jag och Centerpartiet ser det finns det ingen bättre beteckning på detta än ordet federalism i den tyska betydelsen, om man nu ska ge tyskarna förtjänsten av att definierat det före oss.

Anf. 128 GÖRAN LENNMARKER (m) replik:

Herr talman! Orsaken till att ordet med all sannolikhet utmönstras – vi är ju inte framme vid slutet riktigt än, men Agne Hansson har nog rätt när han förutsätter att så blir fallet – är väl just den brittiska invändningen. Den slår ju också in i svensk debatt. Många inte minst yngre personer följer brittiska medier, och då slår denna användning lätt igenom. Jag har noterat, också i mitt eget parti, att man tar till sig denna definition av federalism, medan ordet som sagt i Tyskland och även på andra håll kontinenten har en annan betydelse.

Här ser vi någonting viktigt som kanske kan börja slå in i svensk debatt så att också vi i Sverige börjar definiera våra nivåer och vem som bär ansvaret för vad och vem som inte gör det, till exempel när det gäller det kommunala och det statliga. Det är en debatt som jag skulle hälsa med stor tillfredsställelse. Just detta med att tydliggöra ansvaret är en central del i utförandet av det demokratiska uppdraget. Den intresserade medborgaren ska förstå vem som bär ansvaret.

Konventet har också diskuterat två centrala områden där man sagt: Nej, här ska EU icke ta på sig ett större ansvar. Det ena är hela det sociala området – sociala transfereringar, sociala tjänster, utbildningsområdet och så vidare. Här ska EU icke ta på sig detta ansvar. EU blir ingen transfereringsnivå, utan detta sköter vi på nationell nivå eller i vissa länder på en annan nivå, inte ens den nationella.

Det andra är den ekonomiska politiken. Det har varit oerhört intressant. Många föreställer sig att om man har en gemensam valuta, en gemensam penningpolitik och en stabilitetspakt som skyddar den gemensamma valutan så ska hela den ekonomiska politiken bli centraliserad. Här har konventet sagt: absolut inte! Vi är en kontinent som har oerhört skilda förutsättningar, och det måste vara medlemsländernas ansvar att bedriva den ekonomiska politiken. Att vi centraliserar vissa aspekter av den gör att övriga delar av den ekonomiska politiken måste vara flexibla, särskilt som vi har så väldigt skilda förutsättningar både mellan länderna och även inom länderna.

Detta är två exempel på hur man medvetet i konventet har sagt att detta icke är EU-uppgifter, även om det ibland finns föreställningar om att man ska ta på sig detta.

Anf. 129 AGNE HANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är bra att man får i gång den här debatten därför att man får bort ordet federalism som ett skällsord som används i alla sammanhang när det gäller maktfördelning. Det är ju inte så. Den federala principen innebär att man bygger underifrån. Och det som man inte vill lämna ifrån sig underifrån och uppåt behåller man där nere. Det är det viktiga. Och det är min förhoppning att man också ska komma längre åt det hållet i det arbete som Göran Lennmarker håller på med när det gäller konventet och arbetet med det nya fördraget, även om jag inser att det är en svår problematik. Vi från Centerpartiet välkomnar naturligtvis också en debatt om det svenska systemet utifrån en federal princip med att bygga makten underifrån.

Jag har i och med denna debatt med Göran Lennmarker i dag blivit en erfarenhet rikare. Oftast när jag har använt ordet federalism, vilket jag började med 1971 i Kalmar läns landsting, har jag mött ett oerhört hårt motstånd från socialdemokrater och moderater. Det har jag tagit som tecken på att det är de som mest vill centralisera makten. Nu får jag revidera den uppfattningen och ta kampen fortsättningsvis med Socialdemokraterna för att vi ska komma framåt åt federalismens håll också i Sverige.

Anf. 130 KENNETH G FORSLUND (s):

Herr talman! Det är ett helt annat EU som Sverige är medlem av i dag än det som vi folkomröstade om hösten 1994. Det som då sades vara i bästa fall realistiskt önsketänkande eller i sämsta fall lögnaktig kampanjpropaganda är på väg att bli verklighet. Samarbetet fördjupas alltmer, och antalet medlemsländer är på väg att utökas rejält.

För snart tio år sedan hade jag anledning att självkritiskt ställa mig frågan om min vision om ett framtida EU enbart var realistiskt önsketänkande. Jag måste nu medge att den utveckling som vi nu är mitt uppe i förvånar mig och vida överträffar mina förväntningar då för snart tio år sedan.

EU är ett samarbete mellan stabila demokratier, men också ett samarbete som bidrar till att befästa demokratin i de medlemsländer där den är förhållandevis nyvunnen. Grekland, Spanien och Portugal är tidigare exempel på detta. Bland de tio nya medlemsländerna som träder in under nästa år – Cypern, Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien,

Slovenien, Tjeckien och Ungern – finns nya exempel på detta. Detta är en både önskvärd och naturlig fortsättning på EU:s arbete för ett stabilt och demokratiskt Europa med en social och ekonomisk utveckling för hela unionen där klyftorna mellan olika regioner minskar.

Det är en glädjande utveckling som vi är med om just nu. Men den innebär inte att vi med automatik kommer att tillgodose de behov och lösa de problem som finns i Europa och i resten av världen. Det är möjligheterna som ökar och därmed, och det är viktigt att vara klar över detta, ökar ansvaret och arbetsbördan för att bygga ett bättre och tryggare Europa och en fredligare värld.

I det betänkande som vi nu debatterar är utgångspunkten framför allt regeringens skrivelse om verksamheten i den europeiska unionen. I betänkandet har den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken och sysselsättningspolitiken särskilt uppmärksammats. Dessa politikområden har tillsammans med utvidgningen av EU och arbetet med nya beslutsformer för EU varit bland de viktigaste frågorna i det svenska EU-arbetet under förra året.

EU:s säkerhets- och försvarspolitik, vilken även brukar kallas krishanteringsförmågan, har vuxit under de senaste åren och blivit en allt viktigare del av samarbetet. Steg för steg har utfästelserna från Amsterdam 1997, om utvecklandet av en europeisk fredsfrämjande förmåga, lett till att EU i dag har lagt till en ny dimension till sitt utrikespolitiska agerande. EU:s polisinsats i Bosnien-Hercegovina och den militära insatsen i Makedonien i år är de första operationerna inom ramen för unionens krishanteringsförmåga.

För genomförandet av krishanteringsinsatserna krävs civila och militära resurser. Dessa mobiliseras genom frivilliga bidrag från medlemsländerna, och beslut om deltagande i insatserna fattas nationellt i varje enskilt fall.

När det gäller EU:s säkerhets- och försvarspolitik brukar det oftast vara den militära delen som lyfts fram i debatten, möjligen för att den delen av säkerhets- och försvarspolitiken omfattar flest personer eller just för att det militära innehåller en dramatik i sig, eller möjligen för att hålla liv i skräckbilden om ett EU som håller på att utvecklas till något annat än det som vi vill och något annat än det som Sverige vill vara en del av – skräckbilden av en europeisk förbundsstat med en egen armé.

Det övergripande målet för den militära kapaciteten är att kunna sätta in 60 000 personer inom 60 dagar och under minst ett år samt stödjande marin- och flygstridskrafter. Målet är att ha dessa kapaciteter tillgängliga under detta år. Efter det att det i detalj fastställts vilka militära resurser som krävs har sedan parallella processer pågått med att dels konstatera vilka resurser medlemsstaterna är beredda att bidra med, dels identifiera var bristerna finns och hur dessa ska täckas.

Arbetet med att uppnå kapacitetsmålen pågår alltså, men det finns fortfarande brister främst vad avser vissa strategiska kapaciteter, framför allt ledningsförmåga, underrättelseförmåga och strategisk transportkapacitet. Trots detta beräknas en första fas av processen kunna avslutas som planerat under detta år.

Det som inte lika ofta nämns i debatten när det gäller EU:s säkerhets- och försvarspolitik är den civila delen. Möjligen är den på papperet inte lika dramatisk som den militära, och till antalet är den definitivt inte lika

omfattande. Ändå är det den delen av verksamheten som jag tror kan ge störst påverkan på den långsiktiga utvecklingen i världen.

Den civila kapaciteten som medlemsländerna kommer att ställa till förfogande förtjänar att nämnas i detta sammanhang. Det är 5 000 poliser i internationella konfliktförebyggande insatser och krishantering, varav 1 000 ska kunna sättas in inom 30 dagar. Det är upp till 200 befattningshavare inom rättsväsendet såsom domare och åklagare. För civil förvaltning inrättas under 2003 en expertreserv som med kort varsel ska kunna skickas ut på uppdrag. Det är också upp till 2 000 personer i räddningstjänststyrkor.

Detta är exempel på den civila kapaciteten, och det är bra att EU utvecklar sin säkerhets- och försvarspolitik på det sätt som nu sker. Men det får inte leda till att EU försöker konkurrera med Nato vad gäller Europas säkerhet eller utvecklar fördragsgrunder och militära strukturer för ett territorialförsvar med ömsesidiga försvarsgarantier. Det är alltså inte en gemensam militärmakt som vi ska ha inom EU utan just en krishanteringsförmåga.

De säkerhetspolitiska kriserna finns i unionens direkta närhet. Inom EU finns en annan kris – arbetslöshetskrisen. Genom att Amsterdamfördraget antogs 1997 och trädde i kraft 1999 skrevs sysselsättningspolitiken in i EG-fördraget. Att sträva mot hög sysselsättning är i dag ett viktigt mål inom EU-samarbetet.

Vid Lissabontoppmötet år 2000 sattes mål upp om att EU inom tio år ska vara världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi. Det är bra att den så kallade Lissabonstrategin och dess genomförande samt sysselsättningssamarbetet är bland de högst prioriterade frågorna i regeringens EU-politik.

Det är ett bra mål att EU ska bli världens mest dynamiska och konkurrenskraftiga ekonomi till år 2010. Dessutom kommer Lissabonstrategin att utgöra ett värdefullt redskap för att integrera de nya medlemsländerna i det europeiska ekonomiska samarbetet.

Nu sker en rad åtgärder för att öka sysselsättningen i Europa. EU-kommissionen har presenterat tio olika åtgärdepunkter i en ny sysselsättningsstrategi. EU har avsatt drygt 500 miljoner kronor till ett program för sysselsättningsåtgärder under åren 2002–2006. Allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken i medlemsländerna har utarbetats.

Det var några exempel.

Arbetet med att öka sysselsättningen, att minska arbetslösheten och att öka välbefindandet i EU är viktigt, och det faktum att tio nya medlemsstater ansluter sig till unionen i maj nästa år understryker detta.

I förhandlingarna med de blivande medlemsländerna har utgångspunkten varit att kandidatländerna ska kunna tillämpa unionens regelverk från första dagen. På grund av kandidatländernas utvecklingsnivå har det inte varit möjligt att uppnå detta mål på alla områden. I anslutningsavtalet ingår därför ett antal övergångsregler på olika områden.

Flertalet övergångslösningar som har förhandlats fram har tillkommit på begäran av det ansökande landet. Jag anser att förhandlingsresultatet är rimligt och balanserat och att hänsyn har tagits till kandidatländernas förmåga att på kort och medellång sikt uppfylla regelverket i alla dess delar.

Herr talman! EU går en ljus men mödosam framtid till mötes. Jag är oerhört glad över att EU kommer att utvidgas, att vi kommer att arbeta tillsammans i Europa för social och ekonomisk utveckling och för fred och säkerhet i världen.

Med det yrkar jag bifall till utrikesutskottets förslag i betänkande 10.

Anf. 131 AGNE HANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag är säker på att EU går en ljus framtid till mötes, jag hoppas i varje fall det, och att man sysslar med det som EU är bra på.

Jag skulle vilja ta upp två saker med Forslund.

Den första gäller vår gemensamma säkerhets- och utrikespolitik. Där tycks vi vara överens om att det är viktigt att stärka EU:s krishanteringsförmåga, inte minst den civila delen. Då vill jag fråga varför man, tycker jag, i betänkandet lite uppgivet avstyrker Centerpartiets krav på en förstärkt gemensam utrikes- och säkerhetspolitik och hänvisar till att det inte alltid är politiskt möjligt att uppnå att EU talar med en röst, att vi blir starkare. Därför ger vi upp. Det tycker jag är lite defaitistiskt. Jag tycker att vi måste arbeta för att just stärka EU för att vara en motvikt mot USA i det globaliserade arbetet, för annars kommer vi till en punkt där den starke själv dikterar vad han eller hon vill ha igenom på världsscenen.

Den andra handlar om Lissabonstrategin. Där finns inte miljöaspekterna med. Jag värnar verkligen om tillväxtfrodiga småföretag som har ett bra klimat att arbeta i, inte minst i europeiskt perspektiv. Men det måste också tas miljöhänsyn i tillväxtperspektiven. Det finns inte med i Lissabonstrategin. Varför vill regeringen inte arbeta för det?

Anf. 132 KENNETH G FORSLUND (s) replik:

Herr talman! Självfallet är det vår uppfattning att EU så långt som möjligt ska tala med en röst och ena sig i utrikespolitiska frågor. Men vi måste också vara ödmjuka inför det faktum att vi har mellan länderna ett mellanstatligt samarbete, vi har olika uppfattningar i ett antal frågor. Det är viktigt att diskutera de frågorna naturligtvis. Det får inte vara så att vi lägger bort frågor bara därför att vi på förhand vet att de kommer att vara svåra att lösa. Vi måste alltid försöka söka gemensamma ståndpunkter.

Samtidigt måste vi vara ödmjuka inför att det i vissa fall antagligen inte kommer att vara möjligt att nå de gemensamma ståndpunkterna. Det kan tillfälligt i det korta perspektivet ses som ett misslyckande. Samtidigt tror jag att varje sådant misslyckande kommer att ha det positiva med sig att det leder fram till att man kommer närmare och närmare den dag då vi alla faktiskt har en gemensam uppfattning om hur vi ser på vår omvärld. Det är eftersträvarsvårt, men det kommer naturligtvis att ta tid. I synnerhet när vi nu blir en betydligt större union kommer de här problemen att märkas ytterligare, även om vi inte ska överdriva skillnaderna mellan oss som redan är medlemmar och de blivande medlemsstaterna.

När det gäller Lissabonstrategin och miljöhänsyn är strategin att EU ska ha en tillväxt och fram till 2010 vara en av de mest intressanta ekonomierna, för att kort sammanfatta det. I det ingår att det ska vara byggt på en hållbar utveckling.

Anf. 133 AGNE HANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag är möjligen lite mer otålig än Kenneth G Forslund när det gäller resultatet av ett gemensamt starkare EU och en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik. Jag tror att det är viktigt inte minst i det arbete som nu pågår att man också tar hänsyn till det i uppbyggnaden av konstitutionen för att göra EU effektivare i den delen, utan att naturligtvis göra avkall på enskilda medlemsstaters suveränitet och alliansfrihet. Där tror jag att vi är överens.

Att väga in miljöhänsyn i tillväxten och Lissabonstrategin och få det hela hållbart är inte en nackdel utan snarare en betydande fördel. Kan man utnyttja miljöteknik och ta hänsyn till vad miljöpolitiken har att ge för tillväxten får man en accelererande effekt och kan snabbare nå de mål som vi är ute efter, att bli världsbäst på tio år när det gäller Lissabonstrategin.

Anf. 134 KENNETH G FORSLUND (s) replik:

Herr talman! Det är intressant att höra att Agne Hansson ser sig som otålig. Jag brukar i andra sammanhang beskriva mig själv som ung och otålig. Det är kul att träffa någon som är ännu otåligare.

I Lissabontoppmötet har man slagit fast att EU inom tio år, år 2010, ska vara världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbase-
rade ekonomi med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt. Just den hållbara ekonomiska tillväxten finns med där.

Sedan tror jag precis som Agne Hansson att miljöpolitik som sådan och olika miljömässiga lösningar i sig skapar både tillväxt och miljörelaterade jobb, vilket är positivt.

Anf. 135 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! När man hör Kenneth G Forslund beskriva Lissabonstrategin och sysselsättningsstrategin, hur de fungerade och hör hur belåten talaren var med detta blir man helt ställd i den meningen att Europa ju befinner sig i en lågkonjunktur. Det var helt frånvarande. Det var som att i dessa strategier står nyckeln till framgång och till framtiden.

Man kan inte få någonting att fungera med ökad produktivitet, fler anställda och högre löner utan företag. Och företag kräver företagare. Det är som om Forslund skulle tala om riksdagen utan riksdagsledamöter. Man kan inte tala om tillväxt och företag utan att tala om företagare, människor av kött och blod. Det perspektivet saknar jag. Det är det vi måste stimulera i Europa. Vi måste se vilka det är bakom de här strategierna som ska göra jobbet.

Den andra lapsusen, om jag får säga så, som jag tyckte att det fanns var att Kenneth G Forslund inte nämner den gemensamma valutan och valutagemenskapen. Det är väl också oerhört viktigt för att stimulera handel, tillväxt och produktivitet inom Europa.

Anf. 136 KENNETH G FORSLUND (s) replik:

Herr talman! I mitt anförande inledde jag avsnittet om Lissabonstrategin med att just peka på arbetslöshetskrisen, så jag tycker inte att jag har blundat för den lågkonjunktur som faktiskt råder i stora delar av Europa.

Sedan är det självfallet så att för att kunna genomföra Lissabonstrategin måste det finnas företag. Det är väl alldeles oerhört självklart.

Prot. 2002/03:119
10 juni

Anf. 137 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Och de människor som finns i företagen måste ha anledning att arbeta, ta initiativ, ta risker och få avkastning både på sitt arbete och på sitt risktagande. Jag tror att det är detta perspektiv man måste ha. Om man ska lyckas med en tillväxtstrategi måste man börja med att ställa sig frågan varför den enskilda människan ska arbeta och satsa sina sparpengar, snarare än att ta utgångspunkten i politiska beslut. Och, som sagt, vad spelar euron för roll i detta sammanhang?

*Verksamheten inom
Europeiska unionen
under 2002*

Anf. 138 KENNETH G FORSLUND (s) replik:

Herr talman! Nu befinner sig Carl B Hamilton i gränslandet till en mer inrikespolitisk debatt, tycker jag. Det som han nämner är i hög grad hur vi uppfattar regler, avgifter och annat för företagen i Sverige, och det kan vi naturligtvis ha olika uppfattningar om. Men det som vi här och nu debatterar är EU:s politik, och EU har inte beskattning och liknande frågor på sitt bord. Nu är det andra medel som EU får arbeta med när man ägnar sig åt politik för att försöka vända arbetslöshetskrisen och lågkonjunkturen som råder i Europa.

Anf. 139 LOTTA N HEDSTRÖM (mp):

Herr talman! På grund av att jag fastnade i väntrummet på en akutmottagning återfinns inte mina och Miljöpartiets reservationer i det här utskottsbetänkandet. Därför måste jag inledningsvis få yrka bifall till vår motion U324, att-satserna 18 och 20, som en sorts ram för Miljöpartiets agerande i det här betänkandet. Vi kommer under omröstningen även att stödja några av de reservationer som andra partier har i betänkandet, och jag återkommer till det.

I Miljöpartiet har vi i detalj utvecklat vår syn på hur den framväxande gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken gestaltas i en pågående process samt den däri ingående europeiska försvars- och säkerhetspolitiken efter EU-konventets arbete som snart är avslutat. För detta redogjorde jag i föregående debatt i dag om KUU2. Där framhöll jag bland annat att de militära kapaciteterna i EU har vuxit fram betydligt snabbare än de civila, trots avtal om att de ska gå i takt och vara likvärdiga i betydelse. Uppbyggnaden av den så kallades snabbinsatsstyrkan och arbetet i försvarsmaterielpanelerna samt överenskommelserna i WEAO, det västeuropeiska krigsmaterielsamarbetet, avslöjar en redan djupt gången integration av försvarssamarbetet.

Jag sade även att Miljöpartiet anser att varje EU-land själv ska förfoga över sitt försvar. Därefter kan de ställa sina kapaciteter till FN:s förfogande i de fall man anser sig ha anledning att ingripa militärt. Utvecklingen inom EU har dock lett till att en stående EU-armé kommit allt närmare ett förverkligande. GUSP:s framväxt och den gradvisa övergången till en försvarsallians de senaste åren visar på en uppenbar statsbildningsprocess av EU.

Det här bildar bakgrund till att vi i så få avseenden delar utrikesutskottets aktuella bedömningar i avsnittet om GUSP och EFSP även i det här betänkandet.

Några av de allvarligaste aspekterna, som jag inte redogjorde för i debatten om det sammansatta utskottets betänkande, vill jag kommentera helt kort nu. Vi menar att det är bekymmersamt att såväl avtal som strukturer och kapaciteter så starkt har blandats mellan Nato och EU på den militära sidan. För en lekman är det omöjligt att avgöra vem som opererar var och hur och var gränsen i dag går mellan de olika organisationernas befogenheter. Därför är talet om att EU inte är en försvarsallians, att aktiviteterna i ESDP är ”av rent mellanstatlig karaktär” eller att ”det vilar i varje medlemslands hand att fritt förfoga över detta” både illusoriskt och vilseledande, anser jag.

Genom att vara EU-medlem i dag finns ingen reell politiskt möjlighet att blockera militära operationer som sker i den svåröverskådliga överlappning som Nato-, PFP-, EU/KUSP-, PARP- eller ECAP-verksamheterna utgör. Tycker åskådarna att det här är krångligt, kan jag erkänna att även många riksdagsledamöter tycker det.

Vi noterar att vår bedömning skiljer sig från utskottsmajoritetens vad beträffar balansen mellan de civila och de militära kapaciteterna i EU. Vi efterlyser en utveckling personellt och ekonomiskt för de civila och konfliktförebyggande kapaciteterna som ska vara jämförbart stora med vad som hittills har mobiliserats för ESDP:s militära förmåga, på det sätt som angavs i Petersbergsuppgifterna.

Utskottets tolkning av orden att insatser ”skall ske i enlighet med principerna för FN:s stadga” är mycket strängare än vad som hittills har gjorts av de flesta svenska bedömare. Om det, som utskottstexten hävdar, innebär att beslut först måste fattas i FN:s säkerhetsråd innan EU går ut i strid, är det märkligt att författarna av konventets GUSP- och ESDP-texter undvikit att vara precis så explicita på den punkten. Vi är således mycket mer bekymrade än vad utskottet är över att möjligheterna att tolka FN-stadgan är så vida.

Miljöpartiet delar inte heller utskottets mening att fredsbevarande insatser från EU ska kunna ske med bara ett anrop från en inblandad part. Allt våldsanvändande måste vara sanktionerat av FN, och *dessutom* vara begärt av en inblandad part.

Vi betvivlar vidare att det med en sådan höggradig samordning av försvars- och säkerhetspolitiken som nu sker kan bli möjligt för Sverige att kanske ensamt ”kunna bejaka krishanteringsinsatser som vilar på folkrättslig grund”. Det här var ett citat från utskottsbetänkandet. Det kan, oavsett formerna för själva beslutsfattandet, politiskt leda till helt ohållbara situationer. Över huvud taget saknar vi en regelrätt folkrättsdiskussion i samband med konventet, som borde ligga till grund för målsättning och inriktning av en eventuell gemensam försvars- och säkerhetspolitik/utrikespolitik.

Runt resonemangen om neutralitet, alliansfrihet och Sveriges roll i ett samarbete som det EU nu utvecklats till måste Miljöpartiet återigen framhålla följande: Med en solidaritetsklausul inskriven i fördragstexten, såsom konventet står i begrepp att föreslå, blir det mycket svårt för någon att hävda att den utveckling som skett sedan 1999 enbart syftar till att ordna lite minröjning eller skicka några poliser till konflikthärdar.

Sverige blir moraliskt, ekonomiskt och diplomatiskt bundet till en union som har en stark egen militär slagkraft, som har långtgående och omfattande samarbete och samövning med en renodlad militärallians och

som vidare har ett vapensamarbete, krigsmaterieforskning och handelsavtal på vapenområdet med världens största militära supermakt och med fem andra starka militärmakter inom EU.

Våra slutsatser i detta det viktigaste avsnittet är enkla:

- Vidga säkerhetsbegreppet till att omfatta reella men även icke-militära hot.
- Avveckla EU dess militära egenkapaciteter och skilj ut Nato för gott.
- Decentralisera utrikespolitiken och åternationalisera försvarspolitiken.
- Underställ allt internationellt fredsarbete av alla grader och all våldsanvändning FN:s initiativ och ledning.
- Inse att den nu aktuella gemensamma utrikespolitiken till allra största delen handlar om militär kapacitet, inte om fredsaktiviteter och
- att den militära utvecklingen – försvarsunionen – är helt parallell med valutaunionens utveckling och Schengens allt starkare gränser, murar och utanförskapande avvisningspolitik.

EU är i dag så nära en federal stat med ett gemensamt försvar, gemensam valuta och gemensam gräns som ett före detta mellanstatligt freds- och handelssamarbete någonsin kan komma.

Emellertid, herr talman, handlar regeringens skrivelse och det här utskottsbetänkandet om mer än EU:s växande militära slagsida. Låt mig beröra några saker.

Miljömässigt utvecklas inte EU på det sätt som vi och många med oss hade önskat. Vi hade kunnat utnyttja de starka strukturer som unionen har till att ta krafttag i fråga om till exempel det stora hot mot hela mänskligheten som klimatförändringarna utgör. I ljuset av det menar vi att transportpolitiken är ett strategiskt område. EU har under många år aktivt understött alla former av infrastruktur, men framför allt vägbyggnad, utan rimlig hänsyn till miljö-, natur- och kulturvärden. Detta i kombination med bland annat den inre marknaden samt missvisande prisrelationer har bidragit till ökande problem med ”trafikinfarkt” i Europa. Vidtas inga motåtgärder kan problemen väntas förvärras den närmaste framtiden, inte minst till följd av EU:s förestående utvidgning.

Det får negativa konsekvenser, inte enbart ur ett lokalt perspektiv utan även ur ett regionalt och internationellt perspektiv. Trafikutvecklingen försvårar till exempel för EU att leva upp till sina åtaganden enligt Kyotoprotokollet om klimatförändringar. Alltför ofta tas tekniska förbättringar ut i form av högre prestanda i stället för effektivare bränsleanvändning.

Betänkandet berör även EU:s ambitioner att fortsätta utvidgningsprocessen. Och nota bene nu: Vi välkomnar varmt den delen av EU:s utveckling just av den enkla anledningen att bara så, genom en utvidgning, kan EU rättfärdigas som mer än enbart en elitistisk klubb och bara så, genom utvidgningen, kan det finnas ett visst hopp om en fortsatt mellanstatlig och platt karaktär.

Men utvidgningen får inte ske till vilket pris som helst. Det är viktigt att se vilka inre förhållanden kandidatländerna har och i vilken global ställning de verkar. Min tvekan, herr talman, gäller just nu Turkiets krattade väg in i unionen. Den tidtabell som fastlagts verkar bortse dels från att Turkiet till övervägande delen är ett land som styrs av en militärt dominerad kommitté, vilken av allt att döma håller den demokratiskt valda regeringen i sina garn, dels att de mänskliga rättigheterna långt ifrån är tillgodosedda. Vidare är Natokopplingen i Turkiets omvärldsrelationer besvärande. Att inte inse vilken oerhörd betydelse Turkiet får som både EU-medlem och strategiskt placerad Natomedlem i en het region av världen är naivt. Därför yrkar jag bifall till reservation 1.

Vi menar också att en reglerad men klokt arrangerad arbetskraftsinvandring är ett måste för framtiden. Därför bör inkommande EU-medborgare genast få möjlighet att verka på hela den europeiska arbetsmarknaden. Vi kommer därför att ansluta oss till den fyrpartimotion, nr 3, som finns om fri rörlighet.

En viktig markering som både den svenska regeringen och EU borde ha gjort för länge sedan är att bojkotta israeliska varor som producerats på ockuperad mark. Det är inte en teknisk fråga och ska inte behandlas som en teknisk fråga. Det handlar om att slutligen sätta kraft bakom rader av verkningslösa FN-resolutioner och att visa att omvärldens tålmod med det oanständiga våldsutövandet mot ett ockuperat folk utan armé är slut. Det här uttrycks i reservation 14.

Försiktighetsprincipen inom EU och WTO är också utmärkt politik, så vi kommer att även stödja reservation 20.

Miljöpartiets starka kritik av utvecklingen av den europeiska unionen ligger fast. I en globaliserad värld finns det ett enormt behov av multilateralt, mellanstatligt samarbete med freds- och miljöskyddande inriktning. Men det EU som vi ser utvecklas framför våra ögon både hittills och efter konventet fjärrar sig varje dag från idealet med sjumilakliv. Frågan är bara när folkflertalet inser detta.

(forts. 9 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då dagens votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

KUU2 EU:s yttre förbindelser i ett framtida konstitutionellt fördrag

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 1 (m)
3. motiveringen i res. 2 (fp)
4. motiveringen i res. 3 (v)
5. motiveringen i res. 4 (c)
6. motiveringen i res. 5 (mp)

Förberedande votering 1:

14 för res. 4

14 för res. 5

278 avstod

43 frånvarande

Talmannen konstaterade att lika röstetal uppkommit. Utgången skulle avgöras genom lottning.

Talmannen anmodade Anita Johansson (s) och Ulla Löfgren (m) att fungera som kontrollanter vid lottningen samt Christer Winbäck (fp) att förrätta lottningen.

Den upptagna lottsedeln visade ett ja och kammaren hade således antagit res. 4.

Förberedande votering 2:

26 för res. 3

14 för res. 4

265 avstod

44 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 3:

43 för res. 2

24 för res. 3

238 avstod

44 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 4:

51 för res. 1

42 för res. 2

213 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

159 för utskottet

49 för res. 1

98 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Prot. 2002/03:119
10 juni

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 132 s, 27 kd
För res. 1: 49 m
Avstod: 42 fp, 1 kd, 24 v, 17 c, 14 mp
Frånvarande: 12 s, 6 m, 6 fp, 5 kd, 6 v, 5 c, 3 mp

KUU3 EU:s rättsliga frågor i ett framtida konstitutionellt fördrag

Punkt 1 (Europol och Eurojust)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet
2. res. 1 (m)

Votering:

219 för utskottet
49 för res. 1
39 avstod
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 42 fp, 28 kd, 3 v, 14 c
För res. 1: 49 m
Avstod: 22 v, 3 c, 14 mp

Frånvarande: 12 s, 6 m, 6 fp, 5 kd, 5 v, 5 c, 3 mp

Tasso Stafilidis (v) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 2 (v)
3. motiveringen i res. 3 (mp)

Förberedande votering:

25 för res. 2
14 för res. 3
268 avstod
42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

216 för utskottet
25 för res. 2
66 avstod
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 41 fp, 28 kd, 15 c
För res. 2: 25 v
Avstod: 49 m, 1 fp, 2 c, 14 mp

Frånvarande: 12 s, 6 m, 6 fp, 5 kd, 5 v, 5 c, 3 mp

Anf. 140 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker att det var några mycket bekymmersamma saker som Miljöpartiets företrädare här sade. Först sade hon att hon gärna ville se en åternationalisering av försvarspolitiken i Europa. Är det någonting vi har lärt oss sedan Westfaliska freden 1648 är det att ju mindre åternationalisering av försvarsmakter vi har, desto mindre risk för konflikter och strider har vi. Jag tycker att det perspektivet låter fasansfullt att vi skulle ha 30 arméer och 30 flygvapen, som det skulle bli i den vision som Miljöpartiet har för Europa. Förskräckande! Förskräckande!

Sedan undrar jag om det här med FN-mandat för flygförbudszonerna. Jag återkommer till det. Hade det varit bättre att de här flygförbudszonerna inte hade upprättats i norra Irak?

Jag ska repetera de frågor som jag ställde i mitt anförande. Vill Miljöpartiet, i enlighet med Per Gahrtons åsikt, dölja sin verkliga åsikt eller sitt programmatiska arbete, att man ska arbeta fortlöpande och aktivt för att hitta nya och bättre former för det framtida mellanstatliga samarbetet som ett alternativ till EU och gå ur EU? Varför ska partiet i så fall dölja sin inställning?

Som ett resultat av detta, om det är så att ni står kvar vid er tidigare ståndpunkt, undrar jag: Tänker ni aktivera artikel 59 när den nu blir fördragsfäst och argumentera för att Sverige ska gå ur, med stöd av artikel 59? Anser partiet att man som ett första steg bör lämna tillväxt- och stabilitetspakten?

Anf. 141 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Det var mycket på en gång att försöka hinna svara på inom vettig tid.

Åternationalisering av försvarspolitiken: Självfallet är det grundläggande perspektivet att ju mindre vapen, desto bättre. Det vi ser i dag är ett enormt vapensamarbete, en enormt stor vapenexport. Den gynnas ju av att det är många stora starka ekonomiskt kraftfulla intressenter som är med och kan köpa, utveckla och forska om vapen.

Det är det här som är problemet i världen: Ju fler vapen, desto större risk för krig.

Det finns många små länder som inte har ett försvar. Malta har till exempel några symboliska soldater. Man kan mycket väl tänka sig att länder avstår från att ha ett försvar.

Sverige håller på att anpassa sitt försvar efter en mycket mer realistisk hotbild – om vi bara agerade själva. Nu har vi också möjligheten, genom det här EU-samarbetet, att få stora försvarskapaciteter tillsammans med andra. Jag och vi tror helt enkelt inte att det är en bra utveckling. Det ska vara färre vapen och inte större arméer.

Flygförbudszonerna är en favorit i repris – det tas upp för åttonde gången ungefär. Det handlar naturligtvis om FN:s våldsmonopol. Precis som vi i Sverige har ett våldsmonopol för polisen, precis som vi inte sätter vapen i händerna på alla och envar som önskar ha en puffra, måste vi ha ett våldsmonopol där FN håller i detta och står för det. Ingen annan världsordning är rimlig.

Flygförbudszonerna fyllde en funktion. Det fyller också en funktion när folk faller en björn i självförsvaret. Men det är ändå inte rimligt att man ska ha det som huvudregel.

Sedan var det detta med att vi döljer våra verkliga åsikter i Miljöpartiet. Man kan ha en politik, och man kan välja att driva den i olika skeden. Just nu finns det ingen majoritet för detta. Folkviljan avspeglar inte ett utträde ur EU. Det är icke desto mindre vår politik. Just nu är EMU-frågan det som politiskt är aktuellt. Där fokuserar vi. Välkommen att titta i våra protokoll och se vad som är dolt och inte!

Anf. 142 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Om Miljöpartiet och andra nej-partier skulle vinna i höstens folkomröstning är det viktigt att veta hur ni kommer att exploatera denna framgång. Det är därför som frågan om er vilja att gå ur EU är så viktig. Det duger inte att säga att ni just nu fokuserar på euron. Därför återkommer jag till min fråga. Ni säger själva att ni arbetar fortlöpande och aktivt med dessa utträdesfrågor. Då är min enkla fråga: Hur då? Tänker ni aktivera den här artikeln, som nu kommer på pränt? Anser ni att tillväxt- och stabilitetspakten, som en första åtgärd, ska avskaffas? Finns det svar på dessa enkla frågor?

Anf. 143 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Tillväxt- och stabilitetspakten fyller tills vidare en funktion. Att det nu finns en utträdesparagraf tar vi faktiskt delvis åt oss äran av. Det var en helt orimlig situation att den inte fanns där förut. Självklart ska varje bra klubb ha en sådan paragraf. Vi har inga aktuella planer på att aktivera den. Vi kommer självfallet att ta en seriös diskussion utifrån utfallet av folkomröstningen. Vi kommer att respektera det utfallet, och vi kommer att rätta och anpassa vår politik efter det. Blir det ett nej kommer frågan om ett fortsatt ograverat medlemskap att bli intressant för många fler än för Miljöpartiet.

Anf. 144 KENNETH G FORSLUND (s) replik:

Herr talman! Lotta Nilsson Hedström uppehöll sig mycket i sitt anförande kring den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Utifrån det har jag en fråga: Hur definierar du begreppet "försvarsmakt"?

Anf. 145 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Nja, nu blev jag lite tagen. Det finns säkert någonting underförstått. Jag vet inte vad du är ute efter. I Sverige betyder försvarsmakten totalförsvaret med alla dess kapaciteter. Jag är rädd att jag inte kan besvara din fråga på ett vettigt sätt om du inte preciserar den.

Anf. 146 KENNETH G FORSLUND (s) replik:

Herr talman! Försvarsmakt för mig är att ha ett försvar mot angrepp utifrån, ungefär som det svenska totalförsvaret, som du mycket riktigt är inne på. Men när du pratar om försvarsmakt i EU-perspektivet låter det mer som den allra mest negativa tolkningen av begreppet "försvarsmakt", nämligen att det handlar om ett angrepps försvar. Och det är ju inte det som det handlar om i EU-samarbetet.

Vi kan ta försvarsdelen, att försvara mot angrepp utifrån. Det finns ju inte någon solidaritetsklausul liknande § 5 i Natostadgan inom EU:s krishanteringsarbete och utrikes- och försvarssamarbete.

Man kan ta den här allra mest negativa tolkningen, att det skulle handla om att angripa ett annat land. Jag har i alla fall aldrig hört att någon sådan ambition har uttalats inom EU. Känner du, Lotta Nilsson Hedström, till någonting annat? Det tycker jag i så fall är ganska väsentligt att få reda på.

Sedan kan man ta de konkreta exemplen på EU:s krishanteringsarbete som just nu pågår. Är Lotta Nilsson Hedström emot det som EU nu utför – jag tänker framför allt på polismissionen i Bosnien-Hercegovina och militärinsatsen i före detta jugoslaviska republiken Makedonien?

Min uppfattning är att ni i Miljöpartiet använder det här försvarsmaktsargumentet därför att ni sitter fast i ett EU-motstånd. När argumenten om att EU skulle vara en rikemansklubb inte längre fungerar när EU utvidgas sitter ni krampaktigt och håller i den här skräckbilden av EU som en förbundsstat med en gemensam armé.

Anf. 147 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Jag börjar bakifrån. Vad är hönan, och vad är ägget? Vårt EU-motstånd handlar framför allt och från början om en insikt. Man är inte så naiv att man tror att allt som EU gör är bra. Det är en insikt om att en räls är utlagd med bland annat militariseringsprogram och en gemensam valuta, allt det som kännetecknar en stat. Vi hittar inte på de här argumenten i efterhand för att upprätthålla ett EU-motstånd som bara är taget ur luften.

Just nu har Javier Solana fått ett uppdrag att titta efter vilka strategiska hot som unionen är utsatt för. Det är mycket graverande. Först bestämmer man sig för att man ska ha en militär kapacitet. Sedan kommer man på att man nog måste kolla om det finns några hot, och så säger man till någon: Kan du springa i väg och kolla om det finns några sådana?

Det här är väldigt graverande anser jag. Det tyder också på att man vill ha kapaciteten och att man sedan kommer på att den ska användas till någonting i det yttre.

Jag menar att det finns fog för att ha en världsordning så att man kan ingripa på problematiska ställen. Detta måste ske med FN-mandat. Detta måste ske med FN-mandat. Detta måste ske med FN-mandat. Så ser vår politik ut. Det är helt klart. Vi stöder därför inte insatser i Makedonien.
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.27 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

9 § (forts.) Verksamheten inom Europeiska unionen under 2002
(forts. UU10)

Anf. 148 KAJ NORDQUIST (s):

Fru talman, riksdagskamrater och riksmötesdeltagare! Jag är synskadad, och jag läser upp mitt manuskript från punktskrift. Det finns en diskussion som alltid har funnits när det gäller punktskrift, och det är konstitutivt för hela kulturen kring punktskrift. Man diskuterar om man ska använda ett förkortat system eller om det ska vara fullskrift.

Det här är en illustration av det ämnesområde och det betänkande vi diskuterar, inte för hur det ser ut för synskadade men just problemet med förkortningar eller icke förkortningar. Betänkandet är proppfullt med förkortningar, och här finns inga motiv att det skulle vara bättre från trycksynpunkt eller så. I stället slänger vi oss alla med många relativt obskyra förkortningar, åtminstone om man tänker att valmanskåren ska begripa vad vi säger. Det är Phare och MUL och alla möjliga förkortningar. Ibland funderar jag om inte samma diskussion vore bra även i ett mera *mainstream*-perspektiv. Hur många förkortningar ska vi egentligen ha? De underlättar definitivt inte förståelsen för de saker vi diskuterar.

Jag är socialdemokrat. Det är viktigt i de här sammanhangen med tanke på de ambitioner vi har för svensk del och på internationell nivå. För mig som socialdemokrat finns det vissa ledord som är viktiga i politiken. Det är det som vi traditionellt har kallat för den svenska modellen. Det är viktigt med det som vi har formulerat och som vi nu kallar den generella välfärdspolitiken. Det är viktigt med en hög sysselsättningsnivå. Det är viktigt med ett demokratiskt fungerande samhälle. Det är viktigt med ett dynamiskt väl fungerande näringsliv. Det är viktigt med välfärdsinstitutioner som är styrda på demokratisk basis och inte av andra skäl. För mig är det viktigt med fackliga rättigheter. För mig är det viktigt med jämställdhetsfrågor och jämställdhetsperspektiv. För mig är det viktigt med sociala rättigheter.

Dessa grundvärderingar är viktiga att fundera över när man arbetar inte bara på svensk bog utan även utomlands i EU-sammanhang. Det är därför jag tar upp dem med anledning av UU10.

Det finns generella förhoppningar som är viktiga att titta på när man ställer sig frågan om värdet av EU-arbetet. Vi har alla en förhoppning om att världen ska förbättras på olika sätt. Det går också att se att det finns större förutsättningar för att världen ska bli bättre än den har varit tidigare. Det finns en större grad av välfärd, större grad av välstånd, en större grad av frihet i stora delar av världen, än det någonsin har funnits tidigare.

Ofta diskuterar man i en ganska pessimistisk anda, men jag tycker att det egentligen är obefogat. Saker och ting går framåt. Klyftorna minskar. Det finns förutsättningar för att minska klyftorna mellan rika och fattiga.

Vi talar nu för tiden om någonting som kallas för hållbar utveckling. Det är hållbar utveckling på det sättet att vi inte ska förstöra för framtida generationer, men det är också hållbar utveckling ur social synpunkt. Människor ska ha en reell chans, alla ska finnas med på båten, vi ska alla

arbeta tillsammans. Det konceptet är viktigt i det internationella arbetet. Det är viktigt att vi som svenskar fortsätter att arbeta aktivt för ett enat Europa, som vi hela tiden har gjort sedan vi kom med som EU-medlemmar.

Det är viktigt att EU utvecklas på olika sätt. När EU utvecklas är det inte bara bra för alla möjliga andra, utan det är faktiskt också bra för oss svenskar och för oss svenska politiker.

Det som händer nu är att vi får ett större EU där tio länder till ska komma med. Det är perfekt. Det betyder att vi för första gången får ett Europa som i stort sett är enat. Det fattas en del länder än så länge, men EU kommer att omfatta större delen av Europa. Det betyder faktiskt för första gången att vi gör slut på andra världskriget och konsekvenserna av andra världskriget. Det betyder att vi integrerar en större del av Europa i den positiva utveckling som finns. Det betyder att det skapas en mycket större inre marknad. Det får förhoppningsvis som konsekvens att vi ser en större ekonomisk tillväxt.

Det är viktigt i det här arbetet att vi kommer att skapa en gräns, men den gränsen kommer inte att vara en yttre gräns mot kommersiella, mänskliga och kulturella kontakter, utan möjligen kommer den att fungera som en gräns mot internationell smuggling, brottslighet och andra sådana problem. Vi har som ambition att integrera och skapa ett större ekonomiskt område som också kommer att omfatta Ryssland, så småningom Moldavien, Ukraina och Vitryssland. Där finns i och för sig problem. Men det här kommer också att innefatta Medelhavsområdet, som finns knutet till oss utifrån Barcelonaprocessen.

Fru talman! Jag har blivit medveten om att tiden går. Jag har i och för sig preparerat en hel del synpunkter till, men jag tänkte avslutningsvis säga att jag naturligtvis yrkar bifall till utskottets förslag i betänkande UU10. Jag yrkar avslag på alla reservationer, och jag yrkar naturligtvis avslag på de tillägg som gjorts av Miljöpartiet i en motion.

Anf. 149 CECILIA WIGSTRÖM (fp):

Fru talman! En av hörnstenarna i det europeiska samarbetet är den fria rörligheten för människor, det vill säga att vi kan studera, arbeta och bosätta oss var vi vill. När nu tio nya länder blir medlemmar i EU bör det vara en självklarhet att denna rätt även ska gälla de nya EU-medborgarna. I Berit Rolléns utredning föreslås emellertid att Sverige bör begränsa tillgången till den svenska arbetsmarknaden för arbetstagare från de östeuropeiska medlemsländerna.

Vi i Folkpartiet har i reservation nr 3 klart uttalat oss mot Rolléns förslag till förmån för Folkpartiets motionsyrkande om att de nya EU-medborgarna inte ska diskrimineras utan få komma hit på samma villkor som nuvarande EU-medborgare.

Rollén föreslår särbehandling av östeuropéer, trots att hon kommer fram till att det inte finns en risk för att det kommer att uppstå allvarliga störningar på arbetsmarknaden. Motivet till hennes förslag är att hon tror att östeuropéer kommer att missbruka vårt välfärdssystem. Vilka belägg har hon för sitt påstående?

Liknande farhågor fanns hos vissa även vid Sveriges inträde i EU. Man trodde att EU-medborgare från Sydeuropa skulle komma hit och utnyttja vårt välfärdssystem. Farhågorna visade sig helt ogrundade. Var-

för skulle risken vara större nu? Östeuropéerna må ha det svårare ekonomiskt, men det gör dem inte mer kriminella än andra. Eventuellt missbruk av välfärdssystemet av svenska medborgare eller utländska medborgare ska vi givetvis stoppa, men med andra metoder – inte genom att tumma på den fria rörligheten.

Jag tror att Rollén också inser på vilka lösa boliner hon bygger sina förslag. Mot slutet av utredningen skriver hon: ”Ingen kan i dag säga om den rädsla för missbruk som jag ger uttryck för har fog för sig. Det går heller inte att på någon faktagrund hävda motsatsen.”

Riksdagen måste ta beslut utifrån fakta, inte rädslor. Låt oss inte konstruera problem! Det räcker med de verkliga problem vi har.

Ett stort problem vi står inför är bristen på arbetskraft. Redan i dag saknas personal inom vård och omsorg, och problemet kommer att bli större i takt med att befolkningen åldras. Detta innebär att arbetskraftsutbudet minskar samtidigt som efterfrågan på personalintensiva välfärdstjänster ökar. Det är en ekvation som inte går ihop och som hotar vår välfärd.

Hur ska vi få människor från de nya medlemsländerna att vilja komma till Sverige? Det är det verkliga problemet, då vi konkurrerar med andra europeiska länder om arbetskraften. Rollén hade också i uppdrag att titta på hur vi kan göra Sverige attraktivt, men hon kommer inte med ett enda förslag.

Att göra Sverige attraktivt internationellt är ett långsiktigt projekt. Vi har högre löneläge än Östeuropa, men vi ligger inte i topp inom EU. EU-kommissionen förutspår att 80 % av de människor som kommer att flytta från Östeuropa kommer att välja att slå sig ned i Tyskland eller Österrike.

Den historiska uppgiften att knyta öst och väst samman i Europa kan inte begränsas till att gälla bara på papperet utan måste fungera också i realiteten. Principen om fri rörlighet för människor är grundläggande. Regeringen har svävat på målet i frågan, och Socialdemokraterna ställer inte upp på vår reservation. Det gläder mig dock att Miljöpartiet, Moderaterna, Kristdemokraterna och Centern ställer upp på reservationen. Rollénutredningen ska förpassas dit den hör hemma: till byrålådan.

Fru talman! Jag vill också passa på att ta upp vår tids slavhandel, något som Folkpartiet har ett särskilt yttrande om. Det uppskattas att 120 000 kvinnor och barn förs in till EU varje år för att utnyttjas för sexuella ändamål. Orsakerna till människohandel är flera. Gemensamt för de länder de drabbade kvinnorna kommer ifrån är dock att de har genomgått omvälvande politiska och ekonomiska förändringar. I spåren har fattigdom och hög arbetslöshet följt. Fattigdomen utgör en viktig orsak till människohandeln.

Insatser mot kvinnohandel måste göras på flera fronter, exempelvis generösare bistånd och polisiärt samarbete. Utskottet tar upp dessa och olika andra åtgärder men inte den ytterligare insats som kan göras genom att låta kvinnor komma hit lagligt och jobba. Om Sverige och EU öppnar för ökad arbetskraftsinvandring skulle det ge åtskilliga av de tusentals unga kvinnor som i dag förs in till EU olagligt och tvingas till prostitution en möjlighet att söka vanliga arbeten med riktig lön och säkra arbetsvillkor.

De internationella brottsligorna lever på det som är olagligt. Hade det inte varit olagligt att ta sig till Sverige och EU för att söka jobb hade inte

unga kvinnor behövt hamna i människosmugglarnas händer. Både Internationella organisationen för migration, IOM, och den internationella arbetstagarorganisationen, ILO, stöder denna uppfattning.

Självklart kan inte alla kvinnor hjälpas genom arbetskraftsinvandring. Alla kommer inte att få jobb. Men en laglig väg att söka jobb i EU skulle troligen rädda många från att hamna i händerna på människohandlare i sin jakt på att komma in i EU för att få ett jobb.

Med de orden vill jag avsluta, fru talman.

Anf. 150 KENNETH G FORSLUND (s) replik:

Fru talman! Cecilia Nilsson Wigström tar upp reservation 3 i betänkandet och säger faktiskt själv i praktiken att detta inte är en reservation mot utskottets betänkande eller regeringens politik utan mot Berit Rolléns utredningsbetänkande. Min fråga till Cecilia Nilsson Wigström är: Vad i regeringens skrivelse, i regeringens politik eller i utskottets betänkande är det som skulle kunna ge underlag för den reservation som ni har lagt fram?

Hela reservationen handlar ju om Berit Rolléns utredningsbetänkande, vilket man naturligtvis kan och får ha uppfattningar om. Men i betänkandet, i den politik som föreslås och i det som har uttalats från regeringen sägs det faktiskt ingenting om att man skulle följa det som Berit Rollén har föreslagit.

Anf. 151 CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Vår reservation bygger på Folkpartiets motion. Vi behandlade ju i utskottet inte bara regeringens skrivelse om EU:s verksamhet utan också olika partiets motioner. Folkpartiet motionerade i höstas om att alla nya EU-medborgare som kommer från Östeuropa ska få komma till Sverige och söka jobb här på lika villkor. Det ska inte förekomma någon diskriminering eller särlagstiftning för dessa nya EU-medborgare. Det är det som är grunden för vår reservation.

När det sedan gäller vad regeringen tycker och tänker får jag nog säga att det har varit lite luddigt vad regeringen tycker i den här frågan. Göran Persson har i olika uttalanden lutat åt olika håll. Det gläder mig att Göran Persson för några veckor sedan i en P1-intervju sade att vi inte ska tillämpa Berit Rollén-utredningen. Men då förstår jag inte varför inte utskottsmajoriteten kunde ha bifallit vår motion. Då kunde det här i stället ha varit någonting som alla var överens om.

Anf. 152 KENNETH G FORSLUND (s) replik:

Fru talman! Jag har bara hört Göran Persson och regeringen luta åt ett håll, nämligen att Sverige inte skulle använda sig av den möjlighet till övergångsregler under sju års tid som finns gentemot de nya medlemsländerna. Jag tycker personligen att det är rimligt att inte använda den möjligheten. Jag kan säkerligen också ställa upp på det mesta, för att inte säga allt, i den folkpartistiska motionen i sak. Möjligen tycker jag att den lite grann slår in öppna dörrar.

Som du själv sade förut, Cecilia Nilsson Wigström: Låt oss inte konstruera problem! Jag tycker möjligen att ni nu konstruerar ett problem. Ni håller väldigt hårt i det Rollénska utredningsbetänkandet, som inte är

regeringens politik och som inte heller i utskottets betänkande föreslås att vara landets politik.

Anf. 153 CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Jag vill nog hävda väldigt bestämt att jag inte konstruerar ett problem. Jag har inte med mig citat hit till kammaren, för jag var inte förberedd på just den här frågan. Jag vet dock mycket väl att Göran Persson i denna kammare har sagt att regeringen eventuellt kommer att behöva använda sig av övergångsreglerna.

Jag tror också att det är så att regeringen har varit tveksam. Det har säkert funnits olika företrädare som har drivit frågan åt olika håll. Faktum är att när vi beredde det här betänkandet i utskottet så var det före Göran Perssons P1-intervju. Det var säkert därför som socialdemokraterna inte kunde ställa sig bakom vår reservation; Persson och regeringen hade ännu inte bestämt sig för hur de skulle ställa sig i frågan.

Det gläder mig dock att Kenneth G Forslund här bekräftar att inte bara Göran Persson inom Socialdemokraterna utan kanske till och med den socialdemokratiska gruppen i utrikesutskottet vill gå på vår linje. Det är en oerhörd framgång.

Anf. 154 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Regeringens skrivelse till riksdagen om verksamheten inom EU är ganska omfattande. Av bristande kunskap om hur det fungerar i riksdagen skrev jag tyvärr aldrig någon motion på den, men det har jag förstått att man skulle ha gjort.

Jag tänker inte gå in på alla politiska områden som behandlas i skrivelsen eftersom min partikollega Lotta Nilsson Hedström har varit uppe och pratat om dem. Dessutom sitter jag i EU-nämnden och har all möjlighet att föra fram Miljöpartiets åsikter om politiken där.

Alla som bläddrar igenom årsboken om EU finner snabbt att i stort sett alla politikområden finns i EU. EU är därmed inrikespolitik och inte utrikespolitik, vilket någon antydde tidigare i debatten. EU är inrikespolitik eftersom lagarna tillämpas här i Sverige, i vissa fall med direkt verkan.

Allt från exportkontroll av krigsmateriel, korruption inom privata sektorn till byggfrågor behandlas av EU. Trots att EU berör oss mer och mer verkar många i riksdagen blunda. På något annat sätt kan man inte tolka det faktum att bara tre utskott och EU-nämnden har lämnat ett yttrande till utrikesutskottet om de frågor som behandlas i EU i den här skrivelsen.

Nu kan vän av ordning säga att det gäller vad som hände förra året och att vi måste koncentrera oss på vad som är på gång i EU. Det är rätt och fel på samma gång. Det är fel därför att uppföljning är mycket viktigt i en demokratisk process. Det är rätt om det vore så att utskotten ägnade sig åt EU-frågor. Men så är det inte. Enligt EU-nämndens yttrande är det bara ett utskott, trafikutskottet, som under 2002 lämnade över ett skriftligt yttrande till EU-nämnden i en aktuell EU-fråga – en enda gång. Om man då tittar på hur många politiskt heta frågor som ligger under EU-flagg måste det därför från riksdagens sida bli en skärpning i fråga om detta, och utskotten måste bli mycket mer aktiva eftersom det är där som sakkunskapen finns.

En av de frågor som var politiskt heta förra året var EU:s så kallade terroristlista. Miljöpartiet har redan gett sin syn på den. Vi gillar den inte. Bland annat Amnesty International har liksom Miljöpartiet kritiserat den häftigt för att kampen mot terrorismen sker på bekostnad av människors rättigheter. Amnesty International tar bland annat upp att flera västländer godtyckligt har gjort gripanden och infört svepande och ofta diskriminerande lagstiftning för att bekämpa terrorismen. För att ingen ska tveka kan jag säga att Miljöpartiet naturligtvis anser att terrorismen ska bekämpas.

Men det intressanta här är hur EU behandlar denna fråga. Det absurda är ju att man politiskt ska avgöra vad som är terrorism. Det är ministerrådet som beslutar om vilka personer eller organisationer som ska anses utgöra terrorhot, inte en domstol och inte en myndighet. Bara det är konstigt. Men så är det i EU, och det får vi finna oss i.

Hur behandlar då EU frågan? Den svenska regeringen ska samråda med oss i EU-nämnden om detta. Under pågående möte får vi en lista utdelad eller uppläst där det framgår vilka personer och organisationer som föreslås bli upptagna på denna lista. Hur ska man som ansvarstagande riksdagsledamot under pågående möte kunna uttala sig för eller mot om en person eller en organisation ska tas upp på terroristlistan? Och vilket underlag har man som EU-nämndsledamot? Det är väldigt svåra frågor. Men det sker helt och hållet i enlighet med de regler som finns innan ministern åker till Bryssel och fattar beslut. Och det kallas just samråd mellan regering och riksdag. Och det säger sig självt att detta inte är hållbart.

Från Miljöpartiets sida är det därför ett krav att riksdagens fackutskott ska ta hand om frågorna i betydligt större utsträckning än som sker i dag. Det är utrikesutskottet som har mest kunskaper om dessa frågor som handlar om terroristlistan, och det är därför utrikesutskottet som bör behandla dem. EU-nämnden har överlevt sig själv eftersom vi EU-nämndsledamöter inte har möjlighet att sätta oss in i alla frågor till hundra procent eftersom vi inte sitter i alla utskott och omöjligt kan gripa tag i alla dessa frågor. Det är fackutskotten som måste ha större ansvar. Det är dit som ministrarna i första hand ska gå för att förankra sina beslut.

Riksdagen måste också än tydligare våga säga emot och våga vara besvärlig i EU-sammanhang. Det är nästan ett fullt ord i det politiska Sverige att säga att man ska vara besvärlig i EU. Men så är det. Så fungerar EU i många stycken. Man måste vara besvärlig för att tillvarata de svenska intressena, och sådana finns.

I regeringens skrivelse har man blivit allt duktigare på att skriva ned hur Sverige har röstat i ministerrådet. Det är bra. Det borde bli mer av denna utveckling i arbetet.

Efter att ha bläddrat igenom skrivelsen häromdagen kan jag också konstatera att det inte nämns mycket om alla de expertgrupper, kommittéer och arbetsgrupper som finns i EU-sammanhang. Enligt uppgifter finns det över 1 000 olika sådana grupper. Vad händer i dessa grupper? Vilka personer har regeringen utsett att sitta var, vilken politik för de, och vilka beslut står de bakom? Jag tror att vi måste begära att även sådana uppgifter ska vara med i kommande skrivelser från regeringen.

Det är inte bara expertgrupperna som påverkar. EU har alltfler myndigheter till sitt förfogande, bland annat en av de senare som ska arbeta med livsmedelssäkerhet. Hur påverkar detta de svenska myndigheterna? Vilken makt har dessa myndigheter att påverka motsvarande svenska myndigheter? Hur mycket tid måste de svenska myndigheterna lägga ned på dessa frågor? Det är också någonting som vi bör fördjupa oss i.

Slutligen, fru talman, vill jag bara beröra EU-konventet där man nu håller på att förhandla fram ett nytt fördrag. Det är min och Miljöpartiets uppfattning att väljarna ska få framföra sin åsikt om denna nya EU-grundlag i en folkomröstning. Danmark har redan aviserat en sådan folkomröstning. Frankrike och Irland tycks vara inne på samma linje, men inte Sverige. Här anser uppenbarligen majoriteten i riksdagen att det inte är nödvändigt. Man anser inte att det är så många förändringar som är på gång. Hur kan förändringarna av EU vara mer omfattande i Danmark, Frankrike och Irland än i Sverige? Betänk detta, och jag hoppas att vi kommer fram till att det ska vara en folkomröstning om resultatet av EU-konventets arbete även i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 11 juni.)

10 § Villkoren för veterinär verksamhet

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2002/03: MJU10
Villkoren för veterinär verksamhet (förs. 2002/03: RR12).

Anf. 155 ANITA BRODÉN (fp):

Fru talman! Djurskydd och livsmedelssäkerhet har länge stått högt på Folkpartiets agenda. Det känns därför oerhört angeläget att vi i dag fattar ett beslut som leder till att osäkerhet och bristande rutiner inom veterinärsektorn elimineras.

Revisorerna har nu lämnat ett förslag. Det innebär i korthet en oberoende utredning. Där tar man upp några punkter. Det handlar om en fördelning av bidrag. Det handlar om statens ansvar för sällskapsdjur. Det handlar också om distriktsveterinärernas dubbla roller. Man redovisar även bristerna när det gäller djursjukdata.

Folkpartiet ställer sig bakom revisorernas förslag om en oberoende utredning. Det råder enligt vårt sätt att se ingen tvekan om att det är nödvändigt. Regeringen har visserligen tillsatt en samverkansgrupp med uppgift att finna lösningar på problemen, men med erfarenhet av Jordbruksverkets förra arbetsgrupp som misslyckades i sitt arbete anser vi att just en oberoende utredning enligt revisorernas förslag är det bästa.

Folkpartiet har däremot i utskottet pekat på att ytterligare direktiv skulle ges till utredningen.

I reservation 1 nämner vi tre ytterligare områden som vi anser att man skulle ha tagit med i utredningsdirektivet. Det ena området handlar om att säkerställa att myndighetsutövandet skiljs från fältverksamheten. Flera remissinstanser pekade också på läsveterinärernas roll som myndighetsutövare, detta för att förhindra dubbla roller för distriktsveterinär-

rerna. Genom att utskottet delar uppfattningen att också titta på länsveterinärernas uppgifter bör detta kunna beaktas.

Den andra punkten som vi tar upp är att vi har lyft fram farhågorna med statliga bolag. Eftersom det i bolag inte finns samma krav på insyn och öppenhet är vi negativa till en sådan lösning. Bolagstanken framkom i en del remissvar, och vi ville på detta sätt markera vår ståndpunkt.

Den tredje punkten är den sista men inte den minst viktiga. Den handlar nämligen om praktikmöjligheter för veterinärstuderande.

Under vintern blev frågan om praktikplatser, eller snarare befarad brist på praktikplatser speciellt vad avser jourverksamhet, mycket aktualiserad med tanke på hästakutens nedläggning. Praktiktjänstgöring är ett stort problem och många gamla veterinärer som jag talat med efterfrågar en AT-tjänstgöring för veterinärstuderande. Vårt yrkande handlar om att säkerställa veterinärstuderandes möjlighet till praktik, speciellt vad gäller jourverksamhet. Vi hade önskat att detta skulle ingå i ett ytterligare direktiv. Därför yrkar vi bifall till reservation 1.

Vad gäller djursjukdata kommer Jordbruksverket inom kort att lämna förslag till sanktionsåtgärder. Det anser vi är bra. Vi har pekat på att det kan vara nödvändigt för att få en uppstramning vad gäller rapportering av djursjukdata. Djursjukdatabasen är ett hjälpmedel i förebyggande djurhälsovård och för livsmedelskontroll. Man kan då följa sjukdomsutveckling och läkemedelsförskrivningar, och det är oerhört angeläget inte minst med tanke på antibiotikaresistensutvecklingen.

Anf. 156 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s):

Fru talman! År 1995 inrättades den nya distriktsveterinärorganisationen under både protester och en viss turbulens. Åren därefter har präglats av oro och många diskussioner, bland annat om konkurrensen mellan distriktsveterinärerna och de privatpraktiserande veterinärerna, Jordbruksverkets dubbla roller som myndighetsutövare och med fältverksamhet, om jourtjänstgöring och om rimliga arbetsvillkor.

Jordbruksverket har genom att skilja på distriktsveterinäravdelningen och verkets djuravdelning, som ansvarar för myndighetsutövningen, försökt komma till rätta med verkets dubbla roller. Med flera arbetsgrupper och olika översyner under åren har man försökt lösa problemen som funnits. Man har utvecklat organisationen och försökt ge trygghet och rimliga arbetsvillkor för veterinärkåren.

Riksdagens revisorer har gjort ytterligare en granskning av verksamheten och kommit fram till att det behövs en utredning som ser över konkurrensförhållandena, detta med Jordbruksverkets dubbla roller, statens ansvar för sällskapsdjur med mera. Efter det att rapporten har kommit har Jordbruksdepartementet tillsatt en samverkansgrupp med företrädare för olika verk och myndigheter, veterinärorganisationer samt andra organisationer som berörs. Gruppen ska utveckla den veterinära verksamheten och formen. Man ska till exempel se över hur man kan öka samverkan mellan privatpraktiserande och statliga veterinärer och se över jourverksamheten och arbetsmiljön.

Ett enigt utskott ställer sig ändock bakom revisorernas förslag om en oberoende utredning för att lösa nuvarande problem med bland annat fördelningen av det statliga bidraget, statens ansvar för sällskapsdjur och Jordbruksverkets dubbla roller, hur tillsynen över veterinär verksamhet

ska se ut och länsveterinärernas arbetsuppgifter. En annan viktig fråga är organisationen för insatser vid utbrott av smittsam sjukdom. Men utskottet säger samtidigt att samverkansgruppen ska arbeta tills vidare. Den är viktig och kan ge förslag till konstruktiva lösningar snabbt och efter hand.

Rekryteringsläget är bekymmersamt. Ökad oro i branschen gör att det finns risk för att färre vill arbeta inom veterinärkåren. Därför behövs vissa lösningar relativt snabbt.

Utredningen, som ska arbeta förutsättningslöst, måste också väga in samhällsnyttan kontra statens kostnad. Även servicenivån, rekryterings-, bemannings-, kompetens-, etablerings- och jämställdhetsfrågor ska ses över. En veterinär kompetens över hela landet är av största vikt för att vi ska kunna behålla vår nivå på djurhälsan och djurskyddet och klara eventuella utbrott av smittsamma djursjukdomar. Staten har ett ansvar för att detta ska skötas bra över hela landet.

Det finns en oro bland många för att man nu ska slå sönder organisationen när mycket är på väg att läkas. Det börjar bli lugn och ro i kåren, och samverkansgruppen träffas för konstruktiva diskussioner. Alla vill hitta lösningar som är bra för djurhälsoläget och djurskyddet i hela landet.

När det gäller djursjukdatabasen har Jordbruksverket informerat om att man ska lägga fram ett förslag om införande av sanktioner mot de veterinärer som inte rapporterar in till databasen. Utskottet instämmer ändock i revisorernas förslag om en utredning för att redovisa omfattningen av bristerna och vad de beror på samt förslag till åtgärder för att komma till rätta med problemen. Det behövs en tillförlitlig djursjukdatabas där bland annat läkemedelsanvändningen och djurens sjukdomar finns registrerade för att man till exempel ska kunna spåra behandlingar och sjukdomsutbrott.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Anf. 157 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Min enda fråga är hur Ann-Kristine Johansson bedömer att man kan uppmärksamma de veterinärstuderandes situation, eftersom detta inte finns med i ett speciellt direktiv. Ann-Kristine Johansson nämnde i sitt anförande att det är ett problem med jämställdhet mellan kvinnor och män, och vi vet att det är väldigt många kvinnliga veterinärstuderande. Det är ett akut problem ute i landet.

Anf. 158 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Jag håller med om att det är ett problem, bland annat när det gäller praktikplatser, men både Jordbruksverket och SLU håller på att se över veterinärutbildningen. Jag förutsätter att de även löser problemet med praktikplatserna och inte minst inom jourverksamheten.

Anf. 159 CECILIA WIDEGREN (m):

Fru talman! Sverige har efter internationella förhållanden en bra djur-tillsyn och en utmärkt livsmedelssäkerhet. Jag tror att det beror mycket på att den veterinära verksamheten har hög kvalitet och också täcker hela landet. Att bibehålla standarden är en av utgångspunkterna i detta ge-

mensamma betänkande från miljö- och jordbruksutskottet. Det är ett övergripande samhällsintresse att upprätthålla djurhälsa och livsmedels-säkerhet i hela landet.

Det är däremot inte ett nödvändigtvis skäl att behålla nuvarande veterinärorganisation, för precis som Riksdagens revisorer har uppmärksammat har ett missnöje funnits sedan den nuvarande organisationen bildades 1995. Men det är svårt att undvika med tanke på att staten i en och samma myndighet är både övervakare och utförare på en konkurrensutsatt marknad. Flera har under årens lopp haft synpunkter på detta, Konkurrensverket och Konkurrensrådet, för att nämna ett par av dem.

Mina riksdagskolleger har nu ganska utförligt gått igenom betänkandet, så jag tänker inte göra det. Däremot vill jag betona ett par synpunkter från oss moderater som också är gemensamma i utskottet.

En utomstående som tittar på TV-serien Veterinärerna kanske kan tycka att allting verkar lugnt och bra vad gäller veterinärerna. De gör ju ett fantastiskt jobb, och vi får var vecka se vilka ingrepp de gör på både våra sällskapsdjur och jordbruksdjur. Jag tror ändå att det är nödvändigt att betona just de grundläggande principer som finns på andra områden, men som har saknats vad gäller veterinär verksamhet.

Fru talman! Sedan den nuvarande organisationen bildades 1995 har det funnits ett missnöje. Under årens lopp har flera försök gjorts av grupper, av utredningar, bland annat ledda av Jordbruksverket, för att komma till rätta med detta. När man läser tidigare protokoll från kammaren och från utskottet ser man att det under åren har skrivits att fortsatta försök för att lösa problemen görs. Men ingenting har det blivit av detta. Vi har ingen lösning än i dag, och det har nu gått nästan åtta år.

Därför är det bra, fru talman, att riksdagen i morgon får sätta ned foten rejält och betona behovet av just en oberoende utredning. Personligen och ur ett moderat perspektiv kan jag känna: Inte ännu en utredning! Men i det här fallet kanske det är den enda vägen för att komma ifrån den kanske under ytan liggande missunnsamhet som finns i den här kåren. Efter att under ett par månader ha praktiserat hos distriktsveterinärer, privata veterinärer och länsveterinärer, märker jag att det finns någonting under ytan som gör att vi måste sätta ned foten, och det är förhoppningsvis också det som vi försöker göra här i morgon. Det tycker jag vore oerhört bra.

De här principerna är ju framför allt konkurrensneutralitet vad gäller utförare, en grundläggande princip som bör gälla det här området och som gäller inom många andra områden. Självklart är det också att undvika dubbla roller vad gäller tillsyn och utförande inför framtiden. Får man igenom de två principerna tror jag faktiskt också att man i framtiden skulle kunna underlätta ytterligare rekrytering. Då blir det tydligt även inom det här området vad som är tydligt inom andra områden utöver veterinärverksamhet.

Jag skulle också vilja ställa en fråga till majoritetspartiernas företrädare Ann-Kristine Johansson med tanke på just det här arbetet som har varit – och lite grann med tanke på att hon också väljer att betona just Jordbruksdepartementets grupp som nu sitter och arbetar. Vi har haft flera misslyckade försök under åtta år att lösa problemen på de här områdena med de inblandade parterna. Är det inte väldigt bra att vi nu får en oberoende utredare, och jag betonar ”oberoende”, med tanke på att man

har misslyckats under de åtta år som har varit? Jag och Moderaterna anser inte att vi har råd att misslyckas en gång till. Då kommer inte TV-serierna som handlar om veterinärer att vara så fantastiska i framtiden.

Jag vill också nämna någonting om djurperspektivet. För oss moderater är det väldigt viktigt att betona att beredskapen mot smittsamma djursjukdomar, framför allt med tanke på det veterinära området, tillgodoses i hela landet om det skulle uppstå någonting. Vi hoppas självklart inte på en ny mul- och klövsjuka, men i det fall att det skulle komma upp är det oerhört viktigt att vi har en organisation som faktiskt går i gång. Därför är det bra att den här utredningen tittar på detta.

Avslutningsvis, fru talman, är det viktigt också med förebyggande djuromsorg. Självklart skulle en fungerande djursjukdatabas kunna vara en del av det förebyggande arbetet. Det är bra att utredningen tittar på det. Det är dock viktigt att komma ihåg att man ska ha med den nya tekniken i det här. Det vore inte bra för djuromsorgen om vi fick kontorsveterinärer och pappersveterinärer i framtiden som lade mer tid och kraft på det inre arbetet än på att vara ute och ta hand om djuren. Då skulle vi inte heller kunna förebygga, vilket är nödvändigt, framtida brott mot djurskyddslagen. Förhoppningsvis kommer det också att vara kontentan av den här utredningen, att vi får färre brott mot djurskyddslagen i framtiden.

Fru talman! Jag avslutar med att yrka bifall till förslaget i det gemensamma betänkandet.

Anf. 160 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Cecilia Widegren ställde ju en fråga till mig. Samtidigt vill jag också skicka tillbaka det här. Anser inte Cecilia Widegren att den här samverkansgruppen, som nu sitter på Jordbruksdepartementet, gör ett bra jobb? Jag tror att en hel del kan lösas genom att just olika myndigheter och organisationer sätter sig tillsammans och pratar. För det är väl det som har varit bristen om man ser tillbaka på utredningar och arbetsgrupper som har suttit. Man har inte samlat organisationer från olika håll, Konkurrensverket, Livsmedelsinstitutet och så vidare. Jag tror mycket just på Samverkansgruppen, att den kommer fram med vissa lösningar. Sedan är vi eniga om att vi ska ha en oberoende utredning för att se över ett vidare perspektiv.

Anf. 161 CECILIA WIDEGREN (m) replik:

Fru talman! Jag tackar dig så mycket, Ann-Kristine, för att du betonar just den oberoende utredningen. Sedan till din fråga: Jag kan inte uttala mig om den här samarbetsgruppen. Den är väldigt ny. Jag vet knappt om den har haft något möte eller om den har konstituerat sig, så jag kan inte säga något om dess effekter.

Vi kan bara konstatera att efter åtta års arbete med ett antal grupper som har suttit och försökt att lösa detta har man inte kommit fram. Man har lämnat rapporter, både skriftliga och muntliga, men ändå inte kommit fram i sak. Det är därför jag tror att det är viktigt att den här församlingen ändå betonar detta med en *oberoende* utredare som ska stå utanför och titta in för att se vad som finns under ytan som man inte har kunnat lösa mellan parterna.

Jag hoppas kunna få återkomma till detta och tala om att det pågår ett oerhört bra arbete, men det vet jag ännu inte i dag.

Prot. 2002/03:119
10 juni

Anf. 162 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! Betänkandet MJU10, *Villkoren för veterinär verksamhet* ger verkligen skäl för personer – med eller utan rosa träningsoverall – att ropa: Äntligen!

Det här är ju frågor som har varit på bordet länge. Kristdemokraterna har under flera år, bland annat genom idogt motionerande i denna kammar, lyft fram de förhållanden som Riksdagens revisorer förtjänstfullt beskriver i sitt förslag och som ligger till grund för betänkandet. Bland annat drev den förra riksdagsledamoten Caroline Hagström denna fråga mycket intensivt.

Vi har också hört om arbetsgrupperna och om de försök som har gjorts att lösa de problem som varit uppenbara. Det är därför, fru talman, mycket glädjande att ett enigt utskott nu föreslår riksdagen att uppdra åt regeringen att tillsätta två oberoende utredningar som vi tidigare i debatten har hört beskrivas.

Det är också lite intressant, fru talman, att notera att när det genom Riksdagens revisorers rapport och förslag börjar osa katt i veterinärfrågorna, då tillsätter regeringen en arbetsgrupp med uppgift att ta tag i de brister som Riksdagens revisorer pekat på.

Utskottet konstaterar mycket riktigt att försök med den här typen av arbetsgrupper har gjorts. Även om den här gruppen nu har en bra ansats och verkar ha kommit i gång har det gjorts försök tidigare som inte lyckats. Man säger att det nu är dags för en oberoende utredning att ta ett samlat grepp efter sju år med nuvarande organisation för veterinärverksamheten.

Det är, fru talman, mycket angeläget att ta upp frågor om statens ekonomiska bidrag till distriktsveterinärorganisationerna och hur statens ansvar för boaromar och andra sällskapsdjur ska se ut i fortsättningen. Det är också viktigt att frågorna om distriktsveterinärernas roller som myndighetsutövare och praktiserande veterinärer nu utreds och att vi får ett friskt system för djursjukdata.

Fru talman! Det känns ovant, men inte desto mindre glädjande, att få yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 163 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v):

Fru talman! Den kanske viktigaste förutsättningen för god djuromsorg är att det finns en god tillgång till veterinärer över hela landet. Det behövs också veterinär beredskap mot smittsamma sjukdomar.

År 2001 fanns det ca 1 900 yrkesverksamma veterinärer i Sverige. Av dessa var 320 distriktsveterinärer och anställda på Jordbruksverket, 110 var privatpraktiserande på lantbrukens djur och 350 var privatpraktiserande på sällskapsdjur och hästar. Övriga veterinärer var i huvudsak anställda på djursjukhus, inom offentlig administration, i livsmedelsföretag och läkemedelsföretag.

Staten har faktiskt varit huvudman för distriktsveterinärerna sedan 1934. Under årens lopp har verksamheten varit föremål för en rad utredningar och översyner. Den nuvarande distriktsveterinärorganisationen

*Villkoren för
veterinär verksamhet*

Prot. 2002/03:119
10 juni

inrättades den 1 juli 1995, och i dag är verksamheten spridd på 72 veterinärstationer.

Inom veterinärkåren har det sedan 1995 funnits ett missnöje över hur statsmakten har utformat villkoren för konkurrensen mellan privatpraktiserande veterinärer och statligt anställda distriktsveterinärer, och det är ju mycket det som vi diskuterar i dag. Det är i första hand privatpraktiserande veterinärer som behandlar lantbruksdjur och sällskapsdjur som är missnöjda med villkoren.

Representanter för privatpraktiserande veterinärer karakteriserar förhållandena som en konflikt mellan veterinärer och Jordbruksverket. Enligt Riksdagens revisorer har missnöjet i huvudsak följande orsaker:

- Det råder olika ekonomiska villkor vid jour och långa resor.
- De statliga distriktsveterinärerna har ökat sin praktik på sällskapsdjur.
- Jordbruksverket har dubbla roller.

De arbetsuppgifter som utförs av statliga distriktsveterinärer avviker inte från de uppgifter som utförs av de privatpraktiserande veterinärerna. Samtliga veterinärer har en skyldighet att fullgöra sina uppgifter i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet. Alla veterinärer – även privatpraktiserande veterinärer – utför myndighetsutövande uppgifter på uppdrag av Jordbruksverket. Inget hindrar att också uppgiften att till exempel kontrollera djurhälsa och hygien i mjölkrum och stall enligt EU:s mjölkdirektiv utförs av privatpraktiserande veterinärer.

I revisorerens rapport sägs det att nuvarande jourkrav som enbart omfattar distriktsveterinärerna inte är ett effektivt sätt att använda landets veterinära resurser. Ju fler veterinärer som delar på juren, desto bättre arbetsvillkor kan skapas för veterinärkåren som helhet. Det är viktigt för den svenska modellen, för vår djuromsorg, att vi får till stånd ett bättre samarbete mellan olika veterinärkategorier. Det finns därför behov av en oberoende utredning med uppdrag att lösa problemen med fördelningen av det statliga bidraget till distriktsveterinärorganisationen, statens ansvar för sällskapsdjuren och Jordbruksverkets dubbla roller.

Liksom mina föregående kolleger yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 164 JAN ANDERSSON (c):

Fru talman! Ingen som är intresserad av dessa frågor har kunnat undgå att det jäser bland svenska veterinärer, främst bland de privatpraktiserande. Det är ett missnöje som har funnits ända sedan den nya organisationen infördes 1995. Det är alltså hög tid att gå till botten med dessa frågor, vilket utskottet också konstaterar och har beslutat att så ska ske genom en oberoende utredning.

Det finns en rad intressekonflikter som ligger till grund för detta missnöje. Det är till exempel att privatpraktiserande är tvungna att rapportera till Jordbruksverket, som är konkurrent. Det gäller statliga veterinärers allt större engagemang i sektorn sällskapsdjur. Det gäller ansvaret för en fungerande jourverksamhet. Det gäller det dubbla förhållandet tillsynsmyndighet–anställningsmyndighet. Dessa intressekonflikter måste lösas.

Det finns utöver detta givetvis ett samhällsintresse. Samhällsintresset är bland annat ett effektivt smittskydd, ett bra djurskydd, en fungerande jourverksamhet och att det ska finnas veterinärer i de delar av Sverige där det är glest både bland djur och människor. Detta är ett samhällsintresse som måste tillgodoses, samtidigt som vi ska ha sunda konkurrensvillkor.

Avslutningsvis tycker jag att det är bra att frågan blir utredd. Angående det underliggande i fråga om privatisering vill jag fastslå att privatisering inte är något självändamål för Centerpartiet. Det kan vara ett medel, men det är definitivt inget självändamål.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 11 juni.)

11 § Svår akut respiratorisk sjukdom (SARS)

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2002/03:SoU20
Svår akut respiratorisk sjukdom (SARS) (prop. 2002/03:131).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Anf. 165 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Fru talman! Vi har alla de senaste månaderna hört rapporter om hur SARS, svår akut respiratorisk sjukdom, tidigare benämnd SAL, har spridit sig över världen. Det är en oroande utveckling.

Enligt en skrivelse från Socialstyrelsen skiljer sig sjukdomsförloppet för SARS från tidigare kända lunginfektioner. Virus som orsakar sjukdomen är ett så kallat coronavirus. Virus i den gruppen är vanliga som orsak till luftvägsinfektion, men i det här fallet rör det sig om en tidigare okänd variant. Sjukdomen är smittsam, men det krävs nära kontakt med en smittad för vidare smittspridning. Smittan tycks dock inte ha samma spridningsbenägenhet som till exempel influensa.

Även om alla uppgifter om sjukdomen för närvarande är osäkra kan det ändå konstateras att sjukdomen är allvarlig och har hög dödlighet. Om fall av SARS skulle uppstå i Sverige måste vidare spridning av sjukdomen kunna hindras.

Socialutskottet, som skyndsamt har behandlat regeringens proposition *Svår akut respiratorisk sjukdom*, står helt enigt bakom förslaget om förändringar i smittskyddslagen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 11 juni.)

Anmäldes
Proposition
2002/03:143 Svenskt deltagande i en EU-ledd styrka i Demokratiska republiken Kongo

Kammaren medgav att propositionen omedelbart skulle hänvisas till utrikesutskottet.

Kammaren biföll regeringens förslag att motionstiden för propositionen skulle förkortas till en dag. Motionstiden skulle utgå *onsdagen den 11 juni kl. 16.30*.

13 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Motioner
med anledning av skr. 2002/03:130 Redovisning av AP-fondernas verksamhet 2002
2002/03:Fi30 av Karin Pilsäter m.fl. (fp)
2002/03:Fi31 av Tomas Högström och Gunnar Axén (m)
2002/03:Fi32 av Lennart Hedquist (m)
2002/03:Fi33 av Lena Ek m.fl. (c)

Finansutskottets betänkande
2002/03:FiU20 Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Konstitutionsutskottets betänkande
2002/03:KU22 Ändringar i riksdagsordningen

Näringsutskottets betänkande
2002/03:NU13 Åtgärder för att stärka den finansiella ställningen i SJ AB

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 10 juni

2002/03:1094 av *Johan Linander* (c) till kulturminister Marita Ulvskog
Nordisk TV

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 16 september.

15 § Kammaren åtskildes kl. 18.56.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till och med 5 §
anf. 51 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 6 § anf. 99 (delvis),
av talmannen därefter till ajourneringen kl. 16.27 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LISBETH HANSING ENGSTRÖM

/Monica Gustafson

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om motionstid.....	1
3 § Hänvisning av ärende till utskott.....	1
4 § Förnyad bordläggning.....	1
5 § EU:s yttre förbindelser i ett framtida konstitutionellt fördrag.....	2
Sammansatta konstitutions- och utrikesutskottets betänkande 2002/03: KUU2	2
Anf. 1 BIRGITTA AHLQVIST (s).....	2
Anf. 2 GÖRAN LENNMARKER (m).....	2
Anf. 3 CARL B HAMILTON (fp).....	5
Anf. 4 GÖRAN LENNMARKER (m) replik.....	8
Anf. 5 CARL B HAMILTON (fp) replik.....	8
Anf. 6 GÖRAN LENNMARKER (m) replik.....	8
Anf. 7 CARL B HAMILTON (fp) replik.....	9
Anf. 8 LARS OHLY (v).....	9
Anf. 9 CARL B HAMILTON (fp) replik.....	11
Anf. 10 LARS OHLY (v) replik.....	11
Anf. 11 CARL B HAMILTON (fp) replik.....	12
Anf. 12 LARS OHLY (v) replik.....	12
Anf. 13 GÖRAN LENNMARKER (m) replik.....	12
Anf. 14 LARS OHLY (v) replik.....	13
Anf. 15 GÖRAN LENNMARKER (m) replik.....	13
Anf. 16 LARS OHLY (v) replik.....	13
Anf. 17 KERSTIN LUNDGREN (c).....	14
Anf. 18 LOTTA N HEDSTRÖM (mp).....	15
Anf. 19 GÖRAN LENNMARKER (m) replik.....	18
Anf. 20 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik.....	18
Anf. 21 GÖRAN LENNMARKER (m) replik.....	19
Anf. 22 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik.....	19
Anf. 23 URBAN AHLIN (s).....	19
Anf. 24 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik.....	21
Anf. 25 URBAN AHLIN (s) replik.....	22
Anf. 26 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik.....	22
Anf. 27 URBAN AHLIN (s) replik.....	22
Anf. 28 LARS OHLY (v) replik.....	23
Anf. 29 URBAN AHLIN (s) replik.....	23
Anf. 30 LARS OHLY (v) replik.....	24
Anf. 31 URBAN AHLIN (s) replik.....	24
Anf. 32 CARL B HAMILTON (fp) replik.....	24
Anf. 33 URBAN AHLIN (s) replik.....	25
Anf. 34 GÖRAN LENNMARKER (m) replik.....	25
Anf. 35 URBAN AHLIN (s) replik.....	25
Anf. 36 GÖRAN LENNMARKER (m) replik.....	26
Anf. 37 URBAN AHLIN (s) replik.....	26

Anf. 38	INGVAR SVENSSON (kd)	26
Anf. 39	Utrikesminister ANNA LINDH (s)	28
Anf. 40	LARS OHLY (v)	31
Anf. 41	Utrikesminister ANNA LINDH (s) replik	31
Anf. 42	LARS OHLY (v) replik	32
Anf. 43	Utrikesminister ANNA LINDH (s) replik	32
Anf. 44	CARL B HAMILTON (fp)	32
Anf. 45	TREDJE VICE TALMANNEN	32
Anf. 46	CARL B HAMILTON (fp)	32
Anf. 47	Utrikesminister ANNA LINDH (s) replik	33
Anf. 48	CARL B HAMILTON (fp) replik	33
Anf. 49	Utrikesminister ANNA LINDH (s) replik	34
Anf. 50	LOTTA N HEDSTRÖM (mp)	34
Anf. 51	Utrikesminister ANNA LINDH (s) replik	34
Anf. 52	LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik	35
Anf. 53	Utrikesminister ANNA LINDH (s) replik	35
Anf. 54	GÖRAN LENNMARKER (m)	36
Anf. 55	Utrikesminister ANNA LINDH (s) replik	36
Anf. 56	GÖRAN LENNMARKER (m) replik	37
Anf. 57	Utrikesminister ANNA LINDH (s) replik	37
Anf. 58	INGVAR SVENSSON (kd)	38
Anf. 59	Utrikesminister ANNA LINDH (s)	38
Anf. 60	INGVAR SVENSSON (kd)	39
Anf. 61	Utrikesminister ANNA LINDH (s)	39
	(Beslut fattades under 8 §.)	39
6 §	EU:s rättsliga frågor i ett framtida konstitutionellt fördrag	39
	Sammanstatta konstitutions- och utrikesutskottets betänkande 2002/03: KUU3	39
Anf. 62	GÖRAN MAGNUSSON (s)	39
Anf. 63	BEATRICE ASK (m)	40
Anf. 64	ALICE ÅSTRÖM (v)	42
Anf. 65	BEATRICE ASK (m) replik	44
Anf. 66	ALICE ÅSTRÖM (v) replik	45
Anf. 67	BEATRICE ASK (m) replik	45
Anf. 68	ALICE ÅSTRÖM (v) replik	46
Anf. 69	LEIF BJÖRNLOD (mp)	46
Anf. 70	SUSANNE EBERSTEIN (s)	48
Anf. 71	ALICE ÅSTRÖM (v) replik	50
Anf. 72	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	51
Anf. 73	ALICE ÅSTRÖM (v) replik	51
Anf. 74	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	51
Anf. 75	BEATRICE ASK (m) replik	52
Anf. 76	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	52
Anf. 77	BEATRICE ASK (m) replik	52
Anf. 78	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	53
Anf. 79	LEIF BJÖRNLOD (mp) replik	53
Anf. 80	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	53
Anf. 81	LEIF BJÖRNLOD (mp) replik	53

Anf. 82 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik.....	53
Anf. 83 JOHAN PEHRSON (fp).....	54
Anf. 84 JOHAN LINANDER (c).....	56
Anf. 85 JOHAN PEHRSON (fp) replik	59
Anf. 86 JOHAN LINANDER (c) replik.....	59
Anf. 87 JOHAN PEHRSON (fp) replik	59
Anf. 88 JOHAN LINANDER (c) replik.....	60
Anf. 89 ALICE ÅSTRÖM (v) replik.....	60
Anf. 90 JOHAN LINANDER (c) replik.....	60
Anf. 91 ALICE ÅSTRÖM (v) replik.....	61
Anf. 92 JOHAN LINANDER (c) replik.....	61
Anf. 93 ULF HOLM (mp).....	62
Anf. 94 JOHAN PEHRSON (fp) replik	63
Anf. 95 ULF HOLM (mp) replik.....	64
Anf. 96 JOHAN PEHRSON (fp) replik	64
Anf. 97 ULF HOLM (mp) replik.....	65
Anf. 98 JOHAN LINANDER (c) replik.....	65
Anf. 99 ULF HOLM (mp) replik.....	65
Anf. 100 JOHAN LINANDER (c) replik.....	66
Anf. 101 ULF HOLM (mp) replik.....	66
Anf. 102 RAGNWI MARCELIND (kd)	67
Anf. 103 ULF HOLM (mp).....	68
(Beslut fattades under 8 §.).....	68
7 § Verksamheten inom Europeiska unionen under 2002.....	68
Utrikesutskottets betänkande 2002/03:UU10	68
Anf. 104 KENT HÄRSTEDT (s)	68
Anf. 105 GÖRAN LENNMARKER (m)	69
Anf. 106 CARL B HAMILTON (fp)	71
Anf. 107 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	73
Anf. 108 CARL B HAMILTON (fp) replik	75
Anf. 109 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik	75
Anf. 110 CARL B HAMILTON (fp) replik	76
Anf. 111 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik	76
Anf. 112 SERMIN ÖZÜRKÜT (v).....	76
Anf. 113 GÖRAN LENNMARKER (m) replik.....	77
Anf. 114 SERMIN ÖZÜRKÜT (v) replik.....	78
Anf. 115 GÖRAN LENNMARKER (m) replik.....	78
Anf. 116 SERMIN ÖZÜRKÜT (v) replik.....	78
Anf. 117 CARL B HAMILTON (fp) replik	78
Anf. 118 SERMIN ÖZÜRKÜT (v) replik.....	79
Anf. 119 CARL B HAMILTON (fp) replik	79
Anf. 120 SERMIN ÖZÜRKÜT (v) replik.....	79
Anf. 121 AGNE HANSSON (c).....	79
Anf. 122 CARL B HAMILTON (fp) replik	81
Anf. 123 AGNE HANSSON (c) replik	81
Anf. 124 CARL B HAMILTON (fp) replik	81
Anf. 125 AGNE HANSSON (c) replik	82
Anf. 126 GÖRAN LENNMARKER (m) replik.....	82
Anf. 127 AGNE HANSSON (c) replik	83

Anf. 128 GÖRAN LENNMARKER (m) replik	83
Anf. 129 AGNE HANSSON (c) replik	84
Anf. 130 KENNETH G FORSLUND (s).....	84
Anf. 131 AGNE HANSSON (c) replik	87
Anf. 132 KENNETH G FORSLUND (s) replik	87
Anf. 133 AGNE HANSSON (c) replik	88
Anf. 134 KENNETH G FORSLUND (s) replik	88
Anf. 135 CARL B HAMILTON (fp) replik.....	88
Anf. 136 KENNETH G FORSLUND (s) replik	88
Anf. 137 CARL B HAMILTON (fp) replik.....	89
Anf. 138 KENNETH G FORSLUND (s) replik	89
Anf. 139 LOTTA N HEDSTRÖM (mp)	89
(forts. 9 §).....	92
Ajournering.....	92
Återupptagna förhandlingar	92
8 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	93
KUU2 EU:s yttre förbindelser i ett framtida konstitutionellt fördrag	93
KUU3 EU:s rättsliga frågor i ett framtida konstitutionellt fördrag	94
9 § (forts. från 7 §) Verksamheten inom Europeiska unionen under 2002 (forts. UU10)	95
Anf. 140 CARL B HAMILTON (fp) replik.....	95
Anf. 141 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik.....	95
Anf. 142 CARL B HAMILTON (fp) replik.....	96
Anf. 143 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik.....	96
Anf. 144 KENNETH G FORSLUND (s) replik	96
Anf. 145 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik.....	96
Anf. 146 KENNETH G FORSLUND (s) replik	96
Anf. 147 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik.....	97
(forts.).....	97
Ajournering.....	97
Återupptagna förhandlingar	97
9 § (forts.) Verksamheten inom Europeiska unionen under 2002 (forts. UU10)	98
Anf. 148 KAJ NORDQUIST (s)	98
Anf. 149 CECILIA WIGSTRÖM (fp)	99
Anf. 150 KENNETH G FORSLUND (s) replik	101
Anf. 151 CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik.....	101
Anf. 152 KENNETH G FORSLUND (s) replik	101
Anf. 153 CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik.....	102
Anf. 154 ULF HOLM (mp).....	102
(Beslut skulle fattas den 11 juni.).....	104
10 § Villkoren för veterinär verksamhet	104
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2002/03:MJU10	104
Anf. 155 ANITA BRODÉN (fp).....	104
Anf. 156 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s)	105

Anf. 157 ANITA BRODÉN (fp) replik	106	Prot. 2002/03:119
Anf. 158 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik	106	10 juni
Anf. 159 CECILIA WIDEGREN (m)	106	<hr/>
Anf. 160 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik	108	
Anf. 161 CECILIA WIDEGREN (m) replik	108	
Anf. 162 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	109	
Anf. 163 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v).....	109	
Anf. 164 JAN ANDERSSON (c)	110	
(Beslut skulle fattas den 11 juni.)	111	
11 § Svår akut respiratorisk sjukdom (SARS).....	111	
Socialutskottets betänkande 2002/03:SoU20	111	
Anf. 165 KRISTINA ZAKRISSON (s).....	111	
(Beslut skulle fattas den 11 juni.)	111	
12 § Anmälan och hänvisning av ärende till utskott samt		
beslut om förkortad motionstid	112	
13 § Bordläggning.....	112	
14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	112	
15 § Kammaren åtskildes kl. 18.56.....	113	

Prot. 2002/03:119
10 juni

Elanders Gotab, Stockholm 2003